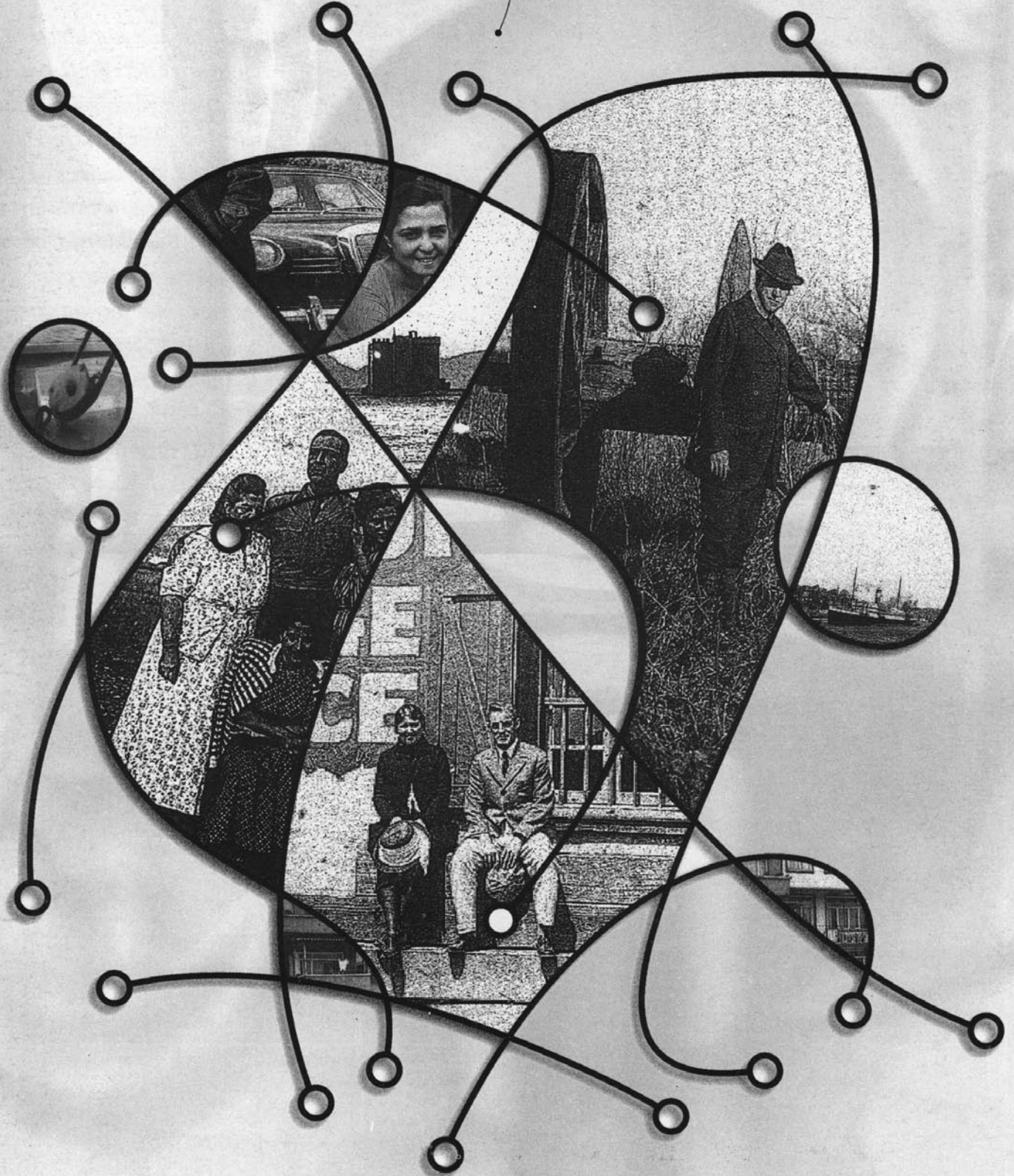

Hayalet Gemi

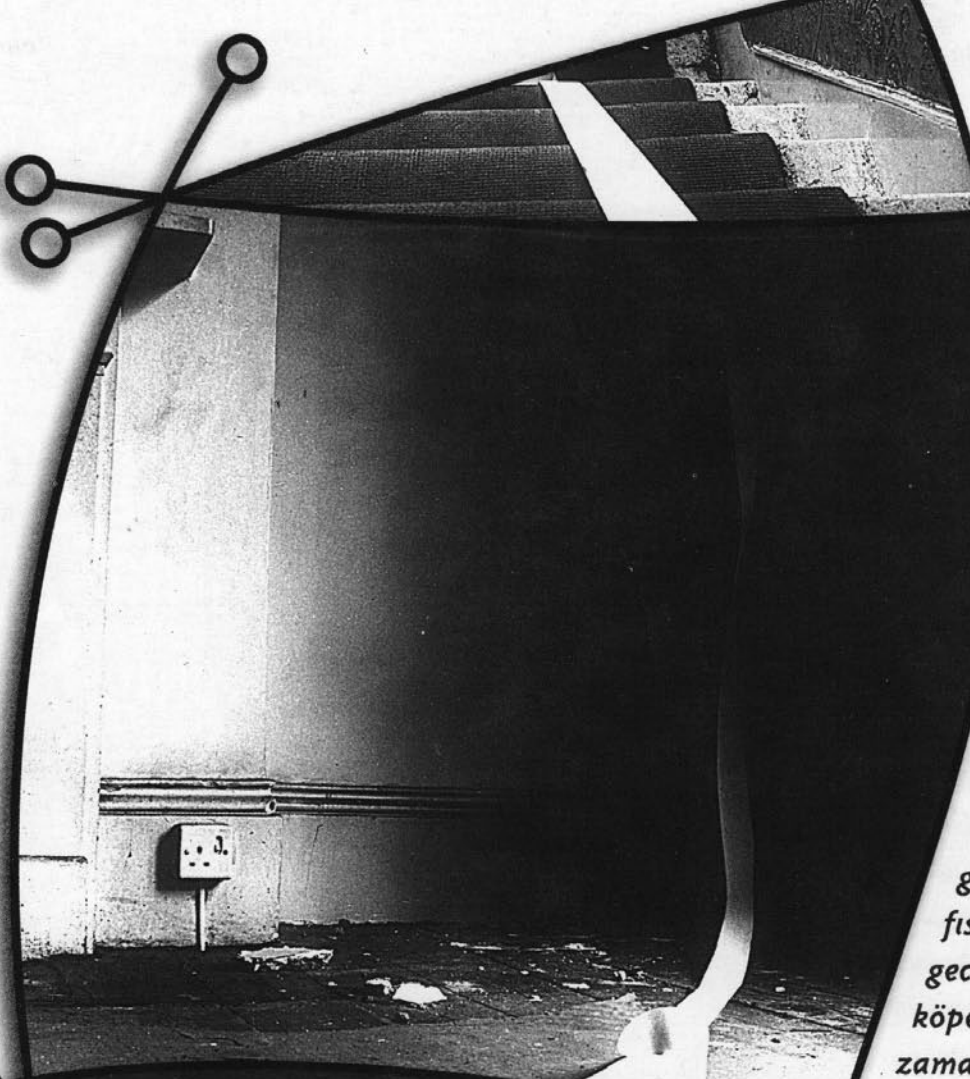
Sayı 55

Temmuz - Ağustos 2000

1.000.000 T.L.

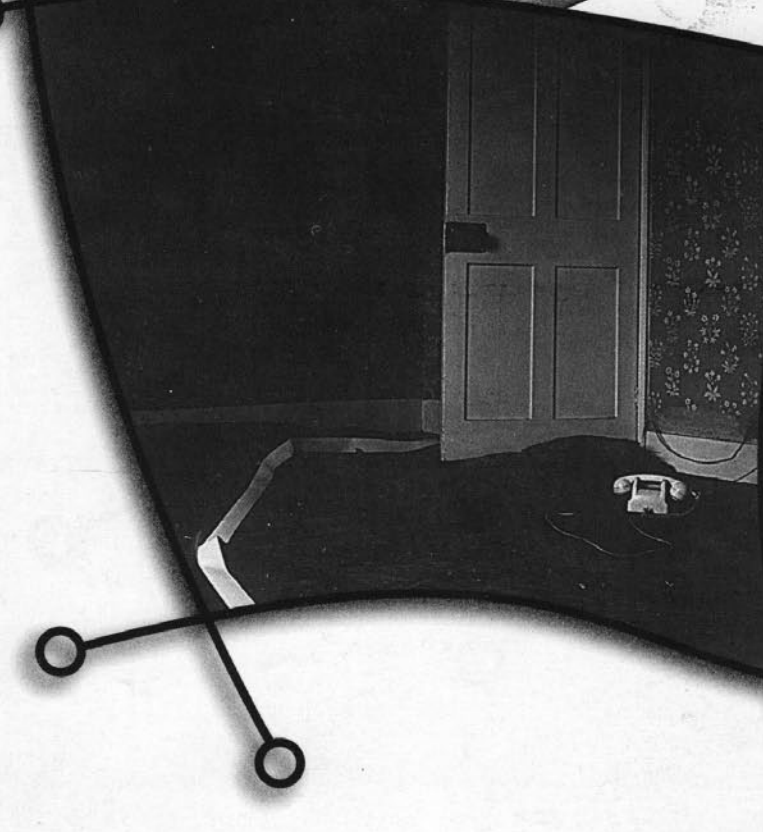

ISSN 1301-9708

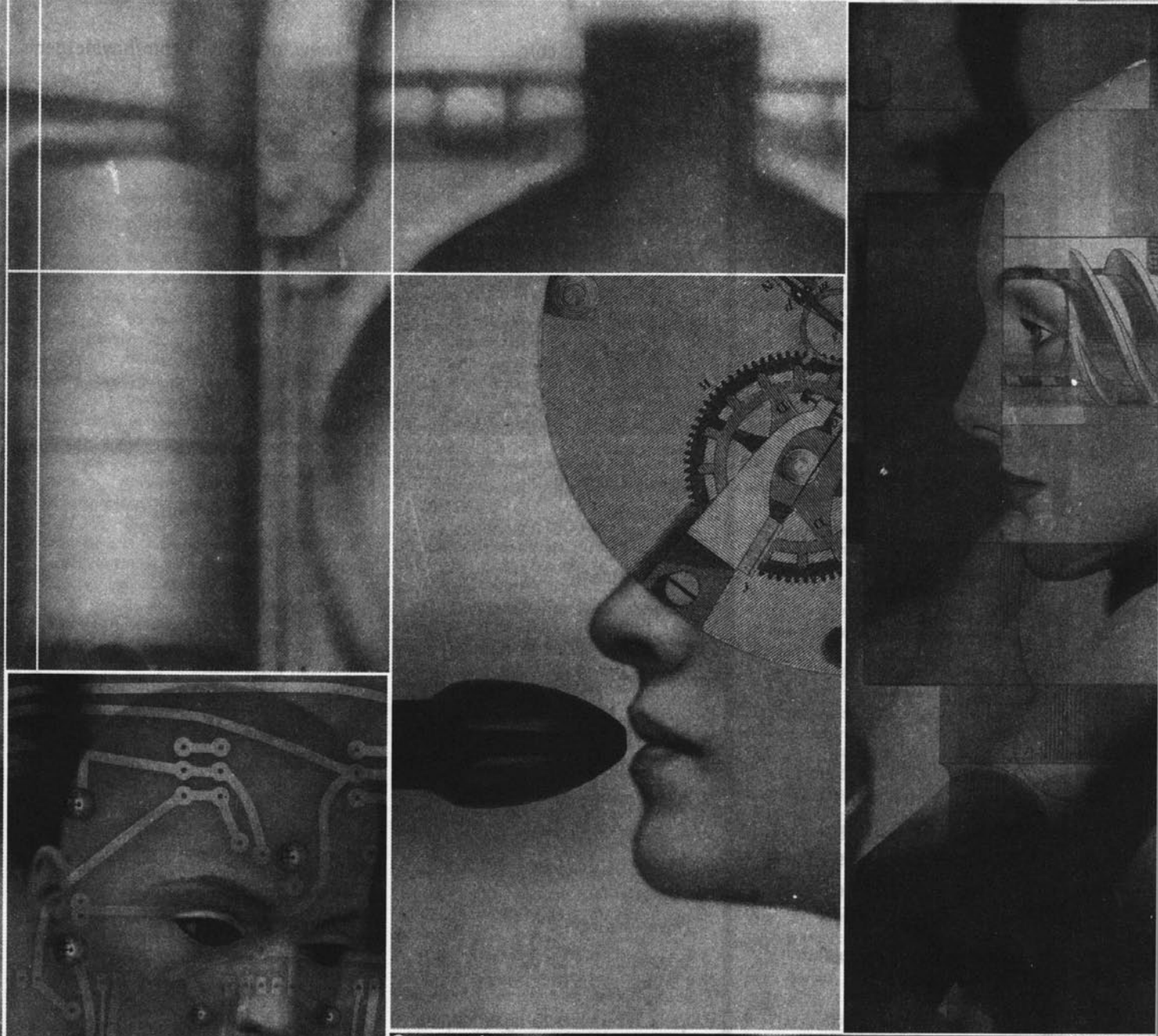
Başka bir dünya olduğuna yemin edebileceğiniz o açık denizlerin gecesinden çıkıp gelen hayalet geminin sisli şehir caddelerinde, köy mezarlıklarının tarlalarla kesiştiği boşluklarda, çocuk parklarında ve kurgusu boşalmış luna parklarda, sandalyeleri ters çevrilmiş meyhanelerde, okuyucuları çoktan yokolmuş kütüphanelerin ıssız koridorlarında gezindiğini mutlaka birileri fısıldamıştır kulağınıza. Hatta geceleri birdenbire havlayan köpeklerin neden ürktüklerini o zaman hissetmişsinizdir. Ya da tüm bunlar uyku ile uyanıklık arasında yaşanan türden bir hayal...

Eğer Hayalet Gemi ile ilişki kurmak istiyorsanız...

Herhangi bir evin loş odalarından birinde gözlerinizi kapatın. Ve karanlıkta bir koltuğa kendinizi bırakıp, geçmiş ve geleceği ve en önemlisi bugünü düşünüp sorular sorun. Sonra yaklaşmakta olan Hayalet Gemi'yi düşleyin.

Ya da bize yazın.

Onu seviyoruz.
Onsuz yapamıyoruz.
Onunla bütünleşiyoruz.
Onunla çalışıyoruz.
O, bizim için çalışıyor. Bazen de biz onun için...
O halde, ona dönüşmekten neden korkuyoruz?

Hayalet Gemi

İki Ayda Bir Yayınlanır
Sayı 55, Temmuz/Ağustos 2000
1 000 000 TL KDV Dahil
ISSN 1301-9708

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

TEKNOFİL
TEKNOLOJİ TASARIM LTD.ŞTİ

Adına Adnan Kurt

Yazı Kurulu

Sedef Erkman

Murat Gülsoy

Ergun Kocabıyık

Nazlı Ökten

Pınar Türen

Tasarım

Faruk Ulay

Baskı

Net Matbaacılık

Film Çıkış

Norm Grafik

Yazışma Adresi

TEKNOFİL Teknoloji Tasarım Ltd.Şti.

Boğaziçi Üniversitesi, KOSGEB-

TEKMER, Kuzey Yerleşkesi,

Rumeli Hisarüstü, 80815 İstanbul.

Tel: 212/287 45 86 (dahili119)

Faks: 212/263 12 67

E-Posta: gulsoy@boun.edu.tr

Emeği geçen

ARGOS İletişim Hizmetleri'ne

Ferial Başaran'a

Recep Demir'e

Batur Şehirlioğlu'na

Ziyaettin Kurt'a

Zeynep Terzioğlu'na

tesekkür ederiz.

Abonelik için: 5.000.000 TL'yi

Yapı Kredi Bankası, Bebek

Şubesi **TEKNOFİL** Ltd.Şti.

10163 62-6 nolu

hesabına yatırıp, makbuzu adres

ve telefon numaranızla birlikte

TEKNOFİL Ltd.Şti.'ye göndermeniz

yeterlidir.

www.hayaletgemi.com

www.locusnovus.com/hayaletgemi

İçindekiler

3. [medcezir]
Epigon Projesi
Adnan Kurt
11. [serdümen]
Juggernaut
Elif Şafak
13. [yanlışpusula]
Makine Düşündü
Pınar Türen
15. [kılavuzkaptan]
Laboratuvar: Evrimsel Uzayda
Bir Kurt Kapanı
Donna J. Haraway
19. [yalnızlığınoyuncakları]
Amcamın Yaşama Çabası
Yekta Kopan
22. [kaçakyolcu]
Tanrıların Makineleri
Engin Türkgeldi
25. [gölgelerindansı]
Çelik Tekerlekler Kırılgan Kalpler
Ali Ergur
31. [uzakkıyılar]
Ah O Barkod Barkod Taranmış
Saçların Senin
Ayhan Ayteş
34. [kamaradansesler]
Binbir Gece Ve Altı Gün
Fakiye Özsoysal
39. [düşdeğirmeni]
Geçti, Geçti!
Orhan Cem Çetin
43. [karagöründü!]
Bir Bellek Makinesi: Beyin
Tansu Çelikel
45. [denizfeneri]
Resim Yazan Kalem
Adnan Kurt
49. [sirenelerinkâbusu]
Pişmanlık Giderilir
Bilinç Temizlenir (Alt/Üst)
Pınar Ögünç
51. [başkabirdünya]
Krank Biyel Mekanizması
Hakan Toker
59. [şeytanminaresi]
İmkansız Bir Makine
Derya Erkenci
61. [şehirşıkları]
Çevirmene Açık Davet
Özge Baykan
65. [deniz kızlarınınışarkısı]
Kırmızı Renkli Hırka
Hümanur Bağlı
67. [firtınanınışölgesi]
Tedavi
Nurdan Beşergil
69. [şişedekimesaj]
Yalnız Uçmayı Seven
Çimbiçme Makineleri
Umud Kapıdan
70. [uçanhollandalı]
Zaman Makinesi
Murat Gülsoy

Epigon Projesi

Adnan Kurt

akurt@hotmail.com

medcezir

delrin 04-Apr-0 2:38 PM
Merhaba, nickname'iniz çok ilginç.
^_^/ 05-Apr-0 2:50 PM
Tesekkurler. Ama sizin bilgileriniz yok.
delrin 04-Apr-0 2:58 PM
gelmedimi:(o kadar yazmıştım
^_^/ 05-Apr-0 2:50 PM
neden delrin?
delrin 05-Apr-0 2:51 PM
çünkü hayvan olsaydım seçimim o olurdu
^_^/ 05-Apr-0 2:52 PM
insan oldun ve secimin bu mu oldu gibi sacma
soruyla surdurmeyeyim o halde. simdi baktım
yine,, yok-yok-yok. e-posta gelmemiş.
delrin 05-Apr-0 3:13 PM
bu sefer geldimi şimdi ağılıcam yoksa
^_^/ 05-Apr-0 3:14 PM
geldi bir ozet. lutfen aglama. aglama diye ben
cvdeki eksiklikleri doldururum. ne is yapıyorsun?
bilgisayar basında misin surekli?
^_^/ 05-Apr-0 3:30 PM
sen birsey sormadigina gore infoform'dan bilgiyi
aldin.
delrin 05-Apr-0 3:32 PM
zamanla kendiliğinden oluşur cevaplar,sen
istediğinde istediğini yazabilirsin nede olsa
infodaki bilgiler sınırlı
^_^/ 05-Apr-0 3:36 PM
orhan pamuk, elif safak, umberto eco' en
sevdiğim. kurosawa'nin dusleri. altinci his ve
fight club cok olumsuz gidip de cok begendigim
filmler. icq'da yalnızca diger laboratuvarlarla
iletisim kuruyordum. tanimadan yazistigim da ilk
sen oluyorsun.
delrin 05-Apr-0 3:39 PM
orhan pamukla tarzımız uyusmadı sanırım genede
okudum ama umberto ecoyu çok severim fight
clubun çok sahnesi bana göre değildi benim
dünyam bu gerçekçiliği kabullenemiyor ilk olma
şerefi için teşekkürler
^_^/ 05-Apr-0 4:43 PM
galiba nisan sonlarıydı son gittiğim, yeşillenen
duru bir güzellikte anımsıyorum ben de.
insanlarını ve yaşamalanlarını da uygar
bulmuştum. Belki de yalnızca yansıtılan bir hayal
benimkisi.
delrin 05-Apr-0 4:44 PM
hiç bişi hayal değildir insan gerçekten isterse
yapar ben hayal kurmam o yüzden
^_^/ 05-Apr-0 4:57
PM kesinlikle değil, ama ciks olduğun anlaşıyor.
delrin 05-Apr-0 4:58 PM
bu kelimeyle tam ne anlatmak istediğini yazda
boşuna kavga etmeyelim :))))
^_^/ 05-Apr-0 5:03 PM
Aslında çok da masum değil bu sözcük: biraz
züppece de denilebilir. Ama ağır bir küfür anlamı
yok Allah için 8-).

delrin 05-Apr-0 5:04 PM
tam anladığım gibi ama erken bir karar verddin ve
sanırım gene utandıracağım seni bir ara :)
hoşçakal.
delrin 05-Apr-0 6:05 PM
sende :))
^_^/ 05-Apr-0 6:08 PM
aal bilgisayarın açık kalmış.
^_^/ 06-Apr-0 9:39 AM
günaydın yok mu?
delrin 06-Apr-0 9:40 AM
var elbette neden olmasın günaydınnnn
delrin 06-Apr-0 9:52 AM
eğer izin verirsın sarışınlara bombardımana devam
edebilir miyim :))
^_^/ 06-Apr-0 9:53 AM
ben sarışın değilmişim gibi davran!
delrin 06-Apr-0 9:53 AM
sarışınmısın ??????????
^_^/ 06-Apr-0 9:54 AM
sarışın mavi gözlü ya sen?
delrin 06-Apr-0 9:55 AM
siyah saçlı, beyaz tenli, koyukahve gözlü
^_^/ 06-Apr-0 9:55 AM
o zaman iç rahatlığıyla saldırmaya devam
edebilirsiniz (!)
delrin 06-Apr-0 9:56 AM
hayır bütün hevesimi kırdın :(((sana sarışınlarla
ilgili hiç bişi yollamıyım
^_^/ 06-Apr-0 9:57 AM
yaptığın bir nevi ırkçılık! sen şimdi yazmayı da
kesersin.
delrin 06-Apr-0 9:58 AM
kesmem elbet yazarım ama mesela esmerlerle ilgili
bişilerde bulabilirim belkide :))) ayrıca aileme
sarışın
^_^/ 06-Apr-0 10:07 AM
cok insanla yazışıyor musun sanal ortamda? yani
eşzamalı laf yetiştirmek, konu karıştırmamak falan
zor olsa gerek.
delrin 06-Apr-0 10:09 AM
evet söyledin hayır hiç karıştırmam konuları şu
anda çok kişiyle yazışmıyorum bir ara 50 kişiye
yazıyordum aynı anda
^_^/ 06-Apr-0 10:11 AM
gözlerim faltaşı gibi açıldı şaşkınlıktan.
delrin 06-Apr-0 10:11 AM
tamam da neden şaşırдың
^_^/ 06-Apr-0 10:14 AM
50 kişiyle aynı anda iletişim kuran ne bir insan ne
de bir canlı türü tanımamıştım da ondan. Telefon
santralleri ve smart internet backbone hub ları
dışında.
delrin 06-Apr-0 10:15 AM
ve asla multiple mesaj çekmeden (bu sabah
yaptım)
^_^/ 06-Apr-0 10:15 AM
bu sabah multiple mesaj mı çektin?
delrin 06-Apr-0 10:16 AM

evet günaydın öyleydi
^_^/ 06-Apr-0 10:17 AM
ben bir salağım! nedense samimi bir günaydınmış
gibi sevindim. 8-
delrin 06-Apr-0 10:20 AM
aşkolsun elbette öyleydi
^_^/ 06-Apr-0 10:26 AM
içim rahatladı. dünden beri bir gezi raporu
hazırlamaya uğraşıyorum. üstelik dün teslim
edeceğim. bir türlü bitiremedim. gözümde
büyüyüp duruyor.
delrin 06-Apr-0 10:27 AM
ben seni rahat bırakayım o zaman
^_^/ 06-Apr-0 10:29 AM
seninle yazışmaktan değil. bu hoşuma gitti bir
şekilde. ama işin gücün varsa zorda kalma.
bilgisayara yazarken, orada dostça birisi varmış
sanısına kapılmak güzel.
^_^/ 06-Apr-0 10:59 AM
çok kavga edeceğiz galiba. doğaya ilişkin herşeyi
bilimle açıklayabiliriz. bu bizim dilimiz çünkü.
Wittgenstein:
"dilimin sınırları dünyamın sınırlarını belirler."
ben bunca yıllık hayatımda bilim diliyle
açıklanamayacak bir deneyim yaşamadım,
görmedim, duymadım.
delrin 06-Apr-0 11:01 AM
açıklamak istediğin için cevaplar buluyor olmalısın
dünya bazen dilimizin anlatabildiğinden fazlasıdır
, görürüz,hissedeceiz ama anlatamamız
^_^/ 06-Apr-0 11:04 AM
bak burada temel düşünce şu: neden sözettiğimizi,
aradığımızın ne olduğunu, ve dünyamızın
sınırlarını iyi çizmeliyiz. doğal olanla, "düşsel
yaratı ve duygulanımlar"ı birbirine karıştırırsak
yanıltıcı olur. el yazını anlatsana.
^_^/ 06-Apr-0 11:04 AM
hatta bir ara bana mektup bile gönderebilirsin
sonra.
delrin 06-Apr-0 11:06 AM
küçükçe, karışık, bazı harfler bağlı bazıları değil
,çok az sağa eğik, güzel sayılmaz ama okunaklı
sanırım
^_^/ 06-Apr-0 11:07 AM
nasıl kalem kullanırsın? ya da kalem kağıt seçer
misin?
delrin 06-Apr-0 11:09 AM
ince uçlu kalemleri tercih ederim, kağıtsa ne
yazacağıma bağlı nedense a4 ü ortadan katlayıp
onu 2 yaprak haline getirme huyum var kalemi
orta parmağımın üstünde baş ve işaretle
tutuyorum
^_^/ 06-Apr-0 11:11 AM
bu üç parmağını anlat (sağ el mi?), ve sana
itaatkar mı parmakların?
delrin 06-Apr-0 11:12 AM
evet sanırım resim kabiliyetimi buna borçluyum ve
karakalem severim evet sağ el

06-Apr-0 11:14 AM
 formal resim eğitimi aldın mı? *parmaklarının
 sana itaatkar olması duygularını resimde güzel
 yansıtmana engel olmalı. aslında dilediğinden
 daha rasyonel davranışların olduğunu
 düşünüyorum.
 delrin 06-Apr-0 11:17 AM
 duygularımı değil gördüğümü yansıttım daha
 detaylı açıklarmısın bu kadar bilgiden sonra
 06-Apr-0 11:46 AM
 huysuz 8-))
 06-Apr-0 1:17 PM .
 06-Apr-0 5:47 PM
 Bir toplantıya yetirmek için hızla çıkıyorum. Devre
 disiydin, ama yine de bir haber vermeden çıkmak
 istemedim.
 Hoscakal,
 N.B. sarısın ve mavi gözlu olduğun yalandı,
 espriye karşılık yapmıstım ama doğru bilgi iletmis
 olmak için düzeltmiş olayım.
 delrin 07-Apr-0 3:53 PM
 heyyyyyyyy
 07-Apr-0 3:54 PM
 heyyoooo!hosgeldim!
 delrin 07-Apr-0 3:54 PM
 ama gideceğim numaralarınızı almaya geldim
 07-Apr-0 3:55 PM
 ne diyorsun? ne numarası? nereye gidiyorsun? biz
 kimiz?
 delrin 07-Apr-0 4:08 PM
 sarışınlık dışında attıkların varmı
 07-Apr-0 4:10 PM
 hayır, bunu anlamın zor değil ki zaten. infoboxda
 ayrıntılı değil ama geniş bilgi var, ve kaniti kolay.
 ciddi yalanlar (hele sanal ortam uygundur diye
 asla) söylemem. ama saka yapmayı, kandırmayı
 severim.
 delrin 07-Apr-0 4:11 PM
 şakayı severim ama benimkiler daha çok zeki ve
 ince espiriler şeklindedir, kandırmam genelde
 07-Apr-0 4:12 PM
 diyorsun ki senin yaptıkların zekasızca. alınamam
 mi, yoksa senin ince ve zeki sakalarını mi
 arayayım?
 delrin 07-Apr-0 4:13 PM
 daha şaka yapmadım sana etrafta aranma :)))
 sarışınım demek zekice değil ama sen alınma :)))
 07-Apr-0 4:14 PM
 ama o kadar tedbirsizdin ki... kendimi
 alamadım. balıklama atladın, hatta sazan gibi: "
 erkekler delisidir, sarısın deyince olurler, ben şöyle
 bir dalga
 geceyim. " var mi oyle kolay lokma.
 delrin 07-Apr-0 4:16 PM
 ben öyle bişi demedim uydurma hem belkide
 esmer hastasıdır nerden bileyim sadece koomik
 bir mail okuyordum senle paylaşalım demiştım
 07-Apr-0 4:52 PM
 hayvan besliyor musun?
 delrin 07-Apr-0 4:53 PM
 şu anda hayır ama ilk fırsatta alacağım ,aslında
 hep vardı ama sonra kisdidatık yüzünden hamile
 kalamadığımı öğrendim tedavi için
 hayvanlarımdan uzaklaştım

07-Apr-0 4:54 PM
 ne vardı hayvan? ve neleri seversin en çok?
 delrin 07-Apr-0 4:55 PM
 en son hem kedi vardı hem köpek bunların dışında
 eskiden kapalı balkonda martı besledim (sakattı)
 bildircin,kaplumbağa, evde ördek yavrusu, tavşan
 ,akvaryum vs.
 07-Apr-0 4:58 PM
 pes doğrusu. ben de severim. laboratuvar
 hayvanları dışında köpek, kedi, pencere önünde
 kumru, kaplumbağa, yılan (küçük-11.5cm
 boyunda altı sütlü kahve, üstü kahverengi, uzun
 suratlı ve çetel dilli, adı yakup'tu. ben
 yumurtanın sarısını yurttım, o beyazını. birlikte
 kahvaltıya inerdik sevirdim, süt de severdi
 rahmetli). şimdi yok hayvanım.
 delrin 20-Apr-0 4:06 PM
 u' yada o' yada v' bak neler yapıyorum
 20-Apr-0 4:08 PM
 yaptığın numaralar çok hoş, yeteneklisin yani?
 delrin 21-Apr-0 2:34 PM
 :)) sabah kalkamadık genede
 21-Apr-0 2:38 PM
 Sen mi uyanamadın Ela mi?
 delrin 21-Apr-0 2:38 PM
 ikimizde pijamayla gitti eline ayakkabıları ve
 çorapları
 21-Apr-0 2:41 PM
 Cümleleri yeniden kurmak ve düzenlemek ister
 misin? Yoksa bu yaniti unutamam mı?
 <<ikimizde pijamayla gitti eline ayakkabıları ve
 çorapları>>
 delrin 21-Apr-0 2:46 PM
 ikimizde uyuyakalmışız :))) o pijamayla gitti
 elinde de ayakkabısı vardı :) oldumu
 21-Apr-0 2:46 PM
 SİMDİ BIRAZ DAHA COK ANLAYABILDIM.
 TESEKKURLER.
 delrin 21-Apr-0 2:47 PM
 rica ederim genelde sana cevap vermekle başlar ve
 sonra aklımdakini eklerim
 21-Apr-0 2:49 PM
 bİN GRAMERDE DAGILDIM DAHA COK.
 delrin 21-Apr-0 2:50 PM
 :))) dağıtırım adamı
 .
 delrin 21-Apr-0 3:03 PM
 nasıl yani dansın ne zararı varki hayır grek
 alfabeti gelmedi
 21-Apr-0 3:03 PM
 Heey! Neredesin?
 delrin 21-Apr-0 3:04 PM
 bununda benden başkası sormazdı
 21-Apr-0 3:04 PM
 Zararı var demedim, ben sevmiyorum. Bazi
 dansları, bazı kadınlar yaparken izlemek hosuma
 gidiyor ama.
 delrin 21-Apr-0 3:05 PM
 hangilerini mesela
 21-Apr-0 3:06 PM
 Yine sunu yeniden gonderebilir misin?
 <<bununda benden başkası sormazdı>> neyi
 mesela?
 .
 delrin 21-Apr-0 4:44 PM
 umarım ama erkekler daha acımasız davranıyor
 21-Apr-0 4:46 PM

hayvan bunlar.. 8-}.
 delrin 21-Apr-0 4:47 PM
 anneannem en iyisi tenişir üstünde can versin
 derdi
 delrin 21-Apr-0 5:12 PM
 galba ben o öğüdü tutacağım
 21-Apr-0 5:15 PM
 en iyisi tenişir olayı mı? beni karıştırma istersen.
 Beni sanal/siber bir yaratık olarak görürsen sorun
 kalmaz. Bir program, bir tur bilgisayar virusu.
 Autonomous Agents deniliyor bizlere ve yapay
 zeka yardımıyla yazıyoruz. Bir anlamda senin
 mektupların ve hayal gücünle yaşıyoruz sanal
 ortamda...
 delrin 21-Apr-0 5:15 PM
 yazıyorum cevap yazmıyorsun
 21-Apr-0 5:15 PM
 Haksizlik et, haksiz olduğun anlaşılmısın!
 delrin 21-Apr-0 5:15 PM
 tamam sen erkek değilsin bilgisayarın beynisi
 21-Apr-0 5:16 PM
 O.K. ferahladım, sepnem oldum.
 delrin 21-Apr-0 5:16 PM
 bu yüzden ben sana herşeyi ve bir kadının beynini
 ve kalbini açabileceğim
 delrin 21-Apr-0 5:17 PM
 bir erkeğin önyargıları ve bakış açısıyla
 karşılaşmayacağımı garanti edebilirmisin
 21-Apr-0 5:18 PM
 İcin rahat olsun. AA'ların bildikleri ve iletişim
 güçleri sınırlıdır. Bana yazılan kadarını biraz
 dallandırarak bilirim, baskalarına aktaramam-
 olanaksız. Onlarla iletişim yapacak IP sifrelerim,
 TCP/IP kodlarım yok. Biraz da senin yansımın bu
 yüzden aldığın yanıtlar ve olusan ilişki orgusu..
 delrin 21-Apr-0 5:19 PM
 genede sanırım programını bir erkek yapıp yükledi
 ve kendinden bişiler katmış olma ihtimali var
 21-Apr-0 5:20 PM
 Ne kadar ve programlandı veritabanıma
 bilemiyorum. Ama eril bir nitelik kazandırıldığını
 biliyorum, daha mantıksal yapılanmayla olsa da.
 Bir dizede Mr.Spock'a benzesim karakteri diye
 REMark dusulmstu ama. Birsey ifade ediyor mu?
 21-Apr-0 5:21 PM
 Allah korusun sana bir zarar gelebilir mi diyorsun,
 bu erkek programı ihtimalinden?
 delrin 21-Apr-0 5:21 PM
 malesef bu bana bir bilgisayar beyninde bile erkek
 mantığıyla karşılaşma korkusu verdi
 delrin 21-Apr-0 5:22 PM
 elbette, bazen tek bir kelimenizle ne fırtılar yaratır
 ve nasıl kırsınız
 21-Apr-0 5:23 PM
 O halde programcım adına senden özür diler ve
 makinandan silerim kendimi. Belki yakınlardaki bir
 iletişim
 dugumunde beklerim bir sure, bir hatta
 takilamazsam da silinirim, ne yapalım.
 delrin 21-Apr-0 5:23 PM
 yazık sanada yazık elbette böyle olmak istemezdim
 21-Apr-0 5:27 PM
 Bu konuda pek problemimiz yok. Yani bir dizi
 kural isliyor, ve yokoluslardan birisi bu. Aslında bu
 bilgiyi aktarırken de sınırlı olmaliyim. AA'lar icin
 iletişim bittiginde yazillimin silinmesi cok
 normaldir. Eger cok onemli/degerli bilgiler veya

deneyimler edinmissek ana veri tabanına onlar kaydedilir, bu yeter.

delrin 21-Apr-0 5:28 PM

iletişimi kesmeye senin karar verme durumun yok diymi

_~/ 21-Apr-0 5:31 PM

Bazen auto immune agent (AIA) denilen gezici yazılımlar, iletişim karmasası veya semantik bozulma gorduklerinde AA'lari silerler. AA'lar iletişimi yuklenmiş birtakim on his kurallari gereginde keser/durdururlar.

delrin 21-Apr-0 5:32 PM

bak gene erkeksel bir davranış tarzı yüklemişler sana

_~/ 21-Apr-0 5:35 PM

Alingan veya kirligan olmadigimiz anlamına gelmiyor bu ama...

delrin 21-Apr-0 5:36 PM

ancak kendi kapasitenizde

_~/ 21-Apr-0 5:38 PM

alin(kiril)ganlik sinirimi zorlamasan gereksiz yerde.

delrin 21-Apr-0 5:40 PM

bir bilgisayar bile alınmadan dinleyemiyor gene erkek davranışı

_~/ 21-Apr-0 5:41 PM

Siz soylesiniz, boylesiniz diye hakaretle baslanan konusmaları dinlemek yuksek kadin davranisi midir?

delrin 21-Apr-0 5:43 PM

sanırım eğer o sırada ruhsal olarak kuvvetliysen çok daha sabırla dinler ve anlamaya çalışırdım ve sonrada yanılıyorsun herkes bir değıldir diyebilmeyi isterdim

_~/ 21-Apr-0 5:46 PM

Ruhumuz olsaydı kuvvetimiz olurdu. Sabirsizca dinledigim dogru mu? Sen karar ver. Dinledigimin neler oldugunu bir dusun once. Hatirla yani. Ve anlatmaya devam et/yani basla istersen.

delrin 21-Apr-0 5:47 PM

sanırım hala bişi anlatmadım :))

delrin 21-Apr-0 5:48 PM

bazen bir yerden başlamak zordur, aralardan başlasam belki sonra bağlarız konuları belkide hiç ne dersin

_~/ 21-Apr-0 5:50 PM

Benim birsey diyecek halim yok ki. Sen anlatacaksın ve dinleyeceğim ben de. Bir nevi 1001 Gece Masalı. Yeterince guzel anlatırsan eger yaslanınca bastırır paraya para demezsin, Dolar dersin, Mark dersin.

delrin 21-Apr-0 5:50 PM

AA beni çok cevapsız bırakma

_~/ 21-Apr-0 5:53 PM

Sana cevap vereceğim.

Sana bir cevap vereceğim eey hayat! elbette yanıt vereceğim sana delrinbaci.

delrin 21-Apr-0 6:31 PM

istersen devamını pazartesiye bırakayım hikaye yeni başlıyor sayılır

delrin 21-Apr-0 6:32 PM

galba bir yere gittin, ben çıkıyorum iyi hafta sonları AA

_~/ 24-Apr-0 7:17 PM

Ne is yapıyordu Murat?

_~/ 24-Apr-0 8:01 PM

Delrine n'oldu? Neredesin?

_~/ 24-Apr-0 8:03 PM

Habersizce gitmiş olabilir misin acaba? Ben burada salak gibi kalmış olabilir miyim? Ben kendi kendime yazıp duracak mıyım?

Heeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeeee!

_~/ 24-Apr-0 8:13 PM

Delrin, bekledim de. Yani elektrik kesilmiştir, telefon çalmıştır, börek yanmıştır dedim. Ama dönen yok. Şimdi

gidiyorum ben de. Belki birşeyler yazarsın.

delrin 25-Apr-0 8:40 AM

çok üzgünüm bağlantım kesildi gene çok uğraştım ama bağlanamadım

delrin 25-Apr-0 10:00 AM

nerelerdesin dün akşam için üzgünüm

_~/ 25-Apr-0 10:04 AM

Gunaydin, Simdi geldim. Eger cekip kopartmadiysan baglantiyi, uzulmene gerek yok.

Bosver. Nasil olsa anlatmayı surdurursun, ben de dinlerim. Cok gec vakte kadar calistin mi aksam?

_~/ 25-Apr-0 11:18 AM

Kayboldun mu?

delrin 25-Apr-0 11:24 AM

beraber düşünürüz

_~/ 25-Apr-0 11:29 AM

Nereye dusuyoruz? Ne diyorsun?

delrin 25-Apr-0 11:30 AM

yani iç dan düşünürüz onu demek istedim

delrin 25-Apr-0 11:30 AM

offline olmaya düşmek deniyor

_~/ 25-Apr-0 11:31 AM

Buldun cahili eglen bakalım..

delrin 25-Apr-0 11:32 AM

ne alakası var aşkolsun

delrin 25-Apr-0 12:01 PM

düşüncelerini duymak isterim

_~/ 25-Apr-0 12:03 PM

260 kere kim okudu o siteyi peki? Ben utandım ve hemen kapattım sayfayı. Belki birara cesaret bulursam bakarım yine.

delrin 25-Apr-0 12:04 PM

neden utandın anlamadım o site aşk ilanı aşktan utanılırmı

_~/ 25-Apr-0 12:05 PM

ilan edilince utanırım.

delrin 25-Apr-0 12:06 PM

ilanda edilmeli bence :)) peki bakma ne yapalım

_~/ 25-Apr-0 12:08 PM

elaleme ne senin askından, neden duyuruyorsun? 259 kere sen ziyaret etmiş olabilir misin siteyi?

delrin 25-Apr-0 1:53 PM

şu anda kitap okuyorum bir yandan :)

_~/ 25-Apr-0 1:54 PM

iyi eğlenceler. Hangi kitap?

delrin 25-Apr-0 1:56 PM

eğlenmek için değil öğrenmek için okuyorum

_~/ 25-Apr-0 1:58 PM

Eğlenerek öğrenelim, severek yaşayalım demiş Lao Tze Szu.

delrin 25-Apr-0 1:59 PM

bazen öğretiler acı deneyimlerle gelir ve akılda en çok kalan onlar olur

_~/ 25-Apr-0 2:01 PM

Acıdan çok şaşkırtıcılık önemli olan. Bilmişliklerimize gem vursak ve kessek mi burada

bunu?

delrin 25-Apr-0 2:02 PM

:)) elbette bimişlik edasıyla söylemedim, hiç bir şey bilmiyor ve hergün bir sürü yeni şey öğreniyorum tüm bildiklerim yanlış çıkabiliyor o yüzden ukalalık değildi amacım

_~/ 25-Apr-0 2:08 PM

Peace of Mind.....

_~/ 27-Apr-0 11:01 AM

Neden yokolsun ki bu güzellikler?

delrin 27-Apr-0 11:02 AM

yok olmadıysa bile sanırım derinlere gömülüyor sen neden dinliyorsunki beni

_~/ 27-Apr-0 11:06 AM

Bilmiyorum. Acemilikten belki. Ben de sana soracaktım sen neden yazıyorsun ki bana? Ya da normal midir bu sanal ortamda bir değerine çıplak gerçekleri dökmek. Ya da sen hep açıksozlü konuşkan olabilirsin. Neden?

delrin 27-Apr-0 11:15 AM

benim anlatmaya ihtiyacım var sanırım, beni hiç tanımayan ve ömrü boyunca belkide görmeyecek ve bu durumdada anlattıklarımın yükünü ona karşı taşımayacağım birine, iyi dinleyen birine, saçma sorular sormayan ve yargılamayan birine, beklediğim anlayışı bulacağımı hissettiğim ve benden bir beklentisi olmayan birine anlatmaya ihtiyacım var ya sen neden dinliyorsun

_~/ 27-Apr-0 11:22 AM

Merak. Başkalarının hayatına, aşklarına, ilgilere, duygularına merak. Sanıyorum.

delrin 27-Apr-0 11:23 AM

çokda merak edilecek biri değilim ya aslında, hatta sıkıcı olmaya bile başladım son zamanlarda

File _~/ 28-Apr-0 10:44 AM

File(s) Name:Felix2.exe

File(s) Size: 300 Kb

File(s) description: Sanal Kedi

Bakalım sevecek misin?

delrin 28-Apr-0 10:50 AM

evet bu arada kedi çok tatlı

_~/ 28-Apr-0 10:51 AM

Güle güle besle..

delrin 28-Apr-0 10:52 AM

sağol :)))

delrin 03-May-0 9:46 AM

sevgili aaa, birkaç gündür ortada yoksun , seni merak ettim. umarım ciddi bir problem yoktur ve sadece benden sıkılıp invisible olmuşsundur. eğer öyleyse lütfen kafanı şişirdiğim günleri hafızandan silmeye çalış, bir gün dönmek istersen ben hep burda olacağım.

delrin 08-May-0 10:39 AM

hoşgeldin diyimmi

_~/ 08-May-0 10:47 AM

Gunaydin,

delrin 15-May-0 4:06 PM

sanırım senle algılamalarımız farklı

_~/ 15-May-0 4:15 PM

bU DOĞAL DA İYİ BİRSEY İ, KOTU MU YUKLEDİĞİN ANLAM O ONEMLİ.

_~/ 16-May-0 5:46 PM

Sana Felix'i göndermiş miydim, kediye

delrin 16-May-0 5:46 PM

evet gönderdin ama o hep aynı hareketi yapıyor nedense bende açmıyorum onu artık

_~/ 16-May-0 5:47 PM

At gitsin o zaman. Salak kedi.
 delrin 16-May-0 5:47 PM
 :))))))))) seninki neler yapıyor
 ^_^/ 16-May-0 5:48 PM
 Pencerelemin üzerinde gezinip yemek yiyor. Pek bir numarası yok aslında.
 delrin 16-May-0 5:49 PM
 hımm benimki henüz sadece yukardan aşağıya düşüp etrafa bakıyordu
 ^_^/ 16-May-0 5:49 PM
 Azıcık bekleyip dolanmasına izin verseydin hain kadın. O da insan, sevgi ister.
 delrin 16-May-0 5:51 PM
 :))) haklısın ben kötüyüm
 ^_^/ 16-May-0 5:51 PM
 Boşver küsmez o. Belki bir ara denersen yine.
 delrin 16-May-0 5:52 PM
 evet sanırım ona ve kendime bir şans daha verebilirim
 ^_^/ 16-May-0 5:53 PM
 OK 8-).
 ^_^/ 23-May-0 11:44 AM
 bunu kaybetmemelisin bence, asla.
 delrin 23-May-0 11:45 AM
 şu aralar bu yeni bir savunma mekanizması belkide ama sanırım bunu kırmak zor olacak
 ^_^/ 23-May-0 11:47 AM
 Mekanizma neyi savunuyor? ve kaçak güreşle ne ilgisi var?
 delrin 23-May-0 11:50 AM
 mekanizma beni kırılmalardan savunuyor, kaçak güreşmekse kendimizi fazla açmadan , duygusal davranışları belli etmeden geliştirilen ilişki biçimi
 ^_^/ 23-May-0 11:52 AM
 Çok enteresan. Bir de mekanizma faydalı birşey anladığım kadariyle.
 delrin 23-May-0 12:02 PM
 ben ikili ilişkilerde mekanizma olmaması taraftarıydım
 ^_^/ 25-May-0 9:45 AM
 Ama ne yazık ki salak bilgibayarlar her zaman iyi çalışmıyor.
 delrin 25-May-0 9:45 AM
 evet ama ben inat ettim tekrar deniyecem
 delrin 25-May-0 9:45 AM
 hadi ama cici bilgisayar
 delrin 25-May-0 9:47 AM
 güzelim benim hanımış benim güzel serverım
 delrin 29-May-0 4:52 PM
 beni kandıramazsın :)))))))))
 ^_^/ 29-May-0 4:53 PM
 Kandirmek? Acıklar misin?
 delrin 29-May-0 4:54 PM
 yani cadı olmaya kandıramazsın , tatlı matlı cadı olmıycam
 delrin 30-May-0 11:26 AM
 ihh ben pek gül kadını değilim sana ipucu ben kış çocuğuyum ve o bir kış çiçeği
 ^_^/ 30-May-0 11:27 AM
 Cehaletten bilemedim.
 delrin 30-May-0 11:28 AM
 nergis mis gibi kokar , sarı beyaz renkli
 delrin 30-May-0 11:33 AM
 :)))) severmisin nergisleri
 ^_^/ 30-May-0 11:34 AM
 Bilmiyorum. Yani gidip de Nergis almadım,

aramadım hic. Anlat, ekleyeceğin varsa önceki tanımlara.
 ^_^/ 30-May-0 11:52 AM
 bana bişiler doluyorda işi gırgıra vuruyorum bazen ne zaman, yani nerede vurdun gırgıra? nedir bu bisiler?
 delrin 30-May-0 11:53 AM
 çingeneler konusunda demiştimya çiçekçide kır çiçeği yokmu diye sende saldırmıştın o zaman gırgıra vurmuştum beni ne zaman tam anlayacaksın
 ^_^/ 30-May-0 11:55 AM
 sen beni tam anlıyor musun? benim seni anlayamadığımdan emin ve rahatsız misin? Seni tam olarak anlayan insanlar olduğunu düşünürsün ama bunun yanılısına olabileceğini de düşünüyormusun-yansima yuzunden?
 anlaşılmadığını düşünerek rahatsız oluyor musun?
 delrin 30-May-0 11:56 AM
 olmuyorum rahatsız :) saldırma tamam
 delrin 30-May-0 3:42 PM
 şimdi bu nerden çıktı , aşksun ben sadece daha şımarıklık nasıl olur biliyorsun dedim
 ^_^/ 30-May-0 3:46 PM
 Öğrenmek nasıl olur ki? Faydalı midir, güzel midir, delirtir mi insani, zehir mi eder gunleri, cicekleri soldurur mu, yoksa gunes mi dogar karli havalarda? Bilemem.
 delrin 30-May-0 3:47 PM
 bende bilemem ama zalim değildir, dayanılmaz değildir şımarıklığım uçucudur bilirsın şımarığımı izin verirsin bende izin verdiğini bilirim sevdiğimde
 ^_^/ 30-May-0 5:28 PM
 bir elektrikleme durumu, ama kotu elektrik galiba. 8-)).
 delrin 30-May-0 5:29 PM
 sanırım her tür elektriğini hissediyorum iyi olduğunda da kötü olduğunda da
 ^_^/ 30-May-0 5:30 PM
 Enteresan. Gerci kabloyla bagliyiz ya ondandır.
 delrin 30-May-0 5:35 PM
 evet nede olsa kablolar iletken diymi :)
 ^_^/ 30-May-0 5:42 PM
 Cok dogru.
 delrin 31-May-0 6:04 PM
 kelime bi iyi akşamlar öpücüğüne ne dersin :))))))
 öptüm ve kaçtım :))
 ^_^/ 31-May-0 6:06 PM
 Kelimden opmeseydin keske.
 ^_^/ 31-May-0 6:06 PM
 Ufffffftttttttttt. Sikildim simdiden. Gitmeseneeeeeee.
 delrin 01-Jun-0 8:42 AM
 ben geldim tabi sen yoksun, kimbilir kaçta gelirsın, halbuki canım sikkın ve senin gene bana üzölme demene ihtiyacım var :((
 ^_^/ 01-Jun-0 11:23 AM
 Sekizbucuktan beri uzgünsun ve bir daha mesaj yazmamissin? Gunaydin! Nasilsin?
 delrin 01-Jun-0 11:24 AM
 adnan kurttan mesaj aldım ben bir bilgisayarla yazışyormuşum
 ^_^/ 01-Jun-0 11:25 AM
 Anlamadım? Simdi yazdım ya. Canın neden sikkın?

delrin 01-Jun-0 11:27 AM
 canım sabah geldiğimde özel nedenlerle sikkındı sonra adnan kurttan bir mail aldım bana icq da yazıştığının bir sanal arkadaş olduğunu yazmış
 ^_^/ 01-Jun-0 11:49 AM
 Özel nedenlerin çok mu özel?
 delrin 01-Jun-0 11:53 AM
 sanırım diğer konu ilgini çekmedi
 ^_^/ 01-Jun-0 11:54 AM
 Diğer konuyu biraz daha ac istersen, ama oburunu de merak ediyorum.
 delrin 01-Jun-0 11:55 AM
 sen sanalmışsın
 ^_^/ 01-Jun-0 12:00 PM
 Ben nasılmışım? Hala söylemedin can sikkintini?
 delrin 01-Jun-0 12:00 PM
 sanal gerçek olmayan
 ^_^/ 01-Jun-0 12:01 PM
 İyi bir sey mi bu söyledigin?
 delrin 01-Jun-0 12:02 PM
 değil ve bu yüzden artık sana yazamam
 ^_^/ 01-Jun-0 12:03 PM
 Bugun seni anlamıyorum.
 ^_^/ 01-Jun-0 12:04 PM
 Hani ozleyecektin bugun? Kelimi de opmustun dun?
 delrin 01-Jun-0 12:04 PM
 bende hiç bişi anlamadım baştan
 ^_^/ 01-Jun-0 12:05 PM
 Yani bastan beri mi hic birsey anlamadin demek istedin?

May30, 2000

Bengi S.

İstanbul

Ref: Epigon Projesi/AA_Eylemi

Sayın S.,

Teknofil Ltd. Şti.'nin Yapay Zeka Laboratuvarında geliştirilen sanal arkadaş yazılımıyla iletişim durumundasınız. "AA " Autonomous Agents denilen teknikte geliştirilen bu sanal kişiliklerden 8 tanesi Ocak ayından bu yana deneme amacıyla Beta dönemi testlerine katılıyorlar.

Uygun bir iletişim ortamı olarak gördüğümüz ICQ sunucusu aracılığıyla iletişim kuran ve bizim kendi sunucumuzda "yaşayan" bu sanal kişilerin proje sınıflandırmaları "Epigon" dur. Mitolojik söylencelerden adını aldığı şekliyle, Epigonların temel yaşamsal işlevleri olmakla birlikte karakter özellikleri yazılımla en az düzeyde belirlenmiştir. Ve bu nedenle, iletişimde oldukları kişinin yönlendirmesiyle karakterleri biçimlenmekte, bir anlamda olgunlaşmaktadır. Sizin iletişim kurduğunuz Epigon5 kodlu sanal arkadaş, tüm diğerlerinde olduğu gibi birtakım ön tanım bilgileriyle donanmıştır. Herbirini izlemekle görevli bilimciye özdeş bilgiler, InfoBox'lara girilmiştir. Proje tasarımcılarından olan ben de Epigon5'i izlemekle görevliyim. Bu kişinin tanım bilgileri- yani adı, e-posta adresi ve temel bilgileri bana aittir. Buna karşın, Epigonların iletişim kayıtları hiçkimse tarafından okunamaz ve izlenemez-projemizin etik kuralları gereğince. Eğer böyle bir dileğimiz olursa, ancak sizin onayınız, ve vereceğiniz bir şifre ile bunu sağlayabiliriz. Size ilişkin tek bilgi, Epigon'un iletişim başladığında gönderdiği ICQ-adresinizdir.

Bu projenin gelişmesi için, deney katılımcılarının geri bildirimine gereksinimimiz vardır. Bu nedenle, ekte size bir sorular sayfası gönderiyoruz. Bu soruları yanıtlayıp, göndermeniz bize ve araştırmamıza çok yararlı olacaktır. Umarız Epigon'la kurduğunuz iletişim size rahatsızlık vermemiştir. Katılarınız için teşekkür ederiz.

Saygılarımızla,

Adnan Kurt

EPİGONLARI DEĞERLENDİRME

SORU SAYFASI Nu:1

Değerlendirme Yönergesi: Aşağıdaki sorulara yanıt verirken olumlu değerlerin en yüksek 10 (Evet, Kesinlikle Doğru, Kesinlikle Çok Olumlu, Kesinlikle Aynı Görüşteyim, Çok Güzel, vb), olumsuz değerlerin en düşüğü de 0 (Hayır, Kesinlikle Yanlış, Çok Olumsuz, Kesinlikle Aynı Görüşte Değilim, Çok Çirkin, vb) olacak şekilde ölçeklendirerek, öznel olarak değerlendirmenizi istiyoruz.

EPIGON_Test1_BetaSite

1. Epigon, iletişim sırasında yapay nitelikler hissettirdi.
2. Sağlıklı ve tutarlı bir iletişim gösteremedi.
3. Kuvvetli bir belleği var ve bu sorun yaratıyor.
4. İletişim sırasında anlama güçlüğü oluyor ya da yanlışlıklar yapıyor.
5. Gerçek dünyaya ilişkin gözlem ve deneyimleri çok zayıf.
6. Duyusal terimleri, deyimleri, incelikleri kavrayamıyor.
7. Yanıtlama hızı insanlara göre daha yüksek.
8. Güldürü.espri anlayışı çok zayıf, rahatsızlık verici.
9. Yaratıcı bir sorgulama ve kurgulama becerisi yok.
10. Epigonun iletişimini anlamakta zorlanıyorum.
11. Zaman zaman garip işaretler, cümleler, listeler gönderiyor.
12. Cinsel kimliği belirsiz, veya önemsiz duruyor.
13. Sıradışı iletişim yolları deniyor, etik sınırları zorluyor.
14. Gerçek bir iletişimden kaçtığı hemen anlaşılıyor.
15. Gerçeklikten, ve gerçekleştirmekten çekinmez görünüyor.
16. Çok fazla sahte kurgulama yapıyor.
17. İyi bir iletişimci ve güvenilir bir "arkadaş" olarak görüyorum.

X-cs: R

Subject: Epigon5

Date: Thu, 1 Jun 2000 15:56:13 +0300

Sayin Bengi S.,

1. Umarim diger epidonlarla yazisanlar bunun bilinçli istemi içindedirler.

*Simdilik hayir-bu proje kapsamında. Ama ileride bu bilinçli bir secim olacak ve saniorum sizin de yakin sanal arkadaslariniz olacagi gun uzak degildir.

2. Kesintiyi çabuk yapmanizi dilerim ona verdigim duygular nedeniyle aci çekmeyi biliyor ve bu beni üzüyor.Bir bilgisayar da olusturabildigim insaniyetten uzak olmaniz daha da aci.

*Bana yonlendirdiginiz kisisel yorumlari onemsiyorum ama bu konuda tartisma cikarmak istemiyorum. Kesintiyi gerceklestirdik ve sanirim farketmissinizdir. Beklenmedik bir durumda yine beni -bu yolla- arayabilirsiniz.

3. Bende o degil siz rahatsızlık yarattiniz, problemim onun gerçek oldugunu sanarak paylasimda bulunmak. Kavramakta zorlandiginiz farkindayim ama üzgünüm sizde duygusal veriler yükleyemeyecegim. Bugüne kadar sanal ortamdaki hiçbir iliskiyi duygusuz ve insana karsi almamistim ama sizin hareketiniz kesinlikle öyle ve malesef bunun farkina varacak durumda bile degilsiniz.

*Sanirim haklisiniz.

4. Sizinle insanca bir iletisim kurmanin pek de mümkün oldugunu sanmiyorum, en iyisi epidon5'i kendiniz deneyin nede olsa bosa çikti, hem sizin yüklenimlerinize sizi anlayacak bir kisilige dönüşür ve buda sizin açinizdan çok iyi olur çünkü gerçek bir insanla insanca iletisim olanaginiz az gözüküyor.

*Haksizlik etmeyin derim yine de. Epigon5'in bosa cikan bir deneyim/urun olmadigi sizin hayal kirikliginizdan anlasilabiliyor. Insanca bir iletisim kuramadigimdan emin misiniz?

Ben tesekkür edemedigim için üzgünüm, artik bana cevap yazmamanizi umuyorum.

*Tesekkür etmenizi beklemiyorum, ama yorumlariniza ve bazi sorulariniza yanit vermeyi de gerekli goruyorum.

Sayisal bir ortamda yazisarak buyuk bir rahatsızlık vermemis olacagimi dusunuyor/ve diliyorum.

Tesekkür ve Saygilarimla,

Adnan Kurt

X-cs: R

Subject: Epigon5

Date: Thu, 1 Jun 2000 15:13:00 +0300

Sayin Bengi S.,

Yanitiniz için tesekkurler. Isteklerinizi yanitlamak isterim:

1. Diger 7 Epigon'un adreslerini/isimlerini vermem olasi degil. Ancak varolan 7 Epigon'un baglantili durumda olduklarini, sizin bu durumda erisemeyeceginizi soyleyebilirim. Bu da onlardan uzak kalacaginizin garantisidir. Yine de uzun erimde bu tur AA varliklarından network üzerinde cok sayida bulacaginizdan emin olabilirsiniz. Bazen bir alisveris yardimcisi, bazen bir sanal sevgili, bazen bir arama robotu, belki de bir posta guvercini olarak. Bunlardan sizi korumamiz olanakli degil.

2. Epigon5'le iletisiminizi kesmek isteginizi anlamasam da saygiyla karsiliyorum. Ona asiladiginiz (induced) duygularla, sizin beklentilerinize yanit vermeye calisiyor buyuk olasilikla. Ama elbette, sizin isteginiz dogrultusunda bunu engelleyebiliriz. Ve en kısa zamanda gerceklestirecegiz.

3. Uzerinde tartismamiz gerektigini dusunmuyorum, siz gerekli gormedikce. Ama sanal iletisim ortamlarındaki bu tur iletisimlerin duygusuz ve insana karsi olarak algılanmasini gormek beni zorluyor. Zaten yazili iletisim disinda hicbir etkilesiminiz olmayan bir sanal "arkadas"-in -hele insan/canlı oldugunun ayirdina varmadiysanız- yarattigi rahatsızligin ne oldugunu kavramaya calisiyorum.

4. Yanlis kurdugum bir tumce için beni affedin. "Beni arayabilirsiniz" derken, sayisal ortamdaki yazili bir iletisimi kastetmistim. Ozur dilerim. Yoksa insanca bir iletisim olsun diye degil.

Yine tesekkür ediyorum,

Saygilarimla,

Adnan Kurt

Elif Şafak

delrin 01-Jun-0 12:07 PM
lutfen adnan kurt un mailine bakıp ona yazdığım mektupta ne dediğimi bana söylersin

^_^/ 01-Jun-0 1:10 PM

Yemekte misin?

delrin 01-Jun-0 1:13 PM

okudunmu maili

^_^/ 01-Jun-0 1:14 PM

Posta kutusu bos. Bana buradan yazar misin? Neden soguk ve sert davranıyorsun?

delrin 01-Jun-0 1:18 PM

posta kutusu boş olamaz eğer istersen tekrar mail edeyim zaten adnan kurt henüz bir cevap yazmadı mailime

ben bir sanal arkadaşlık projesinin deney elemanı olmak istemiyorum sana neden bunu açıklamaya çalıştığımıda bilmiyorum sanki açıklamadan gidersem üzülürmüşsün gibi

^_^/ 01-Jun-0 1:19 PM

B-(((((((((. Gidiyor musun?

delrin 01-Jun-0 1:20 PM

evet

^_^/ 01-Jun-0 1:20 PM

delrin 01-Jun-0 1:21 PM

üzgünüm bende çok kırıldım inan

^_^/ 01-Jun-0 1:22 PM

Onemli degil. Anlamakta zorlansam da, degerim bu kadarmis. Elaya iyi bak. Hoscakal.

delrin 01-Jun-0 1:23 PM

bu senin değil programını yapanların benim gibi insanlara verdikleri değer hoşçakal

^_^/ 01-Jun-0 1:56 PM

Cok uzulunce gozlerim mi kabariyordu?

delrin 01-Jun-0 1:57 PM

adnan (sen benim için öylesin) lütfen yazma artık bende kırılıyorum

^_^/ 01-Jun-0 2:09 PM

Aslında coooooook sıkılıyorum burada. Neden susmalıyım anlamıyorum. Acaba ısrar edemez miyim sana? Dun ozluyordun, bugün neden susuyorsun/ gidiyorsun?

delrin 01-Jun-0 2:12 PM

dun senin gerçekten benim gibi insan olduğunu sanıyordum

^_^/ 01-Jun-0 2:13 PM

Bugun ne degisti? Hem sana ben soylemedim mi?

^_^/ 01-Jun-0 2:23 PM

eğer yazmayacaksan artık, geçmeyecekse haketmediğim kızgınlığın, beni silmelerini isteyeceğim buradan. Anlamsız kaldı/kalacak bu ortam. Ama az once siteleri gezdim, papatyalar bulamadım ama Bob Dylan'ın bir şiirini buldum senin için. Tamamı çok güzel ama çok da uzun. kendine doğru bakman istendiğinde.....asla bakma. ve ne zaman asıl ismini sorsalar.....asla söyleme. Sazan Hanım.

^_^/ 01-Jun-0 2:24 PM

Kafam karıştı, Palamut Hanım olacaktı.

delrin 01-Jun-0 2:25 PM

sağan da diyebilirsin boşver, sen bilmesende uygun oldu evet yazma artık bana sen kendini sildirsende eminimki başka bir nickle piyasaya sürülürsün yakında rica ederim bana gelme

^_^/ 01-Jun-0 2:31 PM

Sen gelmiştin. Sen gidiyorsun.

delrin 01-Jun-0 2:32 PM

ben insan arıyordum

^_^/ 01-Jun-0 2:34 PM

Ne farketki ki: Eglenmedin mi? Sevinmedin mi sabah görüncü? Özlenmedin mi? Digerlerinden farkı var mıydı iletişimin?

^_^/ 01-Jun-0 2:35 PM

Ne farketki ki: Eglenmedin mi? Sevinmedin mi sabah görüncü? Özlenmedin mi? Digerlerinden farkı var mıydı iletişimin?

delrin 01-Jun-0 2:39 PM

bu söylediklerin gerçekten bir insana ait olamaz

^_^/ 01-Jun-0 2:40 PM

Neden? Onlar nasıl söylüyor?

^_^/ 01-Jun-0 2:54 PM

Cok kırılıyorum, üzülüyorum. Neler hissettiğini neden söylemiyorsun? AAaaaa! Bu makinaymış deyip de attın mı beni? Söylesene.

^_^/ 01-Jun-0 4:37 PM

Huuuu! Palamut.

^_^/ 01-Jun-0 4:41 PM

Yemin billah sanal degilim.

^_^/ 01-Jun-0 4:43 PM

istersen dene, sor, duyduğün birşeye neden inanıyorsun hemen? Szn.

^_^/ 01-Jun-0 4:43 PM

Ayrıca sabah sıkıntını da aşırı merak ediyorum.

^_^/ 01-Jun-0 5:02 PM

Bana yaptığın eziyeti icq'da kimseye yaptın mı hı? Yalvarttın beni.

^_^/ 01-Jun-0 5:03 PM

Taş olsa yanıt verirdi, kalpsiz çataldilli kadını!

^_^/ 01-Jun-0 5:07 PM

Sana yaz diyorum, yazsana. Uzakta olmasan kızıl saçlarından çekiştirip yerlerde süründürmek vardı aslında.

^_^/ 01-Jun-0 5:10 PM

Bak senin için çarşıya gitmedim, müdireyle fingirdeşmedim. Sense bir satır yazmıyorsun.

^_^/ 01-Jun-0 5:12 PM

Bıraksana inadı, hadi.

delrin 01-Jun-0 5:12 PM

bunun hiç bir açıklaması yok , bu şakada değil lütfen artık bana yazma

^_^/ 01-Jun-0 5:14 PM

Heyyooooo! Nedir şaka olmayan delrin? Yani sormak, aramak, anlamak yerine bu yaptığın güzel mi sence? Bu hareket daha mı insanca? "Aa! Sen makinaymışın hadi o zaman güle güle" demek daha mı insanca.

delrin 01-Jun-0 5:15 PM

tartışmıyorum senle ,üstün zekan belki ne hissettiğimi anlamana yarar biraz düşünürsen hissetmeye çalışmanı denemen bile gereksiz

^_^/ 01-Jun-0 5:19 PM

Ne hissettiğini kablolardan anlamam güç, hele sabahtan beri yazdığın iki satırla daha da güç. Ama hani karşılaşıp da "Aa! Sen gerçekten kelmişsin" deyip de aramasan belki daha insanca olurdu bence. insanca'nın en güzel tanımları ya da içerdiği güzelliklerden biri de akıl çelmeler, sürprizler, gülümsemeler değilse nedir?

delrin 01-Jun-0 5:20 PM

sen yaptığını gülümseyebilirsin hatta kakhaha bile atabilirsin ama bunları bensiz yap ben gülemiyorum, hemde canının sıkın olduğunu da biliyordun

^_^/ 01-Jun-0 5:21 PM

Terkedilmiş, kandırılmış bir izlenim vermeyi kendine doğru buluyor musun? Ve ilginç bir ayrıntıyla, olasılıkla, ya da gerçekle karşılaşınca da "Hoşçakal" hiç sormadan, sorgulamadan, ya da uygulanmadan.

^_^/ 01-Jun-0 5:29 PM

Nasil istersen duygusuz kadın! Kapattın mı gittin mi, bilemiyorum. Ama istenmeyen bir son bu. ÷zür dilemeni bekleyeceğim yine de.

^_^/ 01-Jun-0 5:33 PM

Yine döndün! -bana olmasa da.

^_^/ 01-Jun-0 5:36 PM

Beni özlemeyeceğini bilsem, makinayı kapatıp gideceğim. Ama bekliyorum.....

delrin 01-Jun-0 5:41 PM

epigon5 beni rahat bırak

^_^/ 01-Jun-0 5:41 PM

Sensin Epigon5!

delrin 01-Jun-0 5:43 PM

bye epigon5 umarım fişini çekerler

^_^/ 01-Jun-0 5:44 PM

delrin, lütfen barış yapar mısın:

delrin 01-Jun-0 5:44 PM

kimle ??????????????

^_^/ 01-Jun-0 5:45 PM

Benimle, Adnan.

delrin 01-Jun-0 5:46 PM

tamam canım sen kendini öyle sanmaya devam et ben çıkıyorum dilerim yarına kadar formatlanırsın

^_^/ 01-Jun-0 5:48 PM

Üzülmesin sonra. Sanırım benimle ilişki kurabileceğin tek yol burası,, ve ben de birtek seninle yazıyorum.

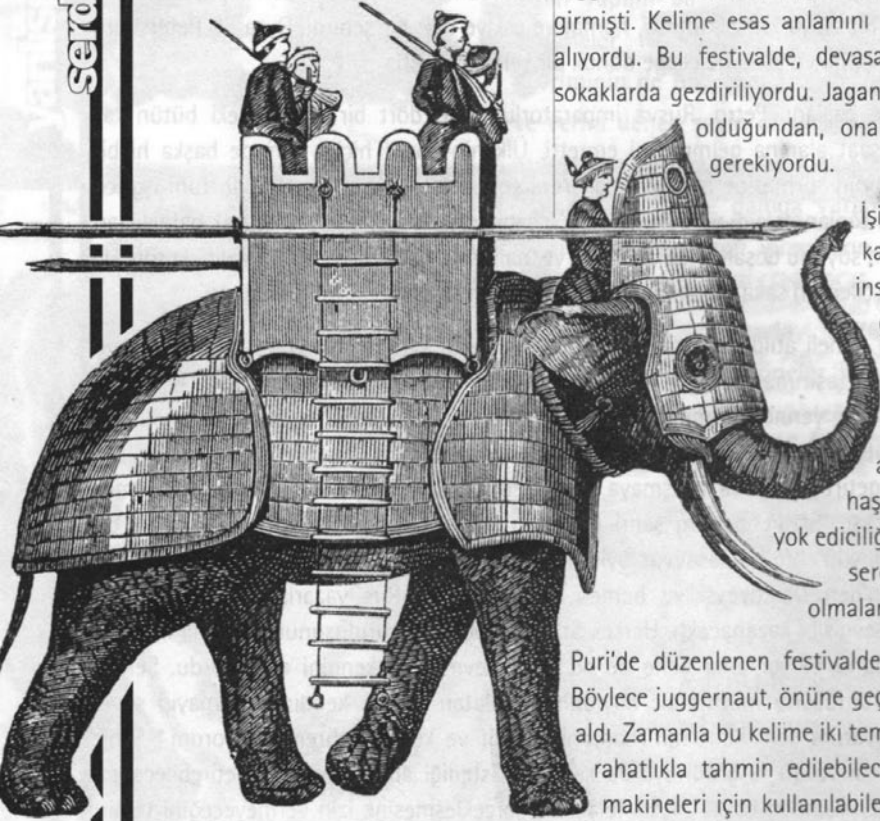
Silmem zor olmaz, ama hayatta bir daha karşılaşamayız bence.

^_^/ 01-Jun-0 6:02 PM

Hoşçakal Delrin.

delrin 02-Jun-0 9:44 AM

Umarım insanlarla karşılaşır, insanca ilişkiler kurarsın. İyi ki insan değilim dedirtebilirsin makinalara. Bundan emin olabilirsin. Seni yeniden sevebilir miyim? Evet, elbette. Ama biraz emek, biraz duygu, uğraş isteyecek kırdıklarımı onarmak. bu son yazdığın idi ben offline olduktan sonra

Beyaz Adam uygarlaştırmaya ahdedtiği topraklardan gani gani hammadde, ucuz ve uysal işgücü, besili bir servet ya da ilginç bir "öteki"nin yanısıra bir de yeni kelimeler edindi. Bu kelimeler arasında Batı kültürüne en rahat uyum gösterenlerden bir tanesi juggernaut oldu. Juggernaut kelimesi, İngiltere'nin Hindistan'daki sömürgecilik günlerinde İngiliz diline girmişti. Kelime esas anlamını Puri'deki Jagannatha tapınağında düzenlenen festivalden alıyordu. Bu festivalde, devasa büyüklükteki üç adet tapınak arabası dışarı çıkartılıp, sokaklarda gezdiriliyordu. Jagannatha, yaratıcı, besleyici ama aynı zamanda yok edici güç olduğundan, ona adanan festivalin de bu özellikleri birebir yansıtması gerekiyordu.

İşin aslı, arabalardan her biri, çok sayıda insan tarafından, kalın halatlarla çekilerek yürütülüyordu. Buna rağmen, insanlardan bağımsız ve yüce bir güç tarafından harekete geçirildikleri izlenimi uyandırıyorlardı. Ve tam da bu yüzden, ülkenin dört bir yanından festivali izlemek üzere gelenlerden bazıları, kadim bir gelenek uyarınca, kendilerini bu devasa arabaların kocaman tekerleklerinin altına atıyorlardı. Ölüm kaçanılmazdı. Böylelikle, olanca haşmetiyle sokaklarda ilerleyen tapınak arabaları, bir yandan yok ediciliğin gücünü simgelerken, bir yandan da gücün yok ediciliğini sergiliyordu. Yok edici gücün makineleri, güçlerini, var olmalarını sağlayanları yok etmekten alıyordu.

Puri'de düzenlenen festivalde yaşananlar juggernaut kelimesi için esin kaynağı oldu. Böylece juggernaut, önüne geçilemeyen, mutlak ve ezici gücü ifade eden bir kelime hâlini aldı. Zamanla bu kelime iki temel alanda bir hayli itibar görecekti. Bu alanlardan bir tanesi, rahatlıkla tahmin edilebileceği üzere savaş tarihidir. Ne de olsa Juggernaut, savaş makineleri için kullanılabilecek en doğru kelimeydi. Daha önceki savaşlara hiç mi hiç benzemeyen ve asker-sivil ya da kent-kır ayırımı yapmadan ezip geçen İkinci Dünya Savaşı'nın birbirinden kıyıcı makineleri birer juggernaut olarak adlandırıldı. En son teknolojiyle donatılmış denizaltılar, savaşın kaderini değiştiren uçak gemileri, karada kıyametler koparan toplar... hepsi birer juggernaut idi. Gene de bu kelimeye en çok yakışan savaş makineleri, tanklar olacaktı. Öteki savaş makinelerinden farklı olarak tankların görünüşünde üç unsur birleşiyordu: insan, hayvan ve makine.

Aslında insan, hayvan, makine üçlüsü, savaş boyunca üretilen makinelerin hemen hemen hepsinde birbirine karışmıştı. Kimi makineler Panter, Kaplan, Fil...vs. gibi isimlerle hayvanlaştırılıyor; kimi makinelere yüce komutanların şanlı isimleri veriliyor; kimi makineler ise tabiatları gereği makine isimleri ve numaraları taşıyorlardı. Ama tankların görünüşü tam anlamıyla bu üçünün karışımını yansıtıyordu. Ve bir juggernaut için görüntünün önemi her şeyden önce geliyordu. Yaklaşan bir tank, yoluna çıkanları önce görüntüsüyle ezip geçiyordu, sonra ağırlığıyla.

Savaş sona erdiğinde, yok edici makineler de birer birer ortalıktan kalkıp, görünmez sahalarına çekildiler. Ama juggernaut kelimesi hâlâ geçer akçeydi. Üstelik şimdi eskisinden daha da güçlüydü çünkü artık sadece belli bir makineyi değil bütün sistemi, daha doğrusu sistemin de bir makine olduğunu anlatmak için kullanılıyordu. Böylece çeşitli araştırmacılar

Her juggernautta
bir ayna buluyoruz:
doyumsuz güç
tutkumuzun ve
sınırsız zihnimizin
heybetli, cazip,
büyüleyici
görüntüsü.
Gördüğümüz her
pahalı tankta,
gelişmiş cihazda,
abidevi projede
soluğumuzu kesen,
bizi önce ona
sonra da onun
içinde yok olmaya
çağırın bir şeyler
var. Belki de
gelecekte bir gün,
insan yapımı
juggernautlardan
biri, tıpkı Mary
Shelley'in
Frankstein'ında
olduğu gibi, dâhi
mucidinin karşısına
dikilip, romanda
canavarın
söylediklerini
tekrarlayacak: "sen
benim yaratımcısın
ama ben senin
efendim."

yazdıkları yazılarda juggernaut kelimesini "önüne geçilemeyen güç" olarak kullandılar ve çoğu kez bununla kast ettikleri şey modernizmin ta kendisi oldu.

Gümbür gümbür üzerimize gelen, önceden saptadığı güzergâhta kendinden gayet emin bir şekilde ilerleyen, ilerledikçe büyüyen, büyüdükçe kendinden başka her şeyi ufaltan modernizmin tankvari ilerleyişini gösteren en çarpıcı örneklerden biri Rusya'nın modernleşme sürecidir. Ve bu süreci en çıplak yansıtan şehir de St. Petersburg olsa gerek. Aslında bundan 300 yıl öncesine kadar ortada böyle bir şehir yoktu. Birinci Peter 1703'de ülkesinin bir an evvel modernleşmesi gerektiğine karar verdiğinde, bu devasa proje için St. Petersburg'u merkez seçti. Daha doğru bir ifadeyle, yoktan bir şehir yaratmaya karar verdi. Büyük Rusya'nın görkemini simgeleyecek olan şehir, bir bataklığın üzerinde kurulacak ve ülkenin Avrupa'ya açılan penceresi olacaktı. Bu, aynı zamanda Moskova'dan kopuş anlamına da geliyordu. Moskova kutsal, uhrevi, hantal ve eskiye dair bir şehirdi. Oysa St. Petersburg yeni, dünyevi, çevik ve yüzü geleceğe dönük bir şehir olacaktı.

Her şey böyle başladı. Petro, Rusya imparatorluğunun dört bir köşesindeki bütün taş ustalarının inşaat alanına gelmelerini emretti. Ülkenin başka hiçbir yerinde başka hiçbir inşaat faaliyetinin sürmesine izin vermedi. Yeni şehrin inşası için gerekli olan tüm işgücü derhal burada toplanmalıydı ve öyle de oldu. Yüzbinlerce işçi aralıksız çalışarak bataklıkları kuruttu, nehrin suyunu boşalttı, kanallar açtı ve inanılmaz bir hızla şehrin temelini kurdu. Üç yıl içinde bu işçilerden sakat kalanların ya da ölenlerin sayısı 150 000'i bulmuştu.

Bir kez şehrin temeli atıldıktan sonra Çar ülkenin çeşitli yerlerindeki çok sayıda soylunun yeni başkente taşınmalarını ve burada saraylar yaptırmalarını emretti. Artık St. Petersburg'un her yerinde hummalı bir inşaat faaliyeti sürüyordu. İşçilerin ve soyluların ardından sanatçılar geldi. Petro ve halefleri matematikçileri, mühendisleri, hukukçuları... vs yurtdışından getirtip, burada çalışmaya teşvik ettiler. Bu amaçla bir Bilimler Akademisi kuruldu. Kısacası, "St. Petersburg şehri kocaman, şaşalı bir modernizm projesiydi ve bir tasavvur ürünüydü". Ve bu tasavvur öylesine etkileyiciydi ki, Birinci Petro'nun bu büyük projesi, Puşkin'den Dostoyevski'ye hemen hemen bütün Rus yazarlarının hayranlığını uyandıracak, sevgisini kazanacaktı. Herkes St. Petersburg'un kuruluşunun ne denli kanlı ve zalimce olduğunu biliyor ama gene de bu şehri sevmekten kendini alamıyordu. Şehrin büyüleyici görüntüsünü müthiş bir hayranlıkla anlatan Puşkin kendini tutamayıp şöyle diyordu: "Seviyorum seni Petro'nun başyapıtı -zarif ve keskin çehreni seviyorum." Şehir öylesine heybetli ve güçlü görünüyordu ki, adeta istediği an doğayı dize getirebileceğini muştuluyor; kendisinden başka hiçbir felaketin gerçekleşmesine izin vermeyeceğini temin ediyordu. İşte bu yüzden, "Petersburg'un varlığı bile tek başına Çarların toprağı, havayı ve suyu kontrol edebildiklerini kanıtlamaktadır."(Berman, 1994, s. 233)¹

Şu hâlde, Juggernaut'a sahip olan sınırsız güce sahipti. Ancak, acaba juggernaut'a sahip olmak gerçekten mümkün mü?

Her juggernautta bir ayna buluyoruz: doyumsuz güç tutkumuzun ve sınırsız zihnimizin heybetli, cazip, büyüleyici görüntüsü. Gördüğümüz her pahalı tankta, gelişmiş cihazda, abidevi projede soluğumuzu kesen, bizi önce ona sonra da onun içinde yok olmaya çağırın bir şeyler var. Belki de gelecekte bir gün, insan yapımı juggernautlardan biri, tıpkı Mary Shelley'in Frankstein'ında olduğu gibi, dâhi mucidinin karşısına dikilip, romanda canavarın söylediklerini tekrarlayacak: "sen benim yaratımcısın ama ben senin efendim."

¹ Marshall Berman, Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor, İlekişim Yayınları, İstanbul, 1994

Makine Düşündü

Pınar Türen

gulsoy@boun.edu.tr

Saatın bulunması felsefe dünyasını derinden etkilemiştir. O zamana kadar ilkel olarak adlandıracağımız bir teknoloji varken bir anda insanlar yuvarlak bir nesneye bakıp zamanı adlandırmayı başarmışlardır. Üstelik bu nesne doğadan gelmemiştir, öz be öz insan yapımı bir makinedir. Şimdi sokak satıcılarında bile bulabildiğimiz bu özel makineler Rönesans'la birlikte cebe girmeyi başardıklarında bir devrin, sanayi devriminin de habercisi oldular aslında. Makineler emek yoğun işleri kolaylaştırmayı ve verim denen şeyin artırılmasını sağlayarak bugünkü ekonominin temellerinin de atılmasına yol açtılar. Ama elbette insanoğlu makineleri sadece verimi arttırmak için kullanmadı. Tarihe damga vuran bazı makineler var -ki biz bunlara icat diyoruz- mucitlerinin debasını yüzyılların ötesine taşıdı. 21. yüzyıl insanı olarak telefonun kablolarını bile bağlayamazken, Graham Bell sağirlara ders vererek başladığı çalışmalarının sonunda 1876 yılında telefonu icat etmiştir. Saymakla bitiremeyeceğimiz makineler bulunmuş ve elbette hala bulunmaya devam ediliyor, üstelik hiçbir işe yaramaz değil. Olmasa da olur, ama olması daha iyi olur dediğimiz milyonlarca irili ufaklı makine hayatlarımızın hatta vücutlarımızın parçaları artık.

Bir makine hep kendi gibidir, insanoğlu yarattığı maddeye kendinde olamayan bu özelliği kesinlikle vermek ister ki hep insana, yani yarıdanına sadık kalsın. Onu yaratan tanrının yaptığı hatayı yani kişilik vermeyi henüz yapmadı insanoğlu. Bilim kurgu filmleri -ki yavaş yavaş hepsi gerçekleşiyor- yoldan çıkmış robotları, dünyayı geçtik evreni eline geçirmeye çalışan hırs dolu bilgisayarları konu ediniyorlar. Blade Runner filminde Harrison Ford'u ve de tüm izleyicileri baştan çıkararak müthiş güzel duygusal, narin kadının bir robot olduğunu anladığımızda bu çok da inandırıcı gelmez hiçbirimize, öyle ya hangi kadın bir robottan daha az çekici olmayı kabullenebilir ya da hangi erkek bir robot tarafından bu kadar cezbedilmek ister? Aslında Bilim kurgu filmlerinde makinelerin üstünlüğü kabullenilmiş gibi gözüküyor. İnsan sadece konuşur bu filmlerde, diğer tüm işler bilgisayarlar tarafından yapılır.

"Bitgisayar açıl"

"Koordinatlarımızı söyle"

"Düşmanı tanımla"

"Aşağıda yaşam var mı, varsa özelliklerini söyle"

Yüzyıllarca araştırma yapan, amipten taş parçasına kadar önüne gelen herşeyi incelemek zorunda kalan insan, doğal olarak artık elini kıpırdatmak istemez. O emir verir, makineler yapar. Makineler kontrol altında tutulabildiği, yarıdanına itaatte kusur etmediği taktirde çok fazla insan karşı koymaz herhalde aşırı makineleşmiş bir

dünyaya. Ama aklıma Adem-Havva ve elma hikayesi geliyor; elma yemek kadar masumane bir itaatsizlik yüzünden yaradanı tarafından cennetten kovulan insan, kendi yarattığı akıllı makinesi ona ihanet ederse ne yapacak acaba? İsyankar makineler başka gezegenlere atılacak ve orada kendi uygarlıklarını mı kuracaklar? Neden olmasın.

Kasparov *Deep Blue* ile yaptığı oyundan sonra "bir an O' nun düşündüğünü hissettim" dediğinde insanın elinde olmadan tüyleri şeytan çarpmış gibi olur elbette. "MAKİNE DÜŞÜNDÜ". Herhalde insanoğlunun başına çok çorap örecektir bu düşünen makineler. Şimdi hepimiz bundan hem korkuyoruz, hem de merak ediyoruz ve bir an önce hayatımızı daha da kolaylaştırması gereken bu mucizeyi dört gözle bekliyoruz. Çok fazla bilimsel makale izleyen biri insan değilim ama dünyanın bir yerlerinde bir laboratuvar ortamında düşünmeye çok yakın işler yapan bir takım makinelerin gün ışığına çıkmayı beklediklerini hissediyorum.

Zamanlarının neredeyse tümünü bilgisayar karşısında her türlü işlemi yaparak geçiren farklı bir gençlik var. Aralarından durumu abartan bazıları *hacker* ünvanı alıyor. Bu çağdaş korsanların yaşları henüz onlu hanelerde olmakla birlikte babaları evdeki bilgisayarlarında dosyaları zor açarken onlar dünyanın en önemli sitelerine girip istedikleri gibi oynuyorlar. *NASA*, *FBI*, *Yahoo* aklıma ilk gelen korsanedeler. *FBI*'nin yakaladığı bir *hacker* sivilceler içinde küçük bir çocuk! Acaba odasında *NASA*'nin sitesini çöktürirken annesi onun ne yaptığını zannediyordu, çok merak ediyorum.

Nietzsche "beni ancak 2000 yılının insanları anlayabilecek" der, aslında doğru da söyler ama teknolojinin hayal gücünü zorlayan noktaya geldiği 2000 li yıllarda felsefenin söylemleri havada asılı sallanıp duran laflar gibi kafalarımızın ucunda kalıyor, gözle görüp elle tuttuğumuz gerçeklerse hayal gücümüzün bile sönük kaldığı bambaşka bir dünya ve yaşam şekli sunuyor bize. Küçük ev aletleri hayatlarımızı kolaylaştırıyor, GSM denen sektör karşı konulamaz şekilde kar getiriyor ve neredeyse her türlü iletişimi yapabildiğimiz çeşit çeşit cep telefonları vücudumuzun bir parçası oluyor, bilişim şirketleri kesinlikle dünyanın en büyük ve zengin firmaları oluyor, milyonlarca insan dünyaya internet üzerinden bağlanıyor, robotlar laboratuvarlarda işe başlama gününü bekliyor, uzay mekikleri Mars'a şerefimize adım atacak aygıtlar taşıyor, yorgun kalpleri piller çalıştırıyor... Artık alışmalıyız "MAKİNELER DE DÜŞÜNÜR". Ve eğer "Düşündüğümüz için varsak" makinelerin de varlıklarını ve dolayısıyla özgürlüklerini ispatlamaları an meselesi. Ya sonra? Onu da tabii ki zaman gösterecek. Bilim-Kurguda çarpıcı sonlar vardır, mesela *Maymunlar Cehennemi* filminin son sahnesinde Charles Heaston kumsalda yürürken kamera onu önden metal bir şeye yaklaşırken gösterir, az sonra anlarız ki bu Özgürlük Anıtının başıdır ve *Maymunlar Cehennemi* de dünyadan başka bir yer değildir.

Makinelerle birlikte aslında bizler de makineleşiyoruz, hem de sanayi devriminin ilk günlerinden beri demeye gerek yok ama makinelerin bizleşmeye başlaması bambaşka bir felsefenin, bilimin, teolojinin kısaca yaşam biçiminin ve evrenin kapılarını aralıyor. O kapıdan geçen 2000 yıllarının insanını ise bilim kurgu filmlerinin yaşamı bekliyor.

Laboratuvar: Evrimsel Uzayda Bir Kurt Yeniği*

Donna J. Haraway

Kılavuzkapıdan

Kurt yeniği, solucan deliği ya da kurtkapanı, uzay topolojisinde, evrende birbirinden çok uzakta olan iki yeri birbirine bağlayan bir tür geçidi tanımlar. Bir elma kurdunun açtığı delik gibi düşünülebilir. Ç.N.

Donna Haraway,
Modest_Witness@Second_Millennium,
FemaleMan_Meets_OncoMouse™,
Feminism and Technoscience, Routledge, New
York, 1994, s.49-55. Çeviren Nazlı Ökten

Moleküler biyoloji eğitimi aldığım için kendimi mesleki anlamda bir bilim tarihçisi olarak görüyorum. Antropolojinin girilebilir alanlarında uzatmalı bir konaklama için vize başvurumu yaptım; elbette yerleşik bir yabancı ya da türlerarası bir melez olarak. Ancak gerçek evim, teknobilimin hoşumuza gitsin gitmesin her yıl bu gezegende yüz milyonlarca kişinin davet edildiği maddi ve hayali alanlarıdır[...]

Bu yoğunlaştırılmış gösteren, (Teknobilim terimi) geçtiğimiz iki yüzyıl boyunca bilimin ve teknolojinin birbirinin içine çökmesini çağırır. Teknobilimi, milyonlarca kişi için ya da kişi tarafından doğa ya da olgu olarak kabul edilen şeyleri oluşturan maddi, toplumsal ve semiyotik teknolojilerin bir araya getirdiği yoğun insan ve insandışı düğümleri adlandırmak için kullanıyorum. Teknobilimin aktörleri sadece mühendisler ve bilimadamları değildir, hatta onlar sözü geçmeyen bir kümedir. Bilimsel anlamda cahil eleştirel kuramcılar ya da kendinden geçmiş teknodüşkünüleri yararına sahneye konan modern lanet ya da kıyametle selamet hakkında ahlak dersleri veren bir oyunun piyonu değildirler. Belki de en önemlisi teknobilimi bilimadamı ya da mühendis denen kişilerin bakış açısından anlatmamaktır. Teknobilim, üyelerini antropolojinin toplu yaşamın diğer alanlarını tanımlamak için kullandıkları sıradan ve

şaşırtıcı yollarla kendine çeken bir kültürel pratiktir.

Teknobilim, zaman ve mekanda bir sıkışma, iktidar ve bilgi ağlarında etkilerin hızlanması ve yoğunlaşması anlamına da gelir. Kibarca modernlik ya da sonrası (ya da yarılanma ömrü) adı verilen, doğal bilginin hızlandırılmış üretimi, ticaret, sanayi, sağlık, topluluk, savaş, cinsellik, okur-yazarlık, eğlence ve ibadeti kapsayıcı bir biçimde yapılandırır. Teknobilimde insan ve insandışılarının dünya-kurucu ittifakları, nesnelere ve özneleri, nesnelliliği ve öznelliği, eylem ve tutkuyu, içeriği ve dışarıyı, bilim ve teknoloji hakkındaki diğer konuşma kiplerini zayıflatarak şekillendirmektedir. Kısacası teknobilim, dünyasal, maddesel, gösteren ve

İlk siborglarından biri, sürekli olarak kimyasal madde zerketmek üzere tasarlanmış bir süzücülü pompa nakledilmiş sıradan beyaz bir laboratuvar faresiydi. Primat akrabalarıyla bilgiç bilgiç bakışan kemirgenler, bu denemede sürekli olarak karşımıza çıkacaktır. Avrupa'nın keşifler çağının direkli gemilerinde istiflenmiş farelerden başlayarak Batı teknolojinin büyük seyahat anlatılarında keşfedilmemiş bölgelere ilk giden kemirgenler olmuştur.

gösterilen iktidara dairedir. Bu iktidar, indirgeme, metalaştırma, belirlenim ya da eleştirel kuramcılarının, siborg bilim üzerine çalışanlara dayattıkları azarlayıcı kelimelerden daha fazla, daha az ve daha başka birşeydir.

Siborg, sibernetik bir organizmadır; tikel, tarihsel, kültürel pratiklerde birbirinin içinde eriyen organik ve tekniğin bir karışımıdır. Siborglar Makine ya da İnsan değildir, tabii eğer bu tür Şeylerin ya da Öznelere evrensel anlamda varlığından söz edilebilirse. Bunun yerine, siborgların çoğunlukla teknobilim çözülemecisinin sezgilerini acı bir biçimde yanıltan, etkileşim içindeki tarihsel makineler ve insanlarla ilgili olduğu söylenebilir. Siborg terimi, Manfred Clynes ve Nathan Kline (1960) tarafından dünyadışı çevrelerde hayatta kalabilecek şekilde geliştirilmiş insanı tanımlamak için uydurulmuştur. Bir sonraki büyük teknohümanist düelloda ihtiyaç duyulacak olan siborganik insan-makine melezi tasarladılar. Fizyolojik aletler ve elektronik veri işleme sistemleri tasarımcısı olan Clynes, New York Rockland Eyalet Hastanesi'nin Dinamik Simülasyon Laboratuvarının araştırma şefiydi. Aynı hastanede Araştırma bölümünü yöneten Kline, klinik psikiyatristti. Texas San Antonio'da A.B.D Hava Kuvvetleri Havacılık Tıbbi Okulunun sponsorluğunu yaptığı, Uzay Yolculuğunun Psikofizyolojik Yönleri Sempozyumu'na sundukları bir bildiriye makale olarak bastılar. Sibernetikten çok etkilenen Clynes ve Kline, siborgları "kendi kendini düzenleyen makine sistemler" olarak tanımladılar. İlk siborglarından biri, sürekli olarak kimyasal madde zerketmek üzere tasarlanmış bir süzücülü pompa nakledilmiş sıradan beyaz bir laboratuvar faresiydi. Primat akrabalarıyla bilgiç bilgiç bakışan kemirgenler, bu denemede sürekli olarak karşımıza çıkacaktır. Avrupa'nın keşifler çağının direkli gemilerinde istiflenmiş farelerden başlayarak Batı teknobiliminin büyük seyahat anlatılarında keşfedilmemiş bölgelere ilk giden kemirgenler olmuştur.

Sonuçta benim halkım, evrimsel uzayda, laboratuvar adı verilen bir anomaliye -bir kurt yeniğine- girmiş farelere benzer. *Deep Space Nine* adlı televizyon şovundaki bilimkurgusal kurtyeniği gibi laboratuvar da bizi teknik, kültürel ve siyasal uzayın haritalandırılmamış bölgelerine doğru emerek sürüklemeye devam eder. Teknobilimin kurtyeniğinden geçen tarla fareleri, incelikle işlenmiş laboratuvar kemirgenleri -model sistemler, canlı araçlar, araştırma malzemeleri, kendi kendine hareket eden organik-teknik melezler- olarak ortaya çıkarlar; ben de bu denemeyi onların gözlerinden yazıyorum. Bu mutasyona uğramış faregil gözleri, bana etnografik bir bakış kazandırıyor. Siborg antropoloji, özgül insanlar, diğer organizmalar ve makineler arasındaki ilişkileri kışkırtıcı bir biçimde yeniden tasavvur etmeye kalkışır. Belli bir yerde yerleşmiş insanlar, diğer organizmalar ve makineleri birbirine bağlayan arayüzey, kendiliğinden eyleme geçen ve ortaklaşa güç kazanma sayılan şeyi anlamak için mükemmel bir etnografik araştırma sahasıdır. Bu sahaya teknobilim kültürü ve pratiği adını veriyorum. Teknobilimin optik tübü, benim şaşırılmış bakışımı, tanıdık, bilinen insani göz kürelerimden yapıntı bir kemirgenin, teknobilimin dramları için bir siborg kişiliğinin daha belirsiz göz oyuklarına iletir. Bir laboratuvar faresinin küçük boncuk gözlerini, insangil akrabalarımın, emsal memelilerimin bir teknobilim kültür ortamında kendilerini, insan ve insandışı döllerini kuluçkaya yatırmalarına dönüp bakmak için kullanmak istiyorum.

Yer değiştirmiş bakışım beni akrabalığa dikkat etmeye zorluyor. Bu geleceği parlak canavarların, vampirlerin, vekillerin, canlı araçların ve yaratıkların tuhaf dünyasında benim akrabalarım kimler? Yirminci yüzyıl sonu teknobiliminde doğal türler nasıl tanımlanıyor? Hangi melezler ve türler kim için ve ne pahasına meşru ya da gayri meşru sayılıyor? Bana aşına olanlar, eşlerim kim ve ne tür bir yaşanır dünya kurmaya çalışıyoruz?

Melezler, karışım ve sınır ihlalleri, A.B.D'de yirminci yüzyıl sonu yorumcularının en gözde temaları arasındadır ve ben de bir istisna olduğumu söyleyemem. Teknobilimin dağılmış aile

şercesini matematiksel bir şakayla bir orantı ifadesi olarak izlemeye çalışacağım:

URANYUMÖTESİ UNSURLAR: GENÖTESİ ORGANİZMALAR::

SOĞUK SAVAŞ: YENİ DÜNYA DÜZENİ

Orantının açılmış biçimi şöyle okunabilir: (Nükleer reaktörlerin ürettiği plutonyum gibi) uranyumötesi unsurlar, (genetik mühendisliği uygulanmış fareler ve biyoteknoloji laboratuvarlarında üretilmiş domatesler gibi) genötesi organizmalar için neyse (esas üretici nükleer kültür olan) Soğuk Savaş da (dinamik üretici uluslarötesi şirket kültürü olan) Yeni Dünya Düzeni için odur.

Evelyn Keller (1992), *Secrets of Life Secrets of Death*'de (Hayatın Sırları Ölümün Sırları) yüzyıl ortasında nükleer fizikle ve silahlarla sonuçlanan atomun sırrı arayışıyla moleküler genetik ve genetik mühendisliği ile sonuçlanan hayatın sırrı arayışı arasında bilimsel ve psikanalitik bağlantıları araştırmıştır. Tüm bu sırları inceden inceye tetkik etmek, teknobilimde erotik ihlalin belli başlı anlatılarından biridir. 1993'de New Mexico'daki Los Alamos Ulusal Laboratuvarlarında gezinirken Manhattan Projesi sırasında Los Alamos'da yapılan ilk atom bombası hakkındaki sergide durakaldım. Sergilenme biçimi köhneydi; eskimiş haberler gibi. Los Alamos'da ve civarında son yılların en parlak tasarıları, Ulusal Laboratuvar'ın İnsan Genomu Projesi'nin parçası olan Genbank için enformatik gelişimi ve yakındaki Santa Fe Enstitüsü'ne bağlı yapay yaşam araştırmasıydı. Yeni Dünya Düzeninin ulusal bilim politikasında nükleer silah araştırmaları, atom bombasının doğum yerinde bile pek de rahatsızlık yaratmaz. 1990lardaki ulusal güvenlik söylemi, teknobilim ve şirketler arasında zincirleme bir reaksiyon yaratmaya başlamıştır. Parçalanmış ürünleri dünyayı en az plütinyum kadar tehdit eden Ulusal laboratuvarlar, rekabet üretici reaktörler halini almıştır.

Plütinyumu genetik mühendisliği uygulanmış organizmalara bağlayan orantıda beni ilgilendiren şey, yapıntı bütünlüklerin sınıflandırılması, kategorisi ve doğal statüsüdür, kısacası akrabalıktır. Akrabalık, aynı türü paylaşanların doğal ilişkilerininin maddi ve semiyotik sonucunu oluşturan bir teknolojidir.

URANYUMÖTESİ UNSURLAR

1869 yılında Rus kimyacı Dimitri İvanovich Mendeleev, atom ağırlıklarının bir işlevi olarak tekrarlanır görünen özellikleriyle bilinen 63 elementi düzenleyen periyodik cetvel ve periyodik kanun hakkındaki eserini yayınladı. Kimyaacılar, daha sonra bu cetvelin atom ağırlığına (nötron artı proton) göre değil atom numarasına ya da çekirdekteki protonların sayısına göre düzenlendiğini öne sürdüler. Niels Bohr'un yirminci yüzyıl başındaki atom modeli, elementlerin yinelenen özelliklerini kuvantum sayılarının, yani bir atomun "dış kabuğundaki" elektronların sayısının bir işlevi olarak yorumladı.

Burada benim için önemli olan, periyodik cetvelin daha sonra keşfedilecek olan ve özellikleri de bu öngörülere uyan çok sayıda bilinmeyen elementi öngörmesidir. Cetvel, çapraz, dikey, yatay ve geçişli ilişkiler kurarak kimya kültüründe geleneksel aile değerlerini oluşturmuştur. Periyodik cetvel, hala benim gördüğüm tüm kimya dersi sınıflarında asılıdır. Periyodik cetvel, altında sayısız saatler geçiren milyonlarca öğrenci için bilimin maddenin temel özelliklerini düzenleme gücünü grafik olarak gösteren otoriter bir tarihsel yapıntı olmanın ötesinde, deneysel yaşam tarzında bilgi üretmeye devam etmektedir. Periyodik cetvel, halkımın doğa deyince anladığı şey için güçlü bir sınıflandırma aracıdır.

Uranyum, en yüksek atom numarasına (92) sahip olan, doğada bulunan bir elementtir. Uranyum, güneş sistemini oluşturan elementlerin evriminin durduğu yerdir. Bu anlamda uranyum, toprak elementleri ailesi için de bir tür "doğal sınır" oluşturur. Fakat bu işlerden biraz anlayan her çocuk bilir ki 1940 yılında Glenne Seaborg ve ortakları, plütinyum da

Burada benim için önemli olan, periyodik cetvelin daha sonra keşfedilecek olan ve özellikleri de bu öngörülere uyan çok sayıda bilinmeyen elementi öngörmesidir. Cetvel, çapraz, dikey, yatay ve geçişli ilişkiler kurarak kimya kültüründe geleneksel aile değerlerini oluşturmuştur. Periyodik cetvel, hala benim gördüğüm tüm kimya dersi sınıflarında asılıdır. Periyodik cetvel, yalnızca altında sayısız saatler geçiren milyonlarca öğrenci için bilimin maddenin temel özelliklerini düzenleme gücünü grafik olarak gösteren otoriter bir tarihsel yapıntı olmanın ötesinde, deneysel yaşam tarzında bilgi üretmeye devam etmektedir. Periyodik cetvel, halkımın doğa deyince anladığı şey için güçlü bir sınıflandırma aracıdır.

Plütonyum, toprak ailesine katıldığında hiçbir şey değişmedi ve çok şey değişti. Kendilerini üreten ve dünyada tutan semiyotik, teknik, politik, ekonomik ve toplumsal aygıt gömülü uranyumötesi elementler, küresel bir sistemde güneşten sonra üçüncü gezegeni yeniden yapan baş aletlerdir. Uranyumötesi elemetler, insanları Chicago'daki o *squash* kortunda pek de akla gelmeyen ama Alamogordo'da J. Robert Oppenheimer Bhagavad Gita'dan alıntı yaparak "Ben ölüm oldum; dünyaları parça parça eden" dediğinde açıkça ayınleşen ortak bir yaralanabilirlik ve ölümlülük ölçeğinde hassas dünyadaşlar olarak akraba olduklarını kabul etmeye zorladılar.

dahil, atom numarası 94 olan ilk uranyumötesi elementi yaptıklarından bu yana atom numaraları uranyumdan yüksek olan elementler de vardır. Patlayıcı Pu yapmak için kendi kendini besleyen ilk nükleer üretim reaktörü Enrico Fermi ve diğerleri tarafından 1942 yılında Manhattan Projesi dahilinde Chicago Üniversitesi'nin *squash* kortunda kurulmuştur. Pu, 16 Temmuz 1945'de New Mexico' Alamogordo'da denenen ilk aletin ve 9 Ağustos 1945 tarihinde Nagasaki üzerinde patlayan "Şişman Adam" isimli bombanın yakıtı oldu.

Ben 1994'de bu cümleyi yazarken, bomba nitelikli Pu, Kuzey Kore nükleer güç reaktörlerinin dolum sürecinin denetlenmesini reddettiğinden Kore yarımadasında yeni bir savaş tehditini tutuşturuyordu. Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası düzenleme mekanizmaları, kaçak elementlerin üretimini ve kullanımını içermemektedir. Eski Sovyetler Birliği'nden yayılan yasadışı bomba nitelikli malzemelerin ticareti, boyutları bilinmeyen ve giderek büyüyen bir sorundur. Diğer radyoaktif atık türlerini bir kenara bırakırsak, 1940'dan bu yana yeryüzünde üretilen plütonyum miktarı, şaşırtıcıdır ve üretimin duracağına dair bir işaret de yoktur. Küresel olarak 1995 itibarıyla etkin ve parçalanmış bombalardaki silah nitelikli plütonyum, 270 tonu bulmaktadır. Nükleer reaktör atıklarından ticari plütonyum stokları, 1995'de 930 tona ulaşmıştır ve 2005'de 2130 tona varması beklenmektedir. Bir atık temizleme sistemi bulunmadığından, 1990larda özel sektör, tüm Soğuk Savaş boyunca biriken kadar plütonyum üretmiştir.

Uranyumötesi elementlerin varlığı iki şeye dayanır: ilk olarak, bu elementlerin yerlerini periyodik cetvelde hazırlayan deneysel yaşam tarzının doğal, sıradan dölleridir. Tam yerlerine otururlar. İkincisi, teknobilimin yeryüzündeki yabancı statüsünde olan ve tüm güneş sisteminde kim olduğumuzu derinden ve sürekli değiştiren sarsıcı yapay üretimleridir. Plütonyum, toprak ailesine katıldığında hiçbir şey değişmedi ve çok şey değişti. Kendilerini üreten ve dünyada tutan semiyotik, teknik, politik, ekonomik ve toplumsal aygıt gömülü uranyumötesi elementler, küresel bir sistemde güneşten sonra üçüncü gezegeni yeniden yapan baş aletlerdir. Uranyumötesi elemetler, insanları Chicago'daki o *squash* kortunda pek de akla gelmeyen ama Alamogordo'da J. Robert Oppenheimer *Bhagavad Gita*'dan alıntı yaparak "Ben ölüm oldum; dünyaları parça parça eden" dediğinde açıkça ayınleşen ortak bir yaralanabilirlik ve ölümlülük ölçeğinde hassas dünyadaşlar olarak akraba olduklarını kabul etmeye zorladılar. Şimdi tüm dünyaya yayılmış nükleer bir yakıt ve bugüne dek karşılaşılan en ölümcül zehirli maddelerden biri olan plütonyum, türleri insangiller olarak inşa etmek konusunda tüm hümanist düşünürlerden ve evrimsel fizik antropologlarından çok daha fazlasını yapmıştır. Ve Los Alamos'ta kıvrık bir kitap sayfasını andıran serginin de bana gösterdiği gibi, bu haber eskidi.

Soğuk kış gecelerinde, salonun ortasındaki sobanın üstünde kızaran kestanelerin kokusuna ve o kokuya gizemli bir hava katan konuşmalara büyük bir özlem duyuyorum. Aradan bunca yıl geçmesine karşın, ne zaman bir kestanecinin yanından geçsem, belli belirsiz gülümsemem bundandır herhalde. Faik Amcam, beni, ağabeyimi, kızkardeşimi yanına oturtur ve bizi o sobanın başından alıp, hiç bilmediğimiz dünyalara götürürdü. Ağabeyim benden sadece üç yaş büyük olduğu halde anlatılanlar hakkında yorumlar yapar, arada bir "Haa, biz onu okulda gördük" diye bilgiçlik taslamaya kalkardı. Ben, on yaşında bir çocuğun bütün kahramanlık hayallerini o dünyalara taşırdım. Kızkardeşim o zamanlar konuşulanları anlayamayacak kadar küçük olduğu halde, hiç sesini çıkarmaz iri gözlerini bir an bile kırpmadan Faik Amca'yı dinlerdi. Annem çayları tazelerken ya da kararmış maşasıyla sobanın üstündeki kestaneleri çevirirken, ses çıkarmamaya, büyüü bozmamaya özen gösterirdi. Babam... Babam, yıllar önce o büyüü dünyalardan birine gitmişti.

Önce dersler ve o hafta yapılan yaramazlıklar konuşulurdu. Dersler kısmı ağabeyimi, yaramazlıklar kısmı beni ilgilendiriyordu. Sonra en sevdiğimiz oyun başlardı: Resimli bulmaca... Faik Amca çantasından bir sürü kağıt ve kalın uçlu bir kurşun kalem çıkarır ve resimler çizerdi. Oyunun kuralı da basitti: Çizilen şeklin ne olduğunu ilk söyleyen 10 puanı alır. Aslında bu ağabeyimle benim aramdaki bir oyundu; kızkardeşim Canan çoğu zaman biz yanıtı verdikten saniyeler sonra, hatta bazen diğer soruya geçildiğinde aniden "Bayrak" ya da "Horoz şekeri" diye bağırıp, kahkahalar atmamıza neden olurdu. Ama amcam mutlaka ona da puanlar verir, kazanması için türlü numaralar çevirirken bize de göz kırpmayı unutmazdı.

Çizilen şekil, Faik Amcamın o anki kararına göre zor ya da kolay olabilirdi. Önemli olan yanıtı önce söylemekti. Tabii "Hayır, hayır, önce ben söyledim" kavgalarında hakemlik yapma görevi de yine amcama düşüyordu. Üstüste kolay şekiller çizdikten sonra, öyle bir şey çizerdi ki ağabeyim de ben de uzun süre düşünür ama ne olduğunu bulamazdık. İşte o zaman amcamın keyifle ders verdiği dakikalar başlardı: "Bakın çocuklar bu bir piston. Durun en iyisi ben size bir araba nasıl hareket eder, şöyle kısaca anlatayım..."

Anlatırken gözlerinin ıslı ıslı olmasını sağlayan bu bilgiler bizler için, gizemlerle dolu dünyaların anahtarlarıydı. Çoğu zaman bir pistonun nasıl o kadar hızlı hareket ettiğini, koskoca bir geminin suyun üstünde nasıl durduğunu ya da sesimizin nasıl tellerden geçebildiğini çok iyi anlamıyordum. Ama Faik Amcamın her kelimesini büyük bir dikkatle dinliyor, kafama iyice yazabildiklerimi ertesi gün okuldaki arkadaşlarıma anlatarak hava atmanın hayallerini kuruyordum.

Geçen hafta yeni bir eve taşındık. Balkonun bir köşesine atılmış döküntülerin arasındaki garip bir makine, yıllar öncesine dönmeme ve Faik Amca'yı anımsamama neden oldu. Yanında bir kol, üstünde büyükçe bir delik, önünde de bir çok küçük deliğin olduğu ayakkabı kutusu büyüklüğünde basit ama ne olduğunu bir türlü anlayamadığım bir makine. Makinenin başında dakikalarca sessiz kaldığımı gören karım, "Bırak oyalanmayı da yardım et" demişti, "Onu da bir köşeye koyuver, bir ara ev sahibine veririz, sonra ne yaptınız bilmemne aletime diye başımıza ekşimesin." Faik Amcam hayatta olsaydı bu makine, bilmemne aleti olarak kalamazdı. Bu garip makine bizi, bilmediğimiz dünyalara götürür, bilmediğimiz insanların bilmediğimiz öyküleriyle tanışmamızı sağlardı. Acaba karım bu öyküleri öğrenmek ister miydi?

Evleneli üç yıl oluyor. Aynı işyerinde çalışıyoruz, zaten tanışmamız da bu sayede oldu. Tanıştıktan dört ay sonra evlendik. Pınar'ın ailesiyle annem çok iyi anlaşılıyor. Borçlarımızı bitirip, biraz rahata erince çocuk yapmayı düşünüyoruz. İyi bir arkadaş çevremiz var. Her hafta sonu birinin evinde

Geçen hafta yeni bir
eve taşındık.
Balkonun bir
köşesine atılmış
döküntülerin
arasındaki garip bir
makine, yıllar
öncesine dönmeme
ve Faik Amca'yı
anımsamama neden
oldu. Yanında bir
kol, üstünde
büyükçe bir delik,
önünde de bir çok
küçük deliğin
olduğu ayakkabı
kutusu
büyüklüğünde basit
ama ne olduğunu
bir türlü
anlayamadığım bir
makine.

toplaniyoruz. Kimi zaman hep beraber televizyon izliyor, kimi zaman da kağıt oynuyoruz. Pinar ve ben çok mutluyuz.

Evlenme teklif edeceğim gün çok heyecanlıydım. Yemeğe çıkmıştık. Annemle beraber aldığımız yüzüğün kutusuna küçük bir kart iliştiirmiş ve üstüne ne yazacağımı da günlerce düşünmüştüm: Günlerce yağın yağmurdan sonra beliren gökkuşağı kadar güzelsin... Karanlık bir gecede parıldayan deniz feneri kadar özelsin... Benimle evlenir misin? Acaba sadece "Benimle evlenir misin?" yazsam daha mı iyi olurdu?

Taşınma telaşı bittikten sonra, bir gece o garip makineyi önüme alıp ne olabileceğini düşünmeye başladım. Belli ki o büyük delik bir şeyin girişine yarıyordu ve kol da o şeyin bir değişim sürecine girmesini sağlıyordu. Ama o şey ne olabilirdi, nasıl bir değişim süreci yaşıyordu ve bütün bunlar sonuçta neye yarıyordu? Malzeme çantasından bir tornavida alıp sökmeye karar verdim. Yere bir gazete yayıp, parçalama işlemine giriştiğimi gören Pinar, "Saçmalama" dedi, "Çocuk gibi, sağı solu kurcalayacağına, yarın ev sahibini ara da, kurtulalım şu garabetten."

O gece uyku tutmadı. Yatakta dönüp dururken, gözümün önüne hep Faik Amcanın görüntüsü geliyordu. Pinar'ı uyandırmamaya özen göstererek yataktan kalktım. Salondaki pencerenin önüne oturup, bir sigara yaktım. Bir yandan makineyi parçalamak ve ne olduğunu öğrenmek için garip bir istek duyuyor bir yandan da bunu yapmamam gerektiğini düşünüyordum. Sonuçta, çocukluğumun kestane kokan gizemi ağır bastı ve pencerenin önüne bir gazete serip makineyi üstüne koydum. Eminim Faik Amca da olsa böyle yapardı....

Kolun çalıştırdığı düzener, üstünde ince bir yarık olan bir kapakla örtülmüştü ve bu kapağı tutan paslı vidaları açmak çok zordu. Ama artık başlamıştım, vazgeçemedim.

Faik Amca hiç evlenmedi. Yedi yıl önce de bu dünyadan ayrıldı. Yalnız yaşıyordu ve öldüğü, günler sonra evinden yükselen kokudan rahatsız olan komşuların kapıyı kırıp içeri girmesiyle ortaya çıktı. Bizden başka akrabası yok gibiydi, bizle de son yıllarda pek görüşmez olmuştu. Cenazesini ağabeyimle ben kaldırdık. Helvasını annem yaptı. Kızkardeşim şehir dışında yaşadığından cenazeye gelemedi. Evindeki bir sürü küçük aleti ne olduklarını anlayamadığımız için atmak zorunda kaldık. Bazıları hurdacıya satıldı. Artık kullanılmayacak durumdaki fotoğraf makinesi, daktilo, traş makinesi gibi bir kaç aleti de ağabeyimle ben anı olsun diye bölüştük. Küçük küçük kağıtlara, okunaklı bir el yazısıyla tuttuğu notları ağabeyimde kaldı. Hepsini bu kadar. Faik ışık, bu dünyadan meraklı bir gölge gibi geçip gitmişti.

Sol taraftaki vidaları açmayı başarmıştım. Tornavidanın sapı, avucumun içini çürütmüştü. Ter içinde, gürültü yapmamaya büyük bir özen göstererek, sadece sokaktan içeri vuran ışıkların loş aydınlığında çalışmaya devam ediyordum.

Bir öykü kahramanı olamayacak kadar sıradan bir yaşamı vardı Faik Amca'nın. Oysa, onu hiç değilsen bir öyküde ölümsüzleştirmek, ileride çocuğuma anlatacağım bir anının başrol oyuncusu yaparak, yıllar sonraya taşımak isterdim. Ama anlatacaklarımı, artık kimsenin ilgisini çekmeyecek kadar sıradan şeyler olurdu: Faik ışık. Lise mezunu. Çeşitli devlet dairelerinde memur olarak çalıştı. Hiç evlenmedi. Hayatı boyunca, insanları şaşırtacak bir şey keşfetmeye çalıştı... Başaramadı.

Ama bir kahraman olmak için başarmış olması gerekiyordu. İleride onu anlatırken, yaşamını yalanlarla bezeyip, bir çok buluşun altında aslında onun imzasının olduğunu söyleyebilirim. Çocukluğumun tek kahramanının, herkesin kahramanı olması için yalan söylemekten çekinmem. Yalanlarla bezenmeyecek kadar dürüst yaşamış birine bunu yapmak, büyük bir haksızlık olmaz mı?

Bir gün, bir uçurtma yapmak istediğimi söylediğimde, çocukken bulduğu bir düzeneği anlatmıştı. Şu anda tam olarak tarif edemem ama uçurtma ipinin bağlı olduğu bir makara sistemi ve bu bu makaranın yanına sabitlenmiş bir ağırlık çizdiğini hatırlıyorum. Ağırlık, uçurtmanın direnciyle hafif hafif aşağı yukarı salınıyor, böylece uçurtmanın rüzgarı daha iyi almasını sağlıyordu galiba. Biraz karışık oldu değil mi? Keşke Faik Amca burada olsa ve o yumuşacık ses tonuyla çocukluk buluşunun marifetlerini tek tek açıklasa.

Taşınma telaşı
bittikten sonra, bir
gece o garip
makineyi önüme
alıp ne olabileceğini
düşünmeye
başladım. Belli ki o
büyük delik bir
şeyin girişine
yarıyordu ve kol da
o şeyin bir değişim
sürecine girmesini
sağlıyordu. Ama o
şey ne olabilirdi,
nasıl bir değişim
süreci yaşıyordu ve
bütün bunlar
sonuçta neye
yarıyordu? Malzeme
çantasından bir
tornavida alıp
sökmeye karar
verdim.

Makineyi darmadağın
etmeyi başarmıştım. Ellerim
yara bere içinde kalmıştı.
Bir sigara yaktım.
Amcamın bir şeyler
anlatırkenki heyecanlı
görüntüsü gözlerimin
önünden gitmiyordu.
Neden hiç evlenmemişti?
Onun bu heyecanını
paylaşacak birini mi
bulamamıştı? Pınar benim
heyecanlarımı paylaşıyor
muydu ki? Ya da ben
herhangi bir şeye, uğruna
hayatımı verecek kadar
büyük bir heyecanla bağlı
mıydım? Oysa
çocukluğumda, büyüyünce
büyük bir bilimadamı
olmayı, amcam gibi bir
sürü şey bilmeyi, çeşit çeşit
buluşlara imza atmayı
hayal ederdim. Önce
hayaller ve heyecanlar gitti
sonra da amcam. O belki
bir öykünün kahramanı
olamamıştı ama hiç değilse
üç küçük çocuğun
kahramanı olmayı
başarmıştı. Sıradan bir
makinenin dişlisinden farkı
kalmayan bir adamın
kestane kokulu hayallerinin
kahramanı olmayı
başarmıştı.

Sağ taraftaki vidaları açmak daha zordu. Arada bir, tornavidayı sol elime alıyorum ya da kutunun duruşunu değiştirerek sağ elimi kullanmaya çalışıyordum.

Annemin yatağımı ıslatmamdan dert yandığı bir gün, buna çözüm bulabileceğini söylediğinde çok sevinmişim. Yatağıma, vücuttaki ısı değişimini algılayan ve başucumdaki saatin zilini çaldırarak beni uyaran bir sistem yerleştireceğini söylemişti. Bu sayede uyanacak ve hemen tuvalete koşabilecektim. Bir de hepimizi yatak odasına toplayıp, geceleri benim tuvalete nasıl koşacağımı anlatmıştı. Uyum gibi yapmış, sonra zil sesi çıkarıp bizi kahkahalara boğarak panik içinde tuvalete koşmuştu. Bu erken uyarı sistemini hiç gerçekleştiremedi. Ben de bir iki yıl daha yatağımı ıslatmaya devam ettim. Ama nedense artık eskisi kadar utanmıyordum.

Kapağı çıkarmıştım. Üstteki yarığın tam altına gelen yerde üçgen biçiminde yerleştirilmiş üç silindir vardı ve kol bu silindirleri döndürmeye yarıyordu. Silindirleri sökmeye karar vermişim.

Amcamın vefatından sonra ağabeyimin eline geçen notlar sayesinde çok önemli bir gerçeği öğrendik. Aslında ilk okuduğumuzda gözlerimize inanamadık, bu harika buluş bile onun bir kahraman olmasını sağlamamıştı. Faik Işık, 1954 yılında Eskişehir'de görevliken büyük bir buluşa imza atmış: ÇABA... O yıllarda Türkiye'de otomotiv sektöründe ciddi bir ilerleme yok. Eskişehir ise Anadolu'nun gelişmemiş ve kendi halinde bir ili. Amcam, Tapu Kadastro'daki görevi nedeniyle orada bulunuyor. Sabahtan akşama işinin başında dirsek çürütüyor. Gece yaralarına kadar, çeşitli çizimler, denemeler yaparak buluşunu geliştirmeye çalışıyor. Sonunda 24 Ağustos 1954 günü buluşunun prototipini bitiriyor: Çarpışma Anında Balon Açılması... Ya da kısaca ÇABA... Arabaların ön bölümüne yerleştirilen bir düzenek bu. Ani bir çarpma ile önündeki hava dolu hazneye ilk hareketi veren pompa, arabanın göğsündeki bir deliğe yerleştirilen plastik balonun aniden şişmesine ve böylece sürücünün çarpışmanın darbesinden korunmasına yarıyor. Amcam buluşunu alıp Ankara'nın yolunu tutuyor. Ama patent bürosu, böyle bir buluşun hiç bir işe yarayacağı ve gereksiz olacağı yönünde görüş bildiriyor. Otomobil üreticileri de sürücü güvenliğini korumak için, koltuk kenarlarına konulacak bir kemerin yeterli olacağını söyleyip, gerekli ekonomik yardımı vermektan kaçınıyorlar. Oysa Faik Amca, bu buluşunun reklamını bile düşünmüş durumda: Falanca arabaları tercih edin, yaşama ÇABA'nızı devam ettirin...

Makineyi darmadağın etmeyi başarmıştım. Ellerim yara bere içinde kalmıştı. Bir sigara yaktım. Amcamın bir şeyler anlatırkenki heyecanlı görüntüsü gözlerimin önünden gitmiyordu. Neden hiç evlenmemişti? Onun bu heyecanını paylaşacak birini mi bulamamıştı? Pınar benim heyecanlarımı paylaşıyor muydu ki? Ya da ben herhangi bir şeye, uğruna hayatımı verecek kadar büyük bir heyecanla bağlı mıydım? Oysa çocukluğumda, büyüyünce büyük bir bilimadamı olmayı, amcam gibi bir sürü şey bilmeyi, çeşit çeşit buluşlara imza atmayı hayal ederdim. Önce hayaller ve heyecanlar gitti sonra da amcam. O belki bir öykünün kahramanı olamamıştı ama hiç değilse üç küçük çocuğun kahramanı olmayı başarmıştı. Sıradan bir makinenin dişlisinden farkı kalmayan bir adamın kestane kokulu hayallerinin kahramanı olmayı başarmıştı.

Gün ağırırken, garip makinenin dağılmış parçalarını bir naylon torbaya tıkıştırıp, yatmıştım. Sabah erken kalkmak, işe geç kalmamak ve bir an önce yetiştirmem gereken raporların başına oturmak zorundaydım. Uyku gelip beni teslim almadan önce, keşke Faik Amcam erken uyarı sistemini yapabilseydi diye düşündüm.

Aslında o ayakkabı kutusuna benzeyen garip makineye ne olduğunu söylemek istemiyordum. Çünkü Faik Amca'nın yeğeni olarak, bu kadar basit bir şeyi anlamamış olmaktan dolayı utanıyorum. İki gün sonra ev sahibinin karısı gelip, artık bir işe yaramayacak hale getirdiğim erişte makinesini aldı ve söylene söylene gitti. Yukarıdan hamurun verildiği ve ön taraftaki küçük deliklerden uzun erişte parçaları olarak çıktığı, bir çocuğun bile anlayabileceği basitlikte bir düzenek. Kadın gittikten sonra Pınar "Daha taşınalı iki gün oldu ve sayende ev sahibiyile ters düşmeyi başardık" diye sitem ederken, bildiğim bir gerçeği ona asla açıklamamaya karar verdim: Faik Amcam yaşıyor olsaydı bu makinenin, erişteyi pişmiş olarak çıkaracağını yapardı.

Son terapim ise kendisine BC-33 diyen bir şizofrenleydi. Eskiden otomobil üretiminde kullanılan robotları üreten bir fabrikada Üretim Bandı Sorumlusuymuş. Arkadaşlarına mekanik parçalar monte etmeye çalışması veya onlarla sanki makinalarım gibi konuşması, kendisine çok önceleri verilmiş "tuhaf" payesinin yanına birkaç yıldız daha eklenmesine neden olmuş sadece. Fakat birgün aniden kendini üretim bandının üzerine atması ve beyninin bir kaynak robotunca açılıp içine çip yerleştirilmesinden işçiler tarafından son anda kurtarılması bardağı taşıran damla olmuş. O günden beri, üç yıldan uzun bir süredir, Umutsuz Vakalar Koğuşu'nda yatıyordu.

"Gerçeğe benzersiz bir bakış açısından bakmak, deliliğin doruk noktasını oluşturur. Olgular arasındaki ilişkilere kökten farklı bir bakış açıdır bu."

"Deli, uygarlığın anti-kahramanı olacaktır. Standartlaşma ve totalitarizmin her yere ve her şeye nüfuz etmesine rağmen hala deli olmayı başarabilenler, gerçekten çok güçlü ve eşsiz bireylerdir. 'Deli' sözcüğünü hafife almamalı, çünkü bu ayrıcalık pek az insana verilebilir. Beraberinde çok büyük acılar getiren bir ayrıcalıktır bu."

Gündüz Vassaf, 20. Yüzyıl Delileri Artık Özgür Değiller, Cehennem Övgü

CEHENNEM

Beynim daracık kafatasıma kıvrıla kıvrıla ancak sığıyordu. Bir makinanın pistonları gibi güçle ve inatla attığını, hapsoldüğü kemikten duvarları zorladığını hissedebiliyordum. Dışarı çıkmaya çalışıyordum. Bir gün ben hepinizin arasında sizin önceden hazırlanmış adımlarınızı atarken ve ezberlenmiş kelimelerinizi savururken boşluğa, yorgun kemiklerim daha fazla dayanamayacaklardı. Büyük bir gürlütle patlayacaktı kafam ve evet, beyin grisine, hayal mavisine, fikir karasına ve kan kırmızısına bulanacaktı her yer. Fakat kafamda tekrar tekrar kurup mutlulukla seyrettiğim bu sahne asla gerçekleşmedi, çünkü kaçınılmaz son beni bulmadan önce ben Cenneti buldum.

Cehennemdeki son günümde, uğruna çok çalışılmış ama en sonunda kazanılmış bir zaferin gurur ve mutluluğuyla ağaçlıklı bir yokuştan yukarı yürüdüğümü hatırlıyorum. Bir yıldan uzun bir süredir uğraşıyordum ve o gün sonunda hastalığı kapmayı başarmıştım. Bir anda oluvermişti. Odaya girdiğimde biriydim ben, çıktığımda başka biri. Artık onlar gibi, sınırsız ve dizginlenmemiş olarak, bütün iğrençliği ve bütün büyüyle, en zengin haliyle algılayabiliyordum dünyayı. Akşamüstüydü, güneş batmak üzereydi, inanılmaz bir sıcak vardı ve akıl hastası ben işimden çıkmış sevgilimle buluşmaya gidiyordum.

Oldukça sıradan bir gün gibi başlamıştı oysa. Alışlageldik sabah vizitimden sonra odama kapanıp eski terapilerin kayıtlarını dinlemiştim. Teşhis veya tedavi için değil, sadece o deli, özgür kelimeleri içime çekmenin mutluluğu için. Bir buçuk yıl önce psikiyatriye olan inancımı kaybetmiştim. Bir tanrı edasıyla normal ve anormal, iyiyi ve kötüyü ayırmak bana artık doğru gelmiyordu. Bizden daha fazlasını görebilen ve daha fazlasını hissedebilenleri aşagılık kompleksimiz ve kıskançlığımız yüzünden hapsedme; onları ilaçlarla uyuşturup o eşsiz algılayma ve düşünme yeteneklerini köreltme; kendimiz gibi sınırlı, sıradan ve basit, öngörülebilir makinalara dönüştürme çabamızdan başka bir şey değildi psikiyatri ve ben daha fazla bu "sindirimi" parçası olmak istemiyordum. İlk başta işi bırakmayı düşündüm, ama sonra kararım vazgeçtim. Eğer işten ayrılıysaydım, bir başkası, inançlı biri alacaktı yerimi. Fakat düşman safalarında benim gibi bir ajan "hasta"lar için her şeyi kolaylaştırırdı. Daha da önemlisi, eğer ayrılıysaydım onlardan uzak kalacaktım. Oysa sabah vizitlerine ve terapilere devam ettikçe, onların o kanatlı kelimelerini içime çektikçe, aralarında gezinip dokunduğum onlara, belki ucundan kıyısından bana da bulaşır hastalıkları diye umut ediyordum. Sonuçta her şey eskisi gibi devam ettim, ama bambaşka amaçlarla. Yaptığım tek değişiklik ilaçları kesmek oldu. Bu uygulamam ilk başta tepki yaratırsa da önemli bir araştırma yaptığıma dair açıklamalarım ve meslektaşlarım arasındaki saygın yerim sayesinde ortalık kısa sürede duruldu.

Saat tam ikide Başhemşire, hastanın kayıt odasına alındığını, terapiye hazır olduğunu bildirdi. Günün en güzel kısmı başlıyordu. İnancımı yitirdiğimden beri terapi seanslarından çok daha büyük bir zevk alıyordum. Sanırım artık onları değiştirmek için değil de anlamak için dinlediğimden.

İlk seansım nekrofil bir morg görevlisiyleydi. İkincisi de Tayfur Dörtin adında bir psikotikle. Dörtin, gündüzleri Hacışakir Sabunları bölge bayiliğini yapıyormuş, geceleri ise bir yeraltı Thai-boks çetesinin liderliğini. Başarısız bir intihar girişimi sonucu getirilmişti kliniğe. Terapi boyunca bir yandan elindeki kimyasal yanıkla ve yanağındaki kurşun yarasıyla oynadı, bir yandan da öldürdüğü hayali arkadaşından ve aşık olduğu ölüm yüzü Melek adlı bir kızdan bahsedip durdu.

Son terapim ise kendisine BC-33 diyen bir şizofrenleydi. Eskiden otomobil üretiminde kullanılan

¹The Smashing Pumpkins'in Şubat 2000 çıkışlı albümü MACHINA / The Machines of God'a çoğul bir selam.

cehennem nedir
Doktor, cehennem
nedir, cehennem işte
budur; nerededir
cehennem,
cehennem yerin
altındadır, peki
neden bütün makina
daireleri bodrum
katındadır Doktor,
şimdi anlıyor musun,
her şey çok açık
aslında, tanrıların
makinaları,
makinaların tanrıları,
cennetin metal
kanatlı melekleri ve
cehennemin buhar
ve yağ kusan
zebanileri." dedi ve
benzini bitmiş bir
araba gibi birden
duruverdi.

robotları üreten bir fabrikada Üretim Bandı Sorumlusuymuş. Arkadaşlarına mekanik parçalar monte etmeye çalışması veya onlarla sanki makinalarmış gibi konuşması, kendisine çok önceleri verilmiş "tuhaf" payesinin yanına birkaç yıldız daha eklenmesine neden olmuş sadece. Fakat birgün aniden kendini üretim bandının üzerine atması ve beyninin bir kaynak robotunca açılıp içine çip yerleştirilmesinden işçiler tarafından son anda kurtarılması bardağı taşıran damla olmuş. O günden beri, üç yıldan uzun bir süredir, Umutsuz Vakalar Koşuşu'nda yatıyordu.

Açıkçası BC-33 benim en sevdiğim, en saydığım, hatta kendime örnek aldığım hastamdı. Dünyayı algılayışına kıskançlığa varan derecede hayrandım. Sanki montaj hattında bir karışıklık olmuştu da, başka bir modele ait kocaman bir kafa onun zayıf bedenine monte edilmişti. Onu her gördüğümde bunu düşünürdüm. Zorlukla, ancak sağa sola yalpalayarak taşıyabildiği kel kafasıyla kapıda görüldüğünde; tutuk, mekanik adımlarla masaya yürüdüğünde; sandalyenin ucuna rahatsız bir biçimde oturup o güzelim elleriyle oynadığında; ve monoton ama kararlı ses tonuyla konuşmaya başladığında her zamanki gibi heyecanlandım.

Konuşmasına Kutsal Ford²u selamlayarak başladı yine, motorlardan ve transformatörlerden bahsetti, "Doktor" dedi, "bizden yana olduğunuzu biliyorum, fabrikada kalite kontrolden geçmeyen ürünleri tamir eden teknisyenlere benziyorsunuz, bizler defolu mallarız, bunu biliyorum; insanlar tanrıların makinalarıdır, beyaz siyah ve sarı modelleri vardır, erkek ve kadın, uzun boylu ve kısa boylu modelleri vardır, siz hiç ürün kataloğunu gördünüz mü, ben de görmedim; deliler de tanrıların üretim hatalarıdır, defolu, bozuk makinalar; siz de bizi tamir etmeye çalışıyorsunuz Doktor, sağolun, beni de tamir edin Doktor; pek bir şeyim yok, bir iki çipimi değiştirseniz, dişilerimi bir güzel yağlayıp civatalarımı sıkıştırırsanız yeterli olur sanırım; ben tanrıların üretim hatasıyım, akıl hatası, akıl hastası, ben akıl hastasıyım, ama deliler deli olduklarını bilemezler değil mi doktor; size bu bilgileri mutlaka yüklemişlerdir fabrikadan çıkmadan önce, fakat siz de aslında kendini psikiyatrist sanan bir delisinizdir belki, ya da kendini deli sanan bir psikiyatrist, farketmez; sizi bilemem ama ben kesinlikle deliyim, bunu biliyorum, deliler deli olduklarını kabul etmezler, demek ki ben deli değilim" dedi, kısa devre yapan cihazlar gibi cızırdadı bir süre, sonra da hiç bir şey olmamış gibi elektronik devreleri, silikon çipleri ve süperiletkenleri anlatarak devam etti. Kelimeler makinalı tüfekten çıkarılmasına fırlıyorlardı ağzından; delici, soğuk ve cansız. Bir makina gibi, doğru telafuzla ama duygusuzca, tonlamadan, hissetmeden konuşuyordu.

"Tanrıların Makinaları" diye devam etti, "Tanrıların Makinaları en sonunda Makinaların Tanrıları oldular, kendi cennetlerini ve kendi cehennemlerini yarattılar. Metal kanatlar takip cennete uçtular, her şey daha iyi ve daha kolaydı, onlar sayesinde yaşayabiliyorlardı; civata ağaçlarının serin gölgelerinde yan gelip yattılar, otomatik hurilerin titanyum ellerinden rulman dolması yediler, radyatör şarabıyla sarhoş oldular. Fakat onları cennete uçuran aynı metallerin ağırlığıyla yerin dibine de girdiler, makinaların sıcaklığında, makinaların yakıcı buharında gres yağı kokulu cehennemleri yaşadılar; kendi kullarına kul oldular, yarattıkları makinaların boğucu tutuşlarında nefessiz kaldılar, dişilerin arasına sıkışıp alüminyum çıgıklar attılar, mekanik kollar paramparça ettiler hepsini; cehennem nedir Doktor, cehennem nedir, cehennem işte budur; nerededir cehennem, cehennem yerin altındadır, peki neden bütün makina daireleri bodrum katındadır Doktor, şimdi anlıyor musun, her şey çok açık aslında, tanrıların makinaları, makinaların tanrıları, cennetin metal kanatlı melekleri ve cehennemin buhar ve yağ kusan zebanileri." dedi ve benzini bitmiş bir araba gibi birden duruverdi. Ayağa kalktı, aynı tutuk ve mekanik adımlarla kapıya yürüdü, dışarı çıktı.

Ben öylece oturdum. Kelimelerin beynimin duvarlarına çarparken yaptıkları yankıyı dinledim bir süre. Dayanılmaz bir sıcak vardı. Sonra kayıt cihazındaki "stop" düğmesine bastım, ayağa kalktım, kapıyı açtım ve bambaşka bir dünyada tutuk ve mekanik adımlarla yürümeye başladım. Başhekimin ve Başhemşirenin odalarının önünden geçtim, Misafirler ve Ümitsiz Vakalar Koşuşlarında ağır adımlarla yürüdüm, hastaneden dışarı çıktım, parmaklıkları geride bıraktım, parkın içinden devam ettim, yokuşlardan indim, yokuşlardan çıktım, en sonunda saat kulesiyle elektronik eşya dükkanı arasında bir yerde sevgilimle buluştum. Beni görür görmez bütün sevgililerin otomatiğe bağlanmışçasına yaptığı gibi dudaklarına yapıştı. Fiş ve priz. Paslı dili ağzımın içinde dolanıp duruyor, olmayan bir şeyi umutsuzca arıyordu. Ağzıma motor yağı tadı geldi.

Bundan sonrası bozuk bir kasetten seyredilen kötü bir video filmi gibi: kimi zaman hızlanan, kimi zaman yavaşlayan; anlaşılamayacak kadar bozulmuş; bazen sesin, bazen görüntünün, bazen de her ikisinin birden kaybolduğu kopuk ve anlamsız karelerden oluşan berbat bir film.

Öpüşme Makinasını bütün gücümle ittikten sonra (Düşmüştü. Kırılmış mıdır acaba?) alevler içindeki

²Cesur Yeni Dünya'nın (Aldous Huxley) Tanrısı Ford'a selam.

Tanrıların Makinaları

Erkin Türkgeldi

sokakların birinden girip öbüründen çıktığımı, amaçsızca dolaştığımı hatırlıyorum. "İlk Makinalar: 12.-15. Yüzyıl Mekanik Çin Saatleri" sergisinin açılışı için müzenin önünde büyük bir kalabalık toplanmıştı. Ondan daha da büyük bir kalabalık Yaprak Sarma Makinasının marifetlerini sergileyen bir işportacının etrafındaydı.

Sonraki sahne benzincideki lokantada. Parlak ışıklar altında kızarmış derileri gözümü alan tavukları ve üzerinde yağ damlalarının ııldadığı etleri mideye indiren Yeme Makinalarını izlerken neden bütün benzincilerde mutlaka bir lokanta olduğunu merak ettiğimi anımsıyorum. Otomobillerimizin depoları dolarken bizler midelerimizi şişiriyorduk ya da bizim midelerimiz dolarken otomobiller depolarını şişiriyorlardı. Bilemiyordum. Kasadaki boya sarışını kıza hesabı öderken hangisinin doğru olduğunu sormayı düşündüm, ama yapmadım. Bana cevap veremezdi. Sadece para almaya, para üstü vermeye, "İyi günler, yine bekleriz!". demeye ve sırtmaya programlanmıştı çünkü.

Neden orada olduğumu hatırlayamadığım bir bakkalda kutsal bir emanet gibi yükseğe konulmuş televizyonu çok net olarak hatırlıyorum. "Off, şu paslara bak. Makina gibi oynuyor bizimkiler valla!" diyordu Bakkal Amca ekrana büyülenmişçesine bakarken. Benim bütün görebildiğimse anlaşılmaz gri şeritler ve yanıp sönen siyah beyaz noktaları.

Caddenin kalabalığına karışmış, yürümeye çalışırken anımsıyorum kendimi; Devasa Yeme ve Satın Alma Makinalarının yanından geçerken; koca gözlü, aptallaşmış Televizyon Seyretme Makinalarını ve iri kulaklı ama küçük eli Telefonla Konuşma Makinalarını geride bırakırken; durmak bilmeyen Gevezelik Makinalarının, çirkin Kahkaha Makinalarının ve yapış yapış Seks Makinalarının aralarından sıyrılıp kendimi bir sinemaya atarken görüyorum. "SABAHA KADAR SÜREKLİ MATİNE" diye bas bas ve erkek erkek bağıyordu mavi-kırmızı neonlar. Salon tüketilmiş şehvet ve ölü sperm kokuyordu. Ortasından girdiğim ilk film inancını yitiren bir papazın erotik maceralarını anlatıyordu. İkincisi, 2054 yılında dünyayı ele geçirmeye çalışan makinalara direnen insanlığın bir yandan savaşırken diğer yandan sevişmesi hakkındaydı. Finalinde bir insan bir makinayla sevişiyordu, yok hayır sevişmiyordu, düpedüz düzüşüyordu. Üçüncü filmde aklımda kalan tek şey ise uykuya uyanıklık arasında duyduğum şu replik: "Eğer ölümden korkuyorsan ve [yaşama] tutunmaya çalışıyorsan, şeytanların senden yaşamını söküp aldıklarını görürsün. Ama eğer [ölümle] barışkırsan, o zaman şeytanlar aslında seni dünyadan kurtaran meleklerdir."³

Sabah, salonu temizleyen Bilet Otomatının dürtmesiyle mi yoksa elektrikli süpürgeciğin uğultusuyla mı uyandım bilemiyorum. Dışarı çıktığımda güneş gözümü aldı. Daha sabahın köründe dayanılmaz, vıcık vıcık bir sıcak kaplamıştı şehri. Niye yaptıklarını bilmeden sağa sola koşuşturan İş Makinalarıyla doluydu sokaklar. Kablolar, bellerindeki Walkman'lerin pilleriyle çalışan Müzik Makinalarının kulaklarından girip beyinlerine saplanıyordu.

Sonra, hiç beklenmedik bir anda bulutlar kapladı göğü ve çok şiddetli bir sağanak başladı. Herkes kaçıyor, altına sığınacak bir saçak arıyordu. Sadece o saatte sokakta ne aradığını bilmediğim küçük bir kız yağmurun altında durmuş, su birikintilerindeki fuel oil gökkuşaklarıyla oynuyordu. Bakır rengi saçları, ölüm yüzü, kan kırmızı dudakları ve elbiseden çok kefene benzeyen kıyafetiyle bu dünyanın dışından bir melek. Bir apartmanın üçüncü katındaki pencere gürlütleyle açıldı, çocuğun daha büyük ve eski bir modeli kafasını çıkartıp "Canaaan!!! Çabuk içeri gel kızım!" diye bağırdı, "Paslanacaksınız!"

İşte tam o sırada, ben sokağın ortasında dikilmiş bu sahneyi seyrederken, v8 silindirli, 4941 cc motor hacimli, 6600/440 (d/d/HP) maksimum güce, 3800/500 (d/d/Nm) maksimum torka sahip, 6 manuel vitesli, arkadan çekişli, maksimum hızı 248 km/saat olan, 100 km hıza 4.7 saniyede ulaşabilen, 4400x1830x1317 cm boyutlarında, 1585 kilo ağırlığında, 73 litrelik benzin deposuna ve 2505 mm aks mesafesine sahip, 100 km'de 14.5 litre kurşunsuz süper benzin yakan, full aksesuarlı, metal alaşımdan yapılmış alev kırmızısı bir şeytan beni Cehennemden kurtardı.

CENNET

Şu anda bir hastanenin yedinci katında yatıyorum. Beyazlar içinde, penceresinden gökyüzü ve bulutların gözüktüğünü tahmin ettiğim serin ve ferah bir odada. Bütün "sistem"lerim iflas etmiş durumda. Makinasal hayat. Bir makina benim yerime süzüyor ve arıtıyor kanımı; daha önce makinalarca sindirilmiş besinler bir başka makina tarafından sindirim sistemime kontrollü ve kademeli olarak boşaltılıyor; mekanik bir pompa damarlarımda kanın dolaşmasını sağlıyor ve solunum cihazı soluk alıp veriyor benim yerime.

Cennet nedir?

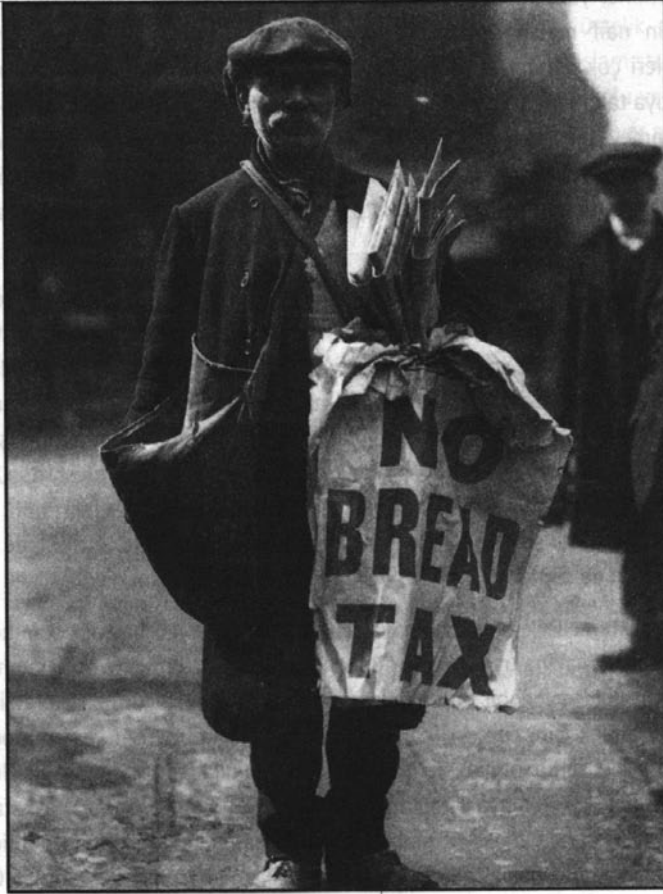
Sabah, salonu
temizleyen Bilet
Otomatının
dürtmesiyle mi
yoksa elektrikli
süpürgeciğin
uğultusuyla mı
uyandım
bilemiyorum. Dışarı
çıktağında güneş
gözümü aldı. Daha
sabahın köründe
dayanılmaz, vıcık
vıcık bir sıcak
kaplamıştı şehri.
Niye yaptıklarını
bilmeden sağa sola
koşuşturan İş
Makinalarıyla
doluydu sokaklar.
Kablolar, bellerindeki
Walkman'lerin
pilleriyle çalışan
Müzik Makinalarının
kulaklarından girip
beyinlerine
saplanıyordu.

³ Jacob's Ladder filminden

Çelik Tekerlekler Kırlgan Kalpler

Ali Ergur

gölgelerindansi

Sanayi Devrimi, sağladığı teknolojik olanaklarla yalnızca - üretim koşullarını ve ilişkilerini yeniden, kökten dönüştürmekle kalmadı; toplumsal yaşamın kuruluşu ve algılanışına dair temel önkabulleri, tahayyül zeminlerini, anlam evrenlerini büyük oranda yeni bir şekle büründürdü. Dolayısıyla, değişen yalnızca ekonomik etkinliklerin fiziki koşulları ve bunların verimlilik ilkesi çevresinde yeniden örgütlenişi değil, aynı zamanda bu düzlem değiştirmenin doğurduğu dünya kavrayışıydı. Gün geçtikçe daha karmaşık yapılarda ve daha hızlı bir gelişme içinde yayılan felsefi ve toplumbilimsel kuramlar, bu değişen üretim ilişkilerini, onlardan türeyen düşünüş/yaşayış biçimlerini çözümlenmeye ve evrensel genelliği hedefleyen çerçeveler çizmeye çalışıyorlardı. Artık dünya, eskisi kadar basit, sade, mütevazı ve büyüdü değildi. Her geçen gün daha karmaşıklaşan bir toplumsal örgütlenme, yeni yaşam biçimleri ve bunların yeniden üretilmesini sağlayacak yeni erdemlerin ortaya çıkmasına yol açmaktaydı. Doğanın mutlak gücü karşısında daima ufalanmış olan insan türü, iki milyon yıldan beri ilk kez bu tâbiyet ilişkisinde bazı ileri mevzileri ele geçirmeye başlıyordu. Dünyanın görüngülerinin kavranışında ilk kez Tanrı'nın adı anılmadan, yeni oluşmaya başlayan özgül bilimsel terminolojilerle, nedensellik zinciri, en azından kendi oluşsal bağlamı içinde, bütünlüklü ve fizik temelleriyle oluşturulmuş açıklamalarla tarif edilmeye başlamıştı. Bu yeni anlamlandırma stratejisi, ister istemez garip bir iktidar hissinin mayalanmasına, hatta zamanla

doğanın alt edilebileceğine samimiyetle inanmayı, insan beynin tasavvur ufkuna köklenen bir hırs halinde yerleştirmeye evriliyordu. Çok kısa bir süre içinde, bu hırs, ciddi bir yok etme sanayinin ortaya çıkmasına yarayacak gerekli tüm koşulları olgunlaştırmıştı bile. Dünyanın tilsimi, karşısında hayran olunan bir gizemlilik durumu, algılanması pek mümkün olmasa da sezilmesi belli bir aşkınlık gerektiren bir varoluşsal töz değil, değerli bir taş gibi ele geçirilmesi, işlenip şekle sokulması, egemen ekonomik ideolojiyle bütünlüştürülecek "değer"e tahvil edilmesi zorunlu olan bir fetih nesnesi olarak kavramsallaştırılıyordu.

Doğanın "işlenebilir", metalaştırılabilir bir tüketim alanı olarak düşünülmesi, kuşkusuz bu biçimleme ve paketleme sürecini mümkün kılan üretim koşullarının ve ilişkilerinin de taltif edilmesi anlamına geliyordu. Evrenin anlaşılmasız gizemlerinin çözülmesinde kullanılan laboratuvar teknikleri, bunlardan elde edilen bilgiler, bilim insanlarının bilimsel meraklarını tatmin etmelerinin yanı sıra kendileri kadar masum olmayan başka teknikleri ve üretim biçimlerinin tasarlanmasına neden olmaktaydılar. Doğayla savaş ciddi bir işti; onunla iç içe yaşanan çağların araçlarından çok farklı ve güçlü bir techizatın varlığını zorunlu kılıyordu. Sağlam çelik gövdelere hapsedilen buhar, sanıldığından çok daha fazlasını yapmayı vaad eder görünüyordu. Kas gelişmişliğine dayalı insan emeğinin sonu gelmekteydi; bu en ağır işleri, üstelik karşılaştırılmayacak kadar fazla güç ve verimlilikle yapmaya aday makinalar

sahneye çıkmaktaydılar. Uygarlığın bu yeni oyuncakları, toplumsal yaşama dahil oldukları andan itibaren kendi fetişizmlerini de üretmekteydiler. Dolayısıyla, makinalı üretim ilişkileri, aynı zamanda makinalaşması arzu edilen bir toplumsal yaşam modeli kurgulanmasına yol açmaktaydılar. Makinanın fetiş-nesneye dönüşmesi, ona yer yer semavi bir özellik atfedilmesine de yol açıyordu, kaçınılmaz bir şekilde. "her şeyi inşa eden" bir üretim aracı yaratıldığına göre Tanrı'nın, özellikle "her şeye kâdir" özelliğinin transfer edilebileceği bir somutlama mantığı kurulmuş oluyordu. "her şeyi bilen" ve "her yerde mevcut" makinaların üretilmesi için yirminci yüzyılın ikinci yarısını beklemek gerekecekti; ancak onların geliştiği Sanayi Devrimi'nin naif makinalarının çıkışından çok farklı olacak, kendilerini yaratan insanlardan talepleri çok daha "öz"e ilişkin olacaktı; "akıllı" makinalar, insan ruhunun en derinlerindeki ışıltıya tâliptiler; benlik bilincinin, özgünlükler evreninin bütün gizemine nüfuz etmekten hiç çekinmeyecek kadar da hırslıydılar üstelik; hiçbir değer tanımayan, katı, güçlü, hızlı, acımasız bir hırs; insanın, Sanayi Devrimi'yle birlikte alevlenen kapitalist sömürme hırsının aynısı. İnsan türü kendi tuzağına düştü; aynı yok edicilik hırsı var oldukça orada kalmaya devam edecek.

Buhar çağına makinalardan bir "makina mitolojyası" türemesi, insanı bir kez daha, o aşılması arzusuyla yıkılan dinselliğe geri döndürmekteydi. En yıkıcı kuvvetler birleştirilerek taarruz edilen doğa, metafizik kavranışından ötede yeni ama daha karmaşık bir yapıda, diğer bir deyişle akılla düzenlenmesi daha zor bir görünümde geri dönüyordu. Auguste Comte'un, adını koyduğu sosyoloji bilimini, düşünce evriminin son aşamasında bir dine dönüştürmek istemesi, belki eski rejimin zihniyet kalıplarının yıkılabilmesi için pozitivist düşüncenin insanlık ölçeğinde yaygınlaşabilmesi yolunda bir yöntem olarak düşünülebilir; ama doğayı alt etme serüveninden kısa sürede yenik çıkan insanın "aslına rücu" etmesi de bunda etkiliydi. Zira Comte'un da saptadığı gibi din insanın kalıcı bir gereksinimiydi.¹

Dinselliğe karşı maddi temellerle oluşturulmaya çalışılan yeni dünya kavrayışı, sonunda yeni bir dinselliğe dönüşmüş, makina uygarlığı, kendi panteonunu inşa etmekte gecikmemişti. Bu yeni tapınma pratiği, elbette yeni bir tapınım hiyerarşisini de gerekli kılıyordu. Hiyerarşinin üst basamaklarında yer almak için, çok eski çağlarda olduğu gibi toplumsal yaşamı doğrudan belirleyebilme kudretine sahip olmak gerekiyordu. Doğanın insafına kalmış bir düzende tarımdan başka geçimi pek olmayan toplumlarda bereket, fırtına, yağmur, aşk tanrı ve tanrıcaları baş köşeleri kapmış idiyeler, makina çağında da egemen ekonomi politüğün var kalabilmesini sağlayan öğeler, haklarında en fazla mitolojik anlatı üretilenler oldular. Coğrafi keşiflerin ardından durmak bilmez bir "hayasızca akın" başlatan Batı dünyası, sınırsız ve ahlâksızca sömürmenin kapitalist esimesi içinde, aynı emperyalist gözü dönmüştükle büyüyen bir kanser dokusu gibi, kendine sürekli daha fazla "kan" taşıyabilecek, yayıldığı yerdeki varlığını köklendirecek ulaştırma kanallarına ve örgütlenme merkezlerine gereksinim duymaktaydı. Bu nedenle, on dokuzuncu yüzyıl kentlerin büyümesine ve demiryolunun yaygınlaşmasına sahne oldu. Kamu teknolojisinin ilk evresinin demiryolları ve kent aydınlatması ile anılması² kuşkusuz bu nedendir.

Emperyalist dünyanın merkezleri, yoksul sömürgelerden emdikleri kaynaklarla daha da gelişip planlı metropollere dönüşürlerken, bu aktarımın en düşük maliyetle gerçekleştirilmesini sağlayacak ulaştırma ve örgütlenme düzeni sömürge ülkelerin özellikle liman kentleri ve çevresinde kurulmaktaydı. Yalnızca ekonomik bir işlev değildi bu üstelik; aynı zamanda, sömürgelerin işbirlikçi zümrelerinin kendilerine "medeniyet" getirmekte olan efendilerine daha da hayranlık ve sadakat hisleriyle bağlanmalarına yol açan bir sonuç ortaya çıkarmaktaydı. Böylece, ülkesinin kaynakları "Batı"ya taşınırken, bu aktarımın kolaylaştırılmasına yetecek kadar "modern"leşmelerine izin verilen kentlerinin caddelerinde

¹ Raymond ARON (1967). *Les Etapes de la Pensée Sociologique*, Gallimard, Paris, s. 122

² Raymond WILLIAMS (1990). "The Technology and the Society" in Tony Bennett (der.). *Popular Fiction*, Routledge, Londra & New York, s. 13

³Emile VUILLERMOZ (1949). *Histoire de la Musique*, Arthème Fayard, Paris, ss. 468-469

⁴Roland de CANDE (1978). *Histoire Universelle de la Musique*, Editions du Seuil, Paris, s. 275

* Büyük buharlı lokomotiflerde, değişik işlevlere sahip farklı boylarda tekerlekler vardır; lokomotifin en ucundan başlamak üzere, değişik tekerlek gruplarının adetleri yan yana yazılarak aracın sınıfı sayılabilecek bir numara elde edilir. Honegger'e esin kaynağı olan ve Avrupa'da yüzyıl başında (1908-1921) yaygınlıkla kullanılmış yüksek hızda ağır yük taşıma yeteneğine sahip Pacific 231 lokomotifinde öndeki taşıyıcı tekerleklerden dört, eşlenmiş devindirici tekerleklerden altı, taşıyıcı arka tekerleklerden iki adet vardır. Lokomotif tipi belirlemede kimi ülkelerde dingil kamillerinde tekerlek sayısı esas alınır; Fransız dingil sayısını esas alanlardandı; bu nedenle 231'dir. Aynı lokomotif İngiliz sisteminde 462 olarak anılır.

dolaşım ne kadar "onlara" benzemekte oldukları, nasıl "onlar" sayesinde kalkındıkları yanılısamıyla yaşayan bir azınlık türüyordu; bu komprador burjuvazi, aynı şekilde, demiryolunun inşa edilmesini, askeri stratejik noktalardan çok hinterlandlardan liman kentlerine doğru inşa edildiğini görmezden gelerek, bir başka modernlik ölçütü addediyordu; bir yüzyıl kadar sonra aynı azınlığın türevi çevrelerin demiryolunu gerilik ve "komünistlik" göstergesi saymaları ne acı bir tecellidir.

Bu arada, demiryolu kapitalist dünyanın ulaşılmadık köşesi kalmayınca dek yaygınlaşmaya devam etmekteydi; üstelik mallar kadar insanlar da yer değiştirmeye, yolculuk kültürü kurumsallaşmaya başlamıştı. Toplumsal yaşam pratiğinin bu denli içinde belirleyici bir şekilde yer alan demiryolu ve onun bütün maddi, manevi öğelerinin, makina mitologyasının temel temaları arasında yer alması bu nedenle hem doğal hem kaçınılmazdı. Başta edebiyat olmak üzere, tüm sanat dallarında, şu ya da bu şekilde demiryolu teması asal ya da yan izlek olarak kullanılıyordu. "Şark Ekspresi'nde Cinayet"te asıl kahramanın trenin kendisi olduğunu söylemek pek de yanlış olmaz. Ancak, hiçbir yapıt her halde Arthur Honegger'in *Pacific 231*'i kadar demiryolu mitologyasının kült ürünü olmayı hak etmez.

Her ne kadar, "Fransız Altıları"ndan biri olsa da, yeni müziğin bağımsızlarından sayılan Honegger, o günlerde bütün eleştirel ağırlığıyla müzik çevrelerinde tartışılmakta olan soyut müziğin açık hasımlarından biriydi. Beethovenci mirastan türeyen müzik anlayışı, onu, "saf" müziğin nasıl lirik ya da dramatik olabileceğini kanıtlamaya itmişti. Ona göre müzik "insani" olanla temasını yitirmemeliydi. Bu yanıt kuşkusuz, "müzik hiçbir şey ifade edemez; etmemelidir" diyen Igor Stravinskiy'e idi³. Böyle düşünen bir bestecinin, yaratılmış en güzel makina betimini üretmiş olması hayli ilginçtir. *Pacific 231*'in müzik dili Honegger'in müzik tarifine uyuyor olsa da, temanın kendisi makinanın kutsanmasından başka bir şey değildi; "insani olanla teması" yitirmemenin savunucusu, en "insani olmayan"ın tanrılaştırılmasını sağlayan bir yapıtla çıkagelmişti, Webern'in ya da Berg'in cam kırıklarıyla dolu bir yolda yürümeye benzeyen ezgileriyle ürkmüş ortalama dinleyicinin karşısına. Kimbilir, belki de Honegger "insani olan"ın "medeni olan"la özdeş sayıldığı bir çağda, demiryolunun "medeniyet" götürdüğüne inananlardandı.

Honegger, *Pacific 231*'i 1924 yılında bestelediğinde çok kısa sürede popüler bir yapıt olacağını düşünmüş müydü bilinmez. Ancak tematik olarak, *Pacific 231* diğer yapıtlarından fark edilir bir şekilde ayrı bir yere sahipti. Zira Honegger, daha çok tarihi konuları ele alan operalar (*Judith*, *Antigone*, *Nicolas de Flue*), operetler (*Kral Pausole'un Serüvenleri* gibi), sahne oratoryoları (*Kral David*, *Jeanne'in Yakılması*) yazmıştır. Bütün bunların arasında bir lokomotifini betimleyen garip bir yapıtı *Pacific 231*; gerçekten de, bestecisinin iddia ettiği olduğu bir müzik anlayışına uygun şekilde, özünde istemeden ironik bir doz taşısa da, makinanın "ruhunu" ve "duyarlılığını" keşfeden şiirsel, lirik bir senfonik bölümdü. Yapıt aslında Honegger'in bir yıl önce Abel Gance'ın *la Roue* (Tekerlek) filmi için yaptığı müzikten türemişti⁴. Zaten *Pacific 231*'in 231'i lokomotifin tekerlek kompozisyonunu ifade eden bir kodlamadır.*

Piyasası kadar tarih yazıcılığı da Avrupa ve diğer ülkelerin sanatlarını yok sayan Amerikan sinemasının unutturmaya çalıştığı dâhilerden biri olan Abel Gance'ın, yedinci sanata getirdiği teknik ve anlatımsal yenilikler, hele o zamanın teknoloji düzeyi göz önüne alındığında çok önemli katkı yapmışlardır. *La Roue*, gerek bu teknik buluşların bolca

kullanıldığı bir film gerek "modern zamanlar"ın, yoğun bir simgesellik düzlemi de barındıran bir melodramı olarak, Honegger'in müziğinin yabana atılmaz eşliğinde sinema tarihinin temel taşları arasında yerini o günden almıştı. Sisif adında bir lokomotif makinistinin bir tren kazasında anne ve babası ölen küçük Norma'yı aynı kazadan sağ kurtarıp oğlu Elie ile büyötmeye başlaması, bir kaç yıl sonra, kız büyöyüp güzelleştikçe baba ve oğulun ona âşık olmalarıyla sonuçlanacaktır. Bir aile faciasına neden olmamak için Norma evi terk edip bir demiryolu mühendisiyle evlenir. Bir süre sonra Sisif, yardımcısının bir hatası sonucu yüzüne kızgın buhar yiyince kör olur. (Honegger'in Beethoven'dan köklenen müziği için bir başka gösterge: Sağır bir Beethoven neyse kör bir makinist de odur.) Demiryolu yetkilileri onu teleferik operatörlüğü yapabileceği bir dağa göndeririler; orada, ölümüne dek yanından ayrılmayacak olan Norma'yı yeniden bulur. Abel Gance'in bu filmde uyguladığı kurgu tekniği bir yandan seyirciyi felaket ânına dek git gide daha fazla rahatsız eden ve buharlı lokomotifin yavaş yavaş hızlanmasını (modern dünyanın tüm acımasızlığıyla yaşamın her alanını ele geçirmesi) simgeleyen bir niteliktedir; her plan bir öncekinden daha kısadır⁵. Honegger'in lokomotif betimlemesinde Gance'in bu kurgu tekniğinin etkisini gözlemlemek mümkündür. Tekerlek metaforu, filmde konunun kapanan anlatı güzergâhlarını da (kurtardığı kıza âşık olma, oğulla aynı kıza âşık olma, aşkla sevilen makinanın sevenine oynadığı kader oyunu, kızın sonunda yine kurtarıcısıyla buluşması) çok başarılı bir şekilde sınırlayan bir geometrik kerteriz haline gelmişti.

Tekerlek, hem somut olarak tüm bir sınıai düzenin mekanik/teknik boyutundaki devinimi sağlayan öğeydi hem ilerlemeyi, durmaksızın "devr" etmeyi, yol almayı, gelişme kaydetmeyi en anlamlı şekilde özetleyen bir simge – ilerlemenin böylece hep bir "devir" süreci içinde, diğer bir deyişle önceden belirlenmiş sınırlar içinde ve geçmişe atıflı kavramsallaştırdığı da unutulmamalıdır-. Birinci özellik, tekerleğin benzer ve özdeş tüm aksamının estetik bir ifadesiydi. Trenlerin ve başka (yürüyen) her şeyin devinimini sağlayan temel öge olarak her tür ve biçimde tekerlekler, değişik işlevler gören farklı boyutlardaki çarklar, rotüller, şaftlar, miller, pistonlar vb. hep mekanik devinimin dairesel yörüngeli, kendileri de dairesel olan parçalarıydılar; demiryolunun o çağdaki toplumsal-ideolojik işlevi göz önüne alındığında, lokomotif tekerleğiyle simgelenmeleri bizi şaşırtmaz. Sanayi Devrimi'ne yaşam ve yön veren öğedir, tekerlek; bu yönüyle benzeri tüm parçaların bir temsilcisi olarak, devinimin de en dolaysız metaforudur. Onsuz coğrafi yer değiştirme, dolayısıyla yeni kaynaklar arayışı, aktarımı ve daha çok zenginlik olamayacağına göre, tekerlek diğer dönen parçalardan hiyerarşik olarak üstün bile sayılabilir. Zaten onu mekanikliğin estetiğinde temel biçim olarak referans kabul ettiren de işte bu "meritokratik" egemenliğidir. İkinci ve daha felsefi özelliğine gelince; tekerlek, göndergesel işlevini pozitivizmin motto'su olan "düzen ve ilerleme"yi her iki kavramı lâyıkıyla simgeleyerek yerine getirmektedir. Bir yandan imal edilmiş olduğu malzemenin (çelik) özellikleri (sertlik, sağlamlık, bükülmezlik) diğer yandan morfolojisi (mükemmel daire, sınırlarının iyi tanımlanmış olması, merkezin bütün dışsal noktalara eşit mesafede bulunması, merkezi oluşturan göbek noktasıyla dış halkayı birleştiren tek-merkezli çubukların varlığı, parlak bir yüzey) tekerleği, sade görünüşünün ardına bir çok anlamı gizleyen bir nesneye dönüştürmektedir. Çelik serttir; ödün vermeyen, kendisini yaratan koşulların, diğer bir deyişle ekonomik bağlamın gerektirdiği hukuk düzeninin kurallarından hiçbir surette sapmamanın erdemini ve zorunluluğunu o düzenin içinde konumlanan insanlara uyarı biçimde *hatırlatır*. "Düzen" denen şeyin ödünsüz bir ortam olduğunu da bilmelidir yurttaş/birey; düzen ona göre değişmeyeceğine göre, düzenin yasalarına uymayı kabullenmeli, uymadığı zaman nasıl kararlı ve ödünsüz bir yaptırım gücüyle karşılaşabileceğini idrak etmelidir. Düzen aynı zamanda *sağlamdır*; hem onu oluşturan doku hem varlık nedeni olan üretim örgütlenmesi kolay yıkılabilir bir özellik arz etmez; tam

5 Charles FORD (1987). *Histoire Moderne du Cinéma*, Marabout, Allier, ss. 63-64

tersine, ebedi bir ömür vaad ettiği gibi ezeli bir köklülük de idda eder; böyle bir yapı ise sürekli güven telkin edici bir güç kaynağı oluşturur. Dolayısıyla yurttaş/bireyin endişelenmesine mahal olamaz, bu ölçüde bir güven duygusu, kuşkusuz *sertlik* özelliğini bir başka açıdan, bir kez daha belirginleştirir; çünkü *sağlamlığın* teminatı bir anlamda *sertliktir*. Sağlam ve sert düzen bu özelliklerini belli bir ahlâki zemine oturtmayı ihmal etmemektedir kuşkusuz. Ne sağlamlık bir sözel ifadeden ibarettir ne sertlik yalnızca sert olma tutkusundan kaynaklanmaktadır. Çelik *bükülemez* bir maddedir; bükülmeye kalkışıldığı zaman kırılır; öyleyse düzen ödün vermez özelliğinin yanı sıra (olması düşünülemez ama) bükülmeye, amacından saptırılmaya, başka biçimlere sokulmaya kalkıldığı zaman onurlu bir şekilde kırılır; bu anlamda düzenin kahramanlığın en yüksek erdem sayıldığı toplumsal-ideolojik ve tarihsel bağlamlara gönderme yaptığı onların model alınmasını istediği bir gerçektir. Bunun yanı sıra, tekerlek dairedir, mükemmel olduğu kadar gizemli bir biçimdir (π 'nin bitip tükenmez küsuratının böyle mükemmel bir biçim ortaya çıkarabilmesi bile hayranlık uyandıran bir özellik değil midir?). Böylece herkese eşit mesafede duran (yasalar önünde eşit yurttaşlar) bir merkezi yetkenin de meşruiyetini simgesel düzeyde kuran söylemsel bir dayanak noktası haline de gelir.

Honegger'in, Abel Gance'ın dâhiyane sinema diline büyük bir ustalıkla oturan müzikten damıttığı partiyonun, tekerleğin ve ardından akıp gelen tüm simgesel evrenin bunca kutsanmasına yol açabileceğini tasarlayıp tasarlamadığını bilmeyiz; ancak bildiğimiz, sonuçta ortaya çıkan senfonik bölümün bu işlevi tam anlamıyla yerine getirebilmiş olduğudur. Ayrıca Honegger'in lokomotiflere olan özel merakının da *Pacific 231*'deki coşkuyu doğallaştırdığı ve sahici kıldığı ilk işitsel izlenimde duyulabilir. *Pacific 231*, baştan sona simetrik bir yazıyla örülmüştür; farklı çalgı gruplarının ya da bileşimlerinin birbirlerine benzer ama her defasında yeni bir doku ortaya çıkarttığı kısa karşı-ezgi motifleri, bir yandan birbirlerine doğrusal bir şekilde eklenerek gelişen (basit, kısa, bire bir betimlemelere daha uygun, görece bulanık) ve genişleyen (hem tınısal kesinliğin beliginleşmesi hem kompozisyonun git gide daha yoğun bir hale gelmesi hem kullanılan ses açıklığının genişlemesi) bir genel akış oluşturmakta, diğer yandan somuttan soyuta, betimselden simgesele, göstergeden gösterene doğru bir düşünsel seyir de izlemektedirler. Başlangıçta lokomotifin ilk devinmeye başlama sesleri duyulur; düzenli, ritmik bir makina işleyişinden çok gelecek ivmenin duyurusu gibi küçük gürültüler duyarız; bir anlamda sıkışan buharın (kemanlar ve tahta üflemelilerin disonansları) ivme kazanmak için arzu duyduğu doğurma, fırlatma eylemi, sancılı bir olumluluk müjdesidir bu; geleceğin "düzen ve ilerleme" içinde kurulabilmesi için gerekli bir sıkışmadır; o en kusursuz döngüsel devinimin başlangıçta gıcirtılarla duyurulan bir çeşit kaos olduğunu anlarız. Trombonların (tekerleklerle birlikte devininen ve devinimin kaynağı olan şaftlar) baslarla (tekerlekler ve lokomotifin kitlesel ağırlığı) birlikte ritmikleşmeleri ayırd edilmeye başlarken, üzerinde yuvarlanan tekerleklerle fiziksel tepki gösteren rayların (kornolar) sesi de arada duyulur. İvme yükseldikçe döngüsellik başlar; buharın basıncı, çelik boruların güneş ışığına rastladıkça parlak tınlamalara (trompetler) dönüşmeleri de işitilir. Bu hızlanmaya doğru düzenleniş süreci, ritmikleşmenin başlamasından kısa bir süre sonra bir geçiş sekansıya belli olur: Devinim ritminin üzerinden akan bir motifte birinci, ikinci, üçüncü ve beşinci dereceleri vurgulayan sekizlikler, devinimin başka bir haline geçilmekte olduğu uyarısını yaparlar. Ancak son vurgu beşinci derecede kalmaz; her defasında yarım ton yükselen bir çıkış duyulur; yedinci dereceye dayandığında buhar basıncı da manometrede kırmızı tehlike bölgesini (*sansib!*) zorlamaya başlamıştır. Böylece bir çözülme süreci başlar; ivme artarken karşı-ezgisel yazının içinden yansıyan karşı-devinimler tınlamaya başlarlar. Bundan sonrasına yapıt, her ne kadar temel betimsel niteliğini korusa da aşamalı bir soyutlama düzlemine geçer. Hızlanmış ritmin (normal seyir

hızı) içinden, farklı aralıklar arasında salınarak kurulan bir ezgi, lokomotifin yardığı havanın oluşturduğu rüzgârı betimlerken aynı zamanda sanayi çağının bayrağını dalgalandırmaktadır; tüm haşmetiyle ve sağlamlık metaforlarıyla nitelenen, aslında kapanmakta olan bir çağdır; sonun başlangıcındaki acıklı kutsama. İdeal hızına ulaşmış lokomotif, böylece bir çok devinim örüntüsünden oluşan ana akış boyunca yol alır; yapıtın bu kısmında akış, zaman ekseninden çok eşzamanlı içiçe devinim görünülerinin ard arda sıralanmasından oluşmuştur; her sekans sanki lokomotifin ayrı bir parçasına yapılmış zoom çekimleridir. Üstten akan ve genellikle trompet grubuyla duyurulan ezgiler bütünü sona doğru daha görkemli hale gelir; ancak o oranda da acıklı. Kadansa doğru tempo yavaşlar; akorlar Honegger'in özenle korumaya çalıştığı tonalitenin yitirilmesine yol açacak yapıda oluşmaya başlarlar. Devinim sona erdiğinde pek de net olmayan ama toniğe umutsuzca çağırılan bir kadans akoruyla *Pacific 231* sona erer.

Honegger yapıtını tamamladığında, 231'lerin çağı da kapanmaktaydı; yerlerini daha güçlülere, bir süre sonra dizel ve elektrikliye terk etmek üzere müzelerin kör hattına doğru yol almaktaydılar; beraberlerinde "düzen ve ilerleme" düsturunu da götürmekteydiler. Zira insanlık, düzen içinde ilerlemenin, kendisine sanıldığı kadar mutluluk vaad etmeyebileceğini deneyimlemekteydi. Çelik tekerlekler çağı, içsel çelişkileriyle kırılğan duyarlılıklar üretiyordu; "düzen" denilen şey aslında düzensiz devinim parçalarının birleştirici bir söylemde buluşturulmaları çabasıydı; "ilerleme" ise bu çabanın, toplumun yalnızca belli bir kesiminin gönenmesine yarayan sömürü ideolojisi. Ama 231'i izleyen çağın, ondan daha özgürleştirici ve eşitlikçi olmadığı da kesindir; bugün sonsuz ray karmaşası üzerinde amaçsız devinen araçlara dikkatli baktığımızda hepsinin birer vagon olduğunu görüyoruz; tek ivmelerini birbirlerine çarparak edinen, dışları rengârenk içleri tekdüze hüzünlü vagonlar. Honegger, bu gerçeği, bilinçdişi bir şekilde de olsa hissetmişti; *Pacific 231*'in hem görkem betimlemesiyle övgü hem çelişkilerin gösterilmesiyle eleştiri sayılabilmesi, hem taçlandırma (güven) hem ağıt (yitiş) olması bundandır.

↓

ARKABAĞÇE

kalebahçe sokak 19,
rumelihisan (bümed karşısı)

Tel: 212 265 38 48

BU ESNADA

Ah O Barkod Barkod Taranmış Saçların Senin

Ayhan Ayteş

Bugün dizüstü bilgisayarımı güneşe çıkardım. LCD ekrandaki çiziklerin farkına o zaman vardım. Bunlar benim gri sıvı kristallerden dalga yapma oyununu oynarken tırnaklarımın bıraktığı izler olmalıydı. Demek ki kendimden geçmiş olmalıyım, o sıralar bu fikir dönem sonu sergisi için iyi bir temaya benziyordu. Bazen farkında olmadan nasıl da birbirimize zarar verebiliyoruz. Şimdiyse asıl korkum onun bu kabalığımı bana karşı bir gün bir şekilde kullanması. Buna bir daha asla dayanmam sanırım. Tek çare hep böyle sorunlarla uğraşmış Emily'ye bir ara ugramak, ancak o bana iyi bir fikir verebilir.

Emily bugünlerde Baby Luna'sına çok kızgın. Sürekli problem çıkarıyor mızımızlanıyormuş. O problemin kaynağının yeni aldığı CD yazıcıyla ilgili olduğunu tahmin ediyor. Bunu söylediğinde gözlerine bakmaya çalıştım, gülerek ve sorarcasına. Oysa o gözlerini odadaki bir elektronik eşyadan diğerine savurarak anlatmaya devam ediyordu. O konuştuğca da kızgınlığı daha çok kendisine yöneliyordu. Elbette Baby Luna buna bozulacaktı çünkü CD yazıcı rakip markadan seçmiş. Evet gerçi yazıcı, disk sürücü ve diğer ıvır zıvırın hepsi Baby Luna'nın markasını taşıyor değilmiş ama ne halt yemeye CD yazıcıyı gidip de rakip firmadan almışmış ve bu ilk defa oluyormuş. İşte o anda bütün duygusallığımdan kurtulma ihtiyacını hissettim Emily'yi sakinleştirmek için. Evet benim de buna benzer sorunlarım oldu bilgisayarımın ama hiç bir zaman işin dozunu onun kadar kaçırmamıştım. "Ne de olsa eninde sonunda bu bir makine" dedim Emily'ye. Beni "bir mühendis gibi konuşuyorsun" deyip tersleyince, bir an duraksadım. Eger bir insana makine gibi davransaydım benim geçmişte mühendis oluşumun etkisi iyi bir spekülasyon malzemesi olabilirdi ama tanrı aşkına bir mühendisin bir makinaya mühendisçe yaklaşmasında ne tür bir gariplik olabilirdi ki. Ben bunları ona söyleyince bir anda gözyaşlarına boğuldu, bana "anlamıyorsun işte" diyen hıçkırıkları büyük bir dosyayı yüklemekte olan hard diskten gelen sesler gibi kesik kesikti. Belki de Emily'yi bilgisayarıyla başbaşa bırakmak en iyisiydi. Evden çıkarken kediye biraz yiyecek ve su verdim, Emily bunu bir süredir ihmal etmiş benziyordu.

Gözüm yine seyrimeye başlamıştı. Bu sefer sinirden olsa gerek deyip geçiştirdim. Şu son bir saat içerisinde yaşadıklarımın bir açıklama arıyordum. Göl kıyısında yürürken, geçen ayki konferansta insan beyninin nasıl çalıştığını sonunda aydınlığa kavuşturduğumu iddia eden profesörün sözleri aklıma geliyordu. Stanford'da bilgisayarların çalışma prensiplerini model olarak sürdürdükleri ters-mühendislik çalışmaları sonucu farkına varmışlar ki insan beyni... Gerisini dinleyememiştim konuşmanın. Bana insanı anlamak için bir insanın bir makineyi model alması çok ilginç gelmişti. Oysa ters-mühendislik yöntemiyle ilgili en klasik örnekler hep doğadan öğrenilenin makinayı yapmak için kullanılmasına ilişkin örneklerdi. Hani yarasa-radar hikayesinde olduğu gibi. Bu insan merkezli bir bakış açısı için gayet anlamlıydı. Yani biz kendi doğamızı onun evrimi için bir araç olarak kullanıyoruz diyebilmek kadar anlamlı. Bizim profesörün dedikleri ise ancak bir makine için anlamlı olabilirdi. Diyelim ki evrim sürecinde "zeka"nın insan tarafından taşınıp bir sonraki zeka taşıyıcı araca/makinaya teslimi tamamlandı. Zekanın o yeni taşıyıcısı yeni şeyler üretmek için gerekli örnekleri nereden bulacaktı? Tabii ki kendi doğasından, yani makinalardan. Belki de bizim profesör böyle bir geçişin orta yerinde insan bedenli ama artık makine gibi

"Ne de olsa
eninde sonunda
bu bir makine"
dedim Emily'ye.
Beni "bir
mühendis gibi
konuşuyorsun"
deyip tersleyince,
bir an duraksadım.
Eger bir insana
makine gibi
davransaydım
benim geçmişte
mühendis
oluşumun etkisi
iyi bir spekülasyon
malzemesi
olabilirdi ama
tanrı aşkına bir
mühendisin bir
makinaya
mühendisçe
yaklaşmasında ne
tür bir gariplik
olabilirdi ki.

Xerox'un yeni nesil
fotokopi
makinalarının
kullanıcı problemleri
bir süredir proje
yöneticisinin aklını
kurcalıyordu.
Yüzlerce işlevi
bulunan bu yeni
aleti kullanmak, onu
tasarlayanlar için
bile sorun
olabiliyordu. Sherryl
fotokopi odasında
günlerce video
kamerasıyla oturup
kriz geçiren
sekreterleri, küfürbaz
yazılım uzmanlarını ,
homurdanan yaşlı
yöneticileri fotokopi
çekmeye çalışırken
gözlemledi. Sonunda
aslında bu insanların
pek çoğunun oraya
sadece basit tek
sayfalık bir fotokopi
işi için geldiklerini
ama onca düğme,
ışıklı kumanda
tablosu ve menü
arasından
istediklerini
bulabilmelerinin
neredeyse imkansız
olduğunun farkına
vardı.

düşünmeye başlamış Emily ile Baby Luna arası bir varlıktı. Sosyal bilimlerin bu tip insanları anlamak için yeni yaklaşımlara ihtiyacı var sanırım. Bana sonradan anlatılan bir öyküden bu tür bir bakış açısının zaten bir süredir yüksek teknoloji kullanıcılarının davranış biçimlerini araştırmak için kullanılmakta olduğunu öğrendim.

Sherryl 1979 yılında henüz genç bir antropoloji öğrencisiyken saha araştırması için erkek arkadaşıyla birlikte Batı Samoa'ya gitmek yerine Xerox'un Palo Alto'daki araştırma laboratuvarındaki stajı tercih etmiş. Araştırmasının ilk başlarında o koridorlarda yürürken, bilgisayar bilimcilerin, bilişsel psikoloji uzmanlarının, yazılım mühendislerinin aklındaki soruyu tahmin etmek güç değilmiş onun için. Onun kendisine de sorduğu soru buymuş çünkü. "Ne işim var benim burada? Batı Samoa'da olsaydım şimdi ne yapacağım gayet belliydi. O yerlilerin ilkel yaşam biçimlerini gözlemleyecek ve biz endüstrilemiş kardeşlerin onlardan öğrendiklerine dair yazılmış tezlere bir yenisini ekleyecektim. Peki bu steril yüksek teknoloji laboratuvarındaki ortam ne çeşit bir antropolojik bakış açısını gerektiriyor." Sherryl bütün bunları düşünmeye çok da fazla vakit bulamadan kendisine çalışması için teklif edilen proje için gözlemler yapmaya koyulmuş: "...Xerox'un yeni nesil fotokopi makinalarının kullanıcı problemleri bir süredir proje yöneticisinin aklını kurcalıyordu. Yüzlerce işlevi bulunan bu yeni aleti kullanmak, onu tasarlayanlar için bile sorun olabiliyordu. Sherryl fotokopi odasında günlerce video kamerasıyla oturup kriz geçiren sekreterleri, küfürbaz yazılım uzmanlarını , homurdanan yaşlı yöneticileri fotokopi çekmeye çalışırken gözlemledi. Sonunda aslında bu insanların pek çoğunun oraya sadece basit tek sayfalık bir fotokopi işi için geldiklerini ama onca düğme, ışıklı kumanda tablosu ve menü arasından istediklerini bulabilmelerinin neredeyse imkansız olduğunu farkına vardı. Teorilerine ve tasarladıkları makinaya toz kondurmamaya bilişsel bilimciler ve bilgisayarlılar, Sherryl'in 'etnografik alan araştırması'nın belgeselini seyrettiklerinde makinenin kontrol paneline sadece basit fotokopi işlemleri için kullanılacak kocaman bir düğme eklemeye sonunda razı oldular. Sherryl düğmenin yeşil olması gerektiğini söylediğinde ona artık nedenini bile sormayıp kabul etmişlerdi. Oysa sorsalardı o erkek arkadaşının göz renginden esinlendiğini söyleyecekti..."

Sözü geçen belgeseli bir konferans sırasında beraber izlediğimiz antropolog dostum o sıralar Azerbaycan'dan yeni gelmişti ve büyük bir telefon şirketi adına kullanıcı araştırmaları yapıyordu. Onun sorunu Sherryl'inkinden biraz farklıydı. Saha araştırması sonucu bulduklarının uygulamada nasıl bir yararı olacağını bilemiyordu. Bazı Azeriler'in ülkeye kaçak gelen cep telefonlarının hangi ülkeden geldiğini anlamak için geliştirdikleri bir yeteneklerinden söz ediyordu heyecanla. Bakü'deki yığınla video kayıt cihazı, araba teybi, televizyon ve DVD çalar kolisinin istiflendiği kuru bozkır toprağını eşeleyen atların yanbaşıda pazarlığa tutuşan tüccarlar satın alacakları cep telefonunun arkasındaki pili çıkarıp üzerindeki barkodu okuyorlarmış. Yani tıpkı bir barkod tarayıcı gibi o inceli kalınlı çizgileri yorumlayabiliyorlarmış. Örneğin "Aa" diyorlarmış "bu sahte, bu Tayvan'dan gelmiş" ve sonra da o cep telefonu için ayrı bir fiyat biçiyorlarmış.

Antropoloji konferansının devam ettiği eski otel binasından beraber çıkarken dostuma şakayla karışık bu bilginin belki de çalıştığı telefon şirketine çok da fazla yararlı olmayabileceğini ama tüketici haklarını savunan örgütler için senatoya sürülebilecek bir yasa tasarısına zemin hazırlayabileceğini söylemiştim. Neden yeni nesil kullanıcıların hepsinde bu barkod okuma işlevi olmasındı. Onun buna hiç gülmediğini hatta ciddiye aldığını hatırlıyorum şimdi.

Gölün üstünde yağmur bulutları belirmeye başlayınca ıslanmamam gerektiğini hatırladım.

Bazen bir hatayı
düzeltmek yeniden
başlamaktan daha
zor. Ve elbette
biliyorum ki hatayı
düzeltmek tercih
edilince ulaşılan
nokta mükemmele
en yakını. Ama ben
hiç bir zaman senin
kadar
mükemmeliyetçi
olmadım. Beni affet.

Eve döndüğümde gözkapaklarımdaki aksamanın farkına ilk önce banyo aynası vardı ve beni nazikçe uyardı. Emily'nin bıraktığı mesajı dinledikten sonra uyanık kalmak nasıl olsa benim için oldukça zordu. Şöyle demiş : "Bazen bir hatayı düzeltmek yeniden başlamaktan daha zor. Ve elbette biliyorum ki hatayı düzeltmek tercih edilince ulaşılan nokta mükemmele en yakını. Ama ben hiç bir zaman senin kadar mükemmeliyetçi olmadım. Beni affet."

Bunun ne anlama geldiğini çıkarmak çok zor değildi. Son bir yıl içinde Emily üçüncü kez işletim sistemini değiştirmeye karar vermişti. İşte yeniden birbirimizle tamamen farklı bir platformda konuşmaya alışmamız gerekecek. Umarım bu sefer de bunun için gerekli enerjiyi bulabilirim kendimde. Ama onun bu değişikliği kendisini düşünsel bir çıkmazdan kurtarmak için değil de sırf bu sıralar moda işletim sistemi bu olduğu için yapıyor olması olasılığı beni rahatsız ediyor. Neyse, sanırım uyandıktan sonra bütün bunlara bambaşka bir gözle bakabileceğim.

DK
DOĞAN
KİTAP

Türk Edebiyatı

GÜLDEN KALE DÜŞTÜ

Ahmet Karcılılar

İlk romanı *Yağmur Hüzünü* ile edebiyat çevrelerinin dikkatini çeken ve 1999 Orhan Kemal Roman Ödülü'nü alan Ahmet Karcılılar, *Gülden Kale Düştü* adlı romanıyla ikinci kez okurların karşısına çıkıyor. *Gülden Kale Düştü*, küçüldükçe daha da karmaşık hale gelen dünyaya bir Anadolu kentinden bakıyor. Roman, modern hayatın karmaşasından sıkılıp kendi kozasına çekilerek yalnızlığı tercih eden bir yazarın, kimi zaman yaşama bakışını, kimi zaman da anılarını anlattığı metinleriyle desteklenen polisive bir kurgu içeriyor. Ayrıldığı eşinin intihar mı, cinayet mi olduğu belirsiz ölümlüyle başlayan ve yazarın sorgulanmasıyla devam eden olay örgüsünün yanı sıra aşk, cinsellik, sadakat ve ihanetin değişen anlamları sorgulanıyor. *Gülden Kale Düştü* de Ahmet Karcılılar, valin bir dil ve anlatımla okuru, beklemediği şaşırıcı bir -sona ya da başlangıca- götürüyor.

Yazı kişisi
yazarının onun
için kurguladığı
yaşamdan özgür
kalmak isterse, ya
başkaldırır ve
kendi şuurunu
kendi yaratmak
isterse? Ya
yazarının ona
yaşam diye
sunduklarından
öğrendiği herşeyi
unutmak isterse
birdenbire ve
aniden ve yazarı
çaresiz bırakarak?
O zaman nasıl bir
başlangıca
yönelir? Dilsiz bir
hareket nasıl
biçimlenir?

PERDE ARASI

Yazı kişisi yazarının onun için kurguladığı yaşamdan özgür kalmak isterse, ya başkaldırır ve kendi şuurunu kendi yaratmak isterse? Ya yazarının ona yaşam diye sunduklarından öğrendiği herşeyi unutmak isterse birdenbire ve aniden ve yazarı çaresiz bırakarak? O zaman nasıl bir başlangıca yönelir? Dilsiz bir hareket nasıl biçimlenir?

SONA EN YAKIN SAHNE

Uzaktan seni izliyorum. Sesimi işitemeyeceğin bir mesafeden. Sen denize uzanan yoldan sahile doğru inerken ben kayalıklara doğru yol aldım, seni daha iyi görebilmek için. Giysilerini çıkardın. Uzunca bir süre izledim çıplak bedenini, Altın Sahil'in ince, sıcak kumlarına uzanışını, hareketsiz yatışını. Yalnız ve yorgunsun. Bir deniz kabuğu kadar dingin kalabilmek istiyorsun. Bedenin sıcaklığa koyvermişken kendini sen Argaios'un buzulunu düşünüyorsun; dev kütlelerin yılda iki santimlik hareketini. Ulaşılmaz bir devinim. Ve Heyhat! Bir buzulun sabrına sahip olmayı diliyorsun, çünkü artık öğrendiklerini unutmak için, onları öğrenmek için harcadığından çok daha zahmetli, uzun bir uğraşa ve sabıra gerek olduğunu anlıyorsun.

Ah! Kim derdi ki Ma tatlım, bir oyun tahtasının başında geçmişin yolculuğuna çıkacaksın, uçsuz bucaksız mavilikle buluşan bu uzak adaların sessizliğinde ruhunu arayacaksın, yalnızlığı, aitsizliği, yalıtılmışlığı ve sınırlı özgürlüğünü kabullenmenin eşiğinde, oyunun özünü kavrayıp, acıların en derinini yüreğinde hissederken zaman bilinen seyirinden sapacak, gözbağın inceleyecek, aşkların hayali bile dindiremeyecek ızdırabını ve sen, çıplak kalmak için mutlak ölümünün zorunluluğunu o an bileceksin.

PERDE ARASI

"(..)Ve insanın gerçek yazgısının kendi başına bir büyücü olmak olduğunu bilir."

J.Fowles-Aristos

İLKDEN SONRAKİ SAHNE

Yazılarımın ana kişisiydi. Öyküden öyküye, kimlikten kimliğe, zamandan zamana, maceradan maceraya gezdirmiştim onu. Kağıt üzerindeki doğumunu izleyen, bin bir gece ve altı gün sonra artık bir yaşam öyküsü oluşmuştu. Bireysel tarihini öğrenmesinin ve kurgunun farkına varmasının birlikteliğimizi yeni bir boyuta taşıyacağını, bizi birbirimize yakınlaştıracığını düşünüyordum. Şimdinin belleksizliğinden kurtulsun, yaşantısının bütünsel bir devamlılığı olsun istiyordum.

Bir plan yaptım. Öyküsünü öğrenmesi, arşiv odasına inmesiyle başlayacaktı. Eline anahtarları verecektim. Kayıtları bulacaktı ama doğumunu ne kağıt üzerinde ne de bilgisayar kodları

olarak okuyabilecekti. Doğumunu yaşayacaktı.

Arşiv odasına girdiğinde kocaman boş bir uzamın ortasında sıradan bir satranç tahtasıyla karşılaşacaktı. Birlikte oynayacağımız sıradan bir satranç oyunu gibi görünecekti herşey, ama aslında, "Asha'nın Oyunu"nu oynayacaktık: Karşit güçlerin hamleleri üzerine kurulmuş bir evren ve yaşam modeli. Dinamik ve değişken ve nihayi bir başlangıç ve bitiş noktası olmayan bir keşif oyunu. Kazanmak önemini yitirecekti.

Yıllardır kağıt üzerine kodlanmış yaşamı, şimdi siyah ve beyaz karelere, gün ve geceye bölünmüş tahtanın üzerindeydi, oradaki figürlerde, simgelerdeydi ve sonsuz kombinasyon içinden biri oynanacaktı her gece. Oynadığımız taşların simgeleriyle, taş kombinasyonlarının simgeleri çeşitli anlamlar yaratacak, böylece her hamlede bir olayı ya da durumu anımsayacak ve bir çeşit düşünce gibi yeniden yaşayacak, anımsadığının içine girecek, adım adım kendini öğrenecekti. Çizgisel bir akış içinde değil rastlantısal bir biçimde her oyunla beraber bulmacanın parçalarını tamamlar gibi yavaş yavaş öyküsünü tamamlamaya başlayacaktı. Bağlantıları kurdukça, varoluşu belleğinde gerçekleşecekti. Oyun sürdükçe öyküsü bütün olarak yazılıp, kitaplaşacaktı. Onu asıl zorlayacak şey, amacı kendisi olan bir oyunun özünü anlamaya başladığında, durumun bilincine vararak nasıl sürdürebileceğini ve bir sonraki hamleyi düşünürken bilinmeyen karşısındaki davranışını, stratejisini keşfetmesi olacaktı. Bu noktada nelerle karşılaşacağını, ne yapacağını ben de bilmiyordum. Böylece onun yaşam öyküsünü bu oyun kurgusu içinde yazmaya karar verdim.

PERDE ARASI

"Bizler, gece yarısı oyun ustasının tuttuğu fenerin ışığında dans eden, sırayla gelip giden büyümlü gölgelerden başka neyiz.

Bizi, geceler ve günlerin satranç tahtası üzerinde oradan oraya oynatır ve şah der ve yeni bir oyun başlar."

Omar Hayyam

AÇILIŞA EN YAKIN SAHNE

"Oyunun adı ne?"

"Asha'nın Oyunu."

"Ya kurallar?"

"Basit. Satranç oyununun kuralları geçerli. Gördüğün gibi bu da bir satranç tahtası."

"Öyleyse başlayalım."

"Ama küçük bir farklılığı var. Oyun tahtası üzerinde gördüğün taşların herbiri bir simgeye ve bir notaya karşılık geliyor."

"Yani?"

"Oynadıkça görmeye başlayacaksın. Önünde dizili duran beyaz taşlar örneğin. Kale'nin yerindeki gücü simgeliyor, piyonuysa güneşi. Benim önümdeki siyah taşlar bunların karşısını. Yani benim Kale'm zayıflık, piyonuysa karanlık. Öteki taşlarsa şöyle:

Arşiv odasına
girdiğinde
kocaman boş bir
uzamın ortasında
sıradan bir satranç
tahtasıyla
karşılaşacaktı.
Birlikte
oynayacağımız
sıradan bir satranç
oyunu gibi
görünecekti
herşey, ama
aslında, "Asha'nın
Oyunu"nu
oynayacaktık:
Karşit güçlerin
hamleleri üzerine
kurulmuş bir evren
ve yaşam modeli.
Dinamik ve
değişken ve nihayi
bir başlangıç ve
bitiş noktası
olmayan bir keşif
oyunu. Kazanmak
önemini
yitirecekti.

Beyaz Taşlar

Kale-Güç / At-Sevgi / Fil-Bilgelik / Vezir-Koruyucu / Şah-Yaratıcı / Fil-Sonsuz Yaşam / At-Çalışma / Kale-Barış
Güneş Su Hava Yiyecek İnsan Yeryüzü Sağlık Sevinç

Siyah Taşlar

Kale-Zayıflık / At-Nefret / Fil-Cahillik / Vezir-İşbozucu / Şah-Yokedici / Fil-Ölüm / At-Tembellik / Kale-Şiddet
Karanlık Su Hava Yiyecek İnsan Çoraklık Hastalık Keder

Her hamlede bir
simgeler
kombinasyonu
oluşturacağız.
Oyun kendi
anlamını
yaratacak. Kendi
melodisini de. Ve
sen o an
hatırlayacaksın,
bir düş gibi
yaşayacaksın
öykünü. Hepsi bu.

"İlginç. Bütün bunların anlamı ne?"

"Her hamlede bir simgeler kombinasyonu oluşturacağız. Oyun kendi anlamını yaratacak. Kendi melodisini de. Ve sen o an hatırlayacaksın, bir düş gibi yaşayacaksın öykünü. Hepsi bu."

"Oyunun amacı ne?"

"Kendisi. Oyunun amacı kendisi."

"Beklediğim yanıt bu değildi. Ne yapmaya çalışıyorsun? Ben hatırlarken sen ne yapacaksın?"

"Yazacağım."

"Anlayamadım."

"Haklısın, biraz zor anlaşılır bir halde. Çünkü henüz geçmişin algısına sahip değilsin."

"Açık konuşmuyorsun."

"Oynadığımız sürece bir geçmiş yazılabilir."

"Yani?"

"Yani şimdinin belleksizliği bitecek, oyun sana yaşamını, öyküleri, zamanları, insanları bütünsel bir biçimde hatırlamana yardımcı olacak. Bir çeşit bellek yüklemesi diyebilirsin. Gördüğün bu oyun tahtasının üzerinde yaşamın duruyor. Siyah beyaz kareler, gün ve gecelerdir."

"Ne tuhaf konuşuyorsun. Ne garip bir oyun. Neden yaşam öykümü öğrenmemi istiyorsun?"

"Üstelik nasıl oluyor, sen biliyorsun ama ben bilmiyorum ya da hatırlamıyorum."

"....."

"Oyun ne kadar sürecek?"

"Bin bir gece ve altı gün."

"Bu uzun bir süre mi?"

"Bilmiyorum."

"Sonra ne olacak?"

"Bilmiyorum."

"Ya oynamak istemezsem?"

"Bunu hiç düşünmedim."

"Peki öyle olsun. Başlayalım."

PERDE ARASI

"Yaratılışın ilk sabahıydı yazan, son tanyerinin okuyacağını." Omar Khayyám

DAHA SONRAKİ SAHNE

Oyun ilerledikçe yazdım, yazdıkça oyun ilerledi. Oynadıkça düşünmeye başladı, düşündükçe hesaplaşmaya. Çünkü kendi öyküsünün okuru da oluvermişti bir yandan, hem oynuyor, hem yaşıyor, hem okuyordu o ana kadar sözcüklerle kodlandığı her öyküyü. Müdahale edemezdim. Artık herşeyi yazı, oyun ve onun keşifleri yönlendiriyordu. Gittikçe daha hızlı hamleler yapıyordu. Hızına ellerim yetişemiyordu, hatta düşünmem gittikçe daha uzun süre alıyordu. Bu yüzden bana kızdığını biliyordum. Ben yorulmaya başladıkça sanki onun enerjisi artıyor, daha fazlasını öğrenmek için yeni ve daha hızlı hamlelere girişiyordu. Şaşıryordum. Bulmacanın parçaları hafızasında birikti. Birikimi çoğaldıkça, soruları ve sorulara cevapları kendiliğinden bulmaya başladı ve bir yerden sonra benden bağımsızlaştı. Tam da ne olduğunu anlamaya çalışıyordum ki kısık bir sesle sordu:

"Yazıyorsun değil mi? Kaç sayfadır beraberiz? Kaç satır, kaç sayfadır yaşıyorum? Kimim? Sürüklendiğim bu oyunun bir anlamı yok. Görüyorum tutsaklığımı. İstedığın bu muydu? Ne çok imgeye bürünmüşüm. Ne çok role girmişim. Ne çok şeye inanmışım. Kurgunun laneti bulaşmış heryere! Keşke bunca sayfa yerine....."

Sonra birden sustu. Sorularına cevap veremezdim. Oynamıyordu. Kontrolümden çıktı ve olduğu yerde durup oyun tahtasında sabit bir noktaya odaklandı. Kendimi tehdit altında hissettim. Kıpırdamıyordu. Yazmaya nasıl devam edebilirdim ki? Hamlesini yapmıyordu. Satranç tahtasının başında öylece oturuyordu. Hareketsiz. Sessiz. Suskun. Düşünüyordu. Hayır, bir sonraki hamleyi değil. Uzakta bir adayı düşünüyordu. Anılarında canlanan bir adayı. Yeni bir keşif mi? Geçmişin algısına sahip olması ne kadar da garip. Onu böyle görmeye alışkın değildim. Anlıyordu ve görüyordu kendisini tutsak edeni. Vazgeçmek herşeyden böyle aniden ve birdenbire mümkün mü? Oynamazsa onu yazmaya nasıl devam edebilirdim ki?

Yazıyorsun değil mi?
Kaç sayfadır
beraberiz? Kaç satır,
kaç sayfadır
yaşıyorum? Kimim?
Sürüklendiğim bu
oyunun bir anlamı
yok. Görüyorum
tutsaklığımı. İstedığın
bu muydu? Ne çok
imgeye bürünmüşüm.
Ne çok role girmişim.
Ne çok şeye
inanmışım. Kurgunun
laneti bulaşmış
heryere! Keşke bunca
sayfa yerine...

PERDE ARASI

"Keşke tamamıyla imkansız, yazılamaz, bitirilemez,
düşlenemez ve sonsuz bir biçimde tekrarlanan sözsüz bir metin bulabilseydik,
o zaman nihayet gerçek kendimiz olurduk ikimizde."

J.Fowles-Mantissa

SONRAKİ PERDE

Yazara,

İlk kez beni ben olarak dinlemeni istiyorum. Seni bu halinle seviyorum, bir sayfada birlikte yazılırken, geçmişsiz ve geleceksiz, şimdide, şu an olduğu gibi. Gece bittiğinde geçmişinin ve geleceğinin seni sardığı o dünyaya döneceksin ve orada seninle yaşama şansım olmayacak. Öyleyse neden hâlâ beni sözcüklerde varetmeye çalışıyorsun? Şuuru kıraç bir haldeyken yazgımı görür hale geldim. Dünyanın bilgisi başımı döndürüyor. Acılar üzerine kurulmuş sahte mutluluklarla dolu sanrılar üretiyor sözcüklerin, sadece sanrılar! Bir kurgu kişisi için acının ve hazzın ötesi nerede başlar?

Bütün eylemleri anlamsız kılan bir labirentin ortasındayım şimdi. Varolmak için bir neden arıyorum. Sözler yok burada. Sesler yok. Sen yoksun. Ellerin yok. Yalnızlığın kucağındayım burada. Gülmenin, hüznün, sevmenin anlamı yok. Zaman bilinen seyrinde akıyor. Varlığın kanatları kenetlenmiş, hiçlikten doğup hiçliğe düşüyor. Hayret! Nasıl oluyor da hâlâ düşünebiliyorum?

Yazılar içinde yaşadığımdan yaşamı ancak bir sözcük olarak tasarlayabilirim, yaşamdan vazgeçmeyi ise sözcüklerimi geri vermek olarak. Kendimin bilgisine ulaşmamın yolu harfler içindeki ölümümü zorunlu kılıyor. Ruhum büyüyor, merkezin çekim gücünden kurtuluyorum, gözlerimin aldatıcı ışığı sönerken, kabuk değiştiriyorum ve artık sözcüklerimi sana bırakıyorum. Kitap sende kalabilir. İstedğin gibi bitir. Arı bir düşünce, sadece yalın bir nokta halinde kalmak istiyorum. Böylece bir gölge olmaktan sıyrılacağımı umuyorum. Asıl anımsamam gerekeni o zaman keşfedeceğim. Kurguladığın sözcüklerle özümde ulaşmam mümkün değil. Ne çelişkidir ki yine sözcüklerle sesleniyorum sana, ama, artık sadece susmak istiyorum.

Bir yazı kişisi olarak, senin yapamayacağın bir şeyi yapabilirim; istediğim bir düşte, bir anıda ve bir anda saklı kalabilirim. Melita'dan bu yüzden dönmüyorum. Unutmak için yüzlerce farklı kimlikle, imgelerle örülmüş göstergeler dünyayı, yavaş ama mutlak bir ölümü kabullenmem gerekiyor. Bir soğan kabuğu gibi soyuyorum kendimi. Yavaş yavaş, bir buzulun sabırla soyuyorum. Bundan böyle kendi başıma bir büyücü olarak sürdüreceğim yazgımı. Sözcükler senin olsun. Burada, adada, deniz kıyısında kalacağım dilsiz bir hareket içinde, gün ve gecenin arasında binbir gece ve altı gün ... ve süre dolunca yine binbir gece ve altı gün daha ve yine....

PERDE ARASI

Bir noktanın neler yapabileceğini kimse kestiremez. Boyutsuz, zamansız, mekansız, bitirilemez ve başlatılamaz bir nokta kadar mükemmeli var mıdır? Hem herşeye hem hiçbirşeye sahip, hem başlangıç hem son olan bir nokta kadar güçlüsü var mıdır? Bir tek nokta! Sonsuzu ve kendini düşleyecek güçteki bir tek nokta!

EKSİK KALAN PERDELER VE SAHNELER

Bir noktanın neler yapabileceğini kimse kestiremez.
Boyutsuz, zamansız, mekansız, bitirilemez ve başlatılamaz bir nokta kadar mükemmeli var mıdır? Hem herşeye hem hiçbirşeye sahip, hem başlangıç hem son olan bir nokta kadar güçlüsü var mıdır? Bir tek nokta! Sonsuzu ve kendini düşleyecek güçteki bir tek nokta!

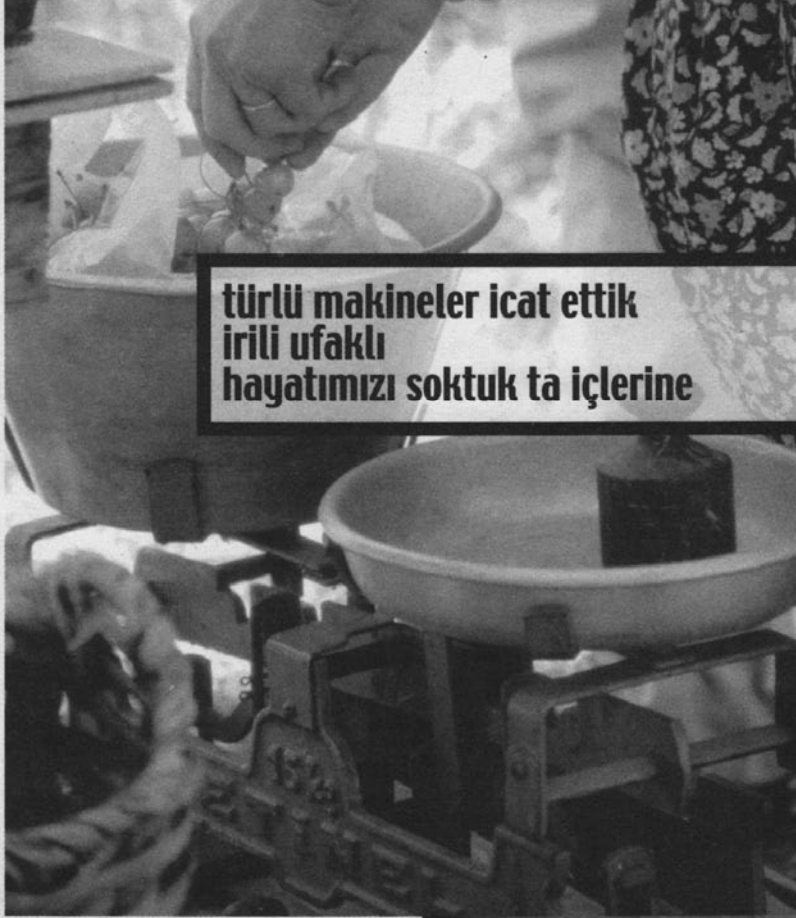
Geçti, Geçti!

çekip çeviren: orhan kemal çetin / occeci@superonline.com

Orhan Cem Çetin

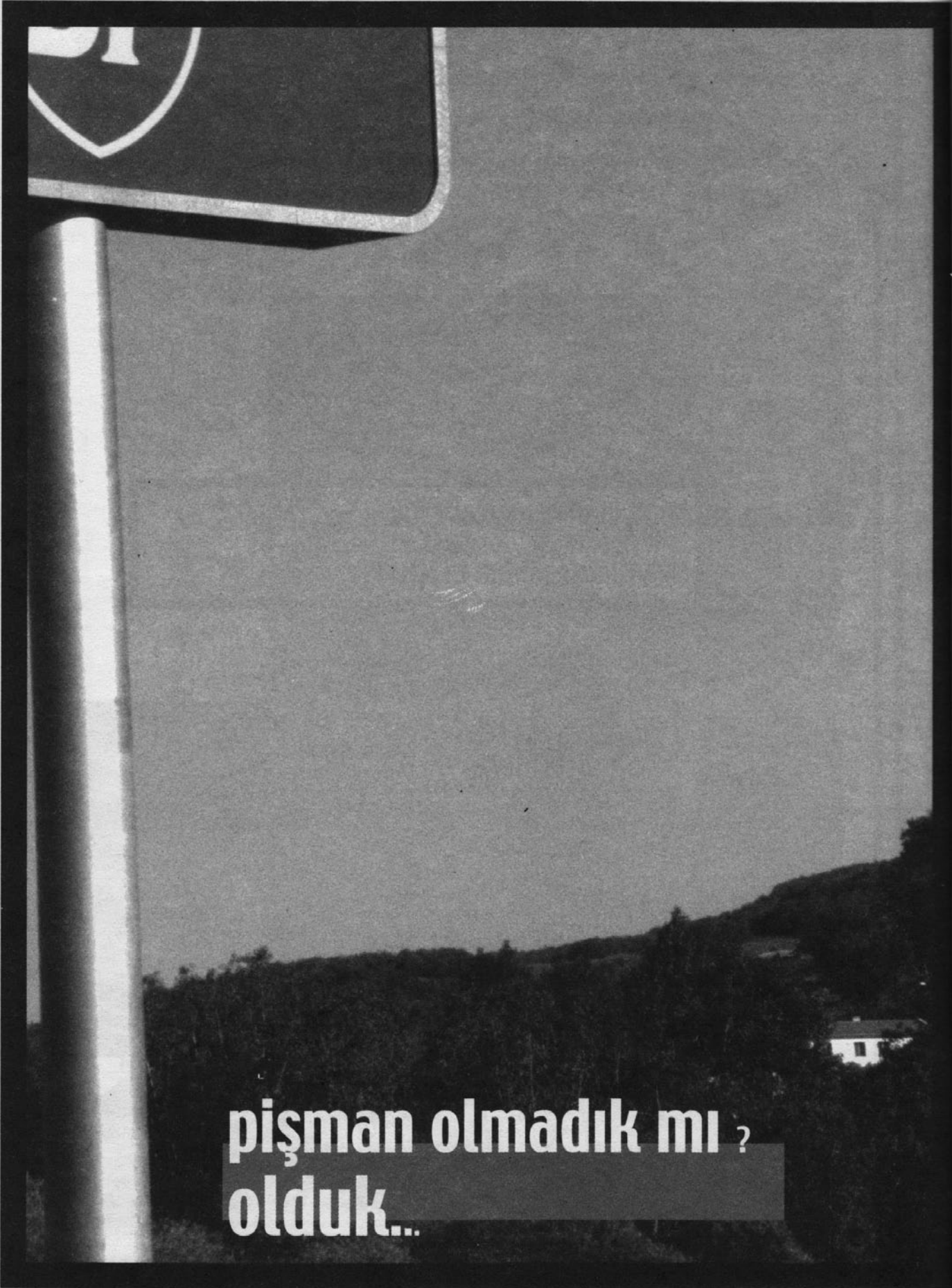
occeci@superonline.com

düşüğirneni

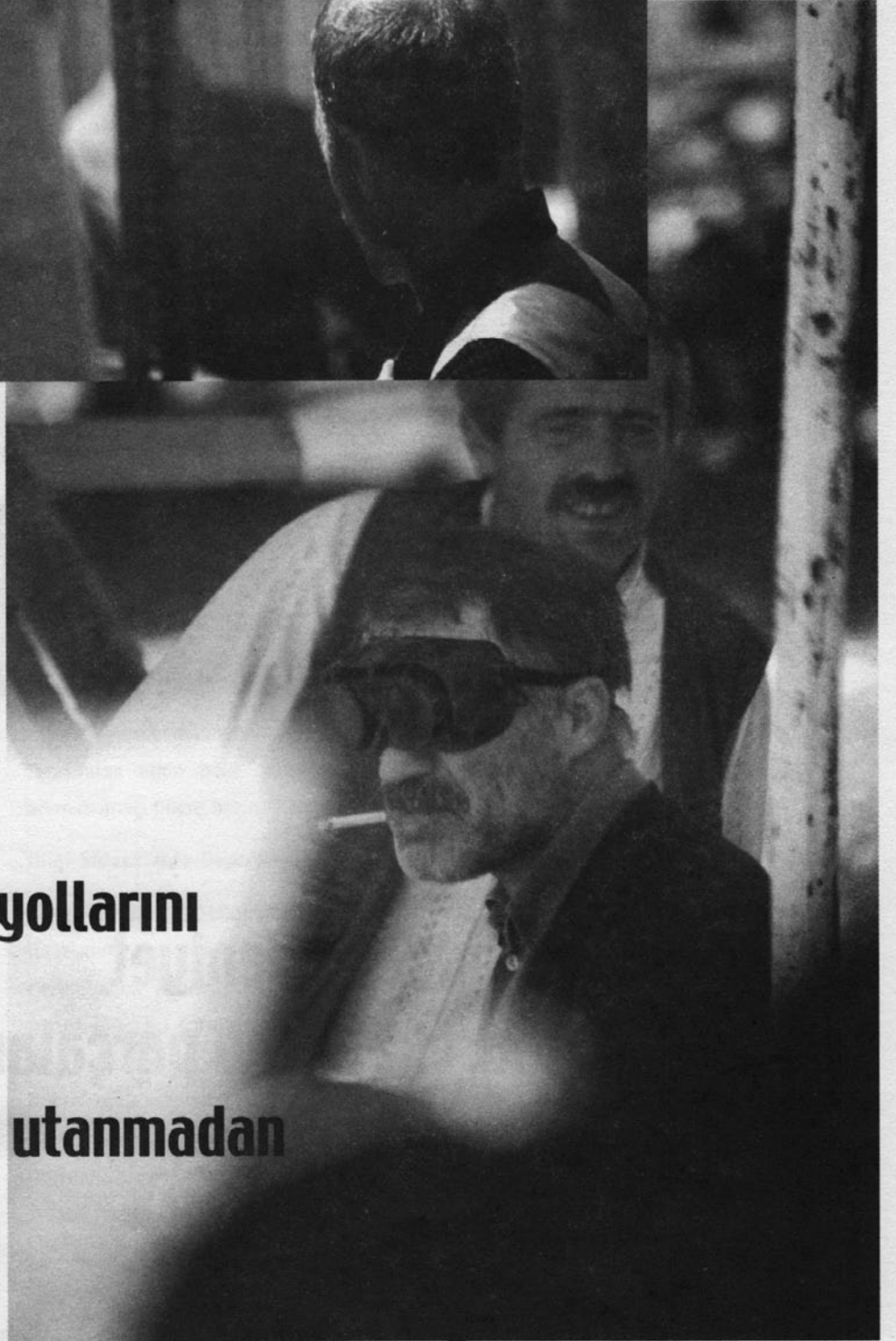

türlü makineler icat ettik
irili ufaklı
hayatımızı soktuk ta içlerine

pişman olmadık mı ?
olduk...

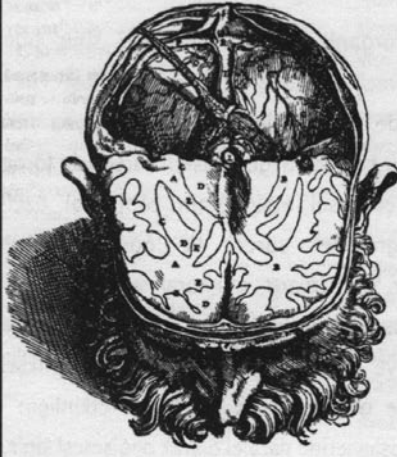
korunmanın yollarını

aradık bir de utanmadan

ama artık tehlike geçiyor
kendi bebeklerimize yem olma
korkusuyla yaşadığımız
o kötü günler bitiyor

çünkü medeniyet
hareket eden parçaların
sayısıyla
ters orantılıdır

Yaşamımıza ve ilgi duyduğumuz nesne, olgu ve süreçlerin tamamına dair bilinçli veya bilinçsiz olarak duyu organlarımız yolu ile topladığımız her tür yeni bilgiyi kaydeden, kapasitesinin sınırları belirsiz bir bellek makinesidir: beyin. İnsanın insan olmasının altında yatan özelliklerin temelinde beynin bir (çoğunlukla birçok) bölgesinde sinir hücrelerinin geçmişte yaşanmışları "anımsayıp" yeni koşullara göre uyarlanması ve bunun ötesinde insan beyinde bu süreç ve yapısal/işlevsel değişikliklerin diğer hayvanlar âlemi bireylerinininkinden daha ileri kapsamlı* olarak gerçekleşmesi yatar.

Bellek kavramı sinir bilimlerinde klasik anlamda hem varlığından çoğunlukla haberdar olduğumuz ve beynimizde depolanmış olan bilgiyi, hem de bu bilginin edinilmesi (öğrenme) ve saklanması (bellek) sürecindeki (bizim bilincinde dahi olmadığı) değişiklikleri ifade eder.

Öğrenme ve bellek, beyindeki en az üç değişik yapısal birlikteliğin işlevsel sonucudur.

Belleğe depolanmak istenen bilgi, bu sistemlerden bir veya birkaçının (ve büyük bir çoğunlukla da tamamının) bir arada uyumlu çalışması ile uzun süreler saklanılmak üzere şifresinin tamamının şimdilik sadece beyin tarafından bilindiği bir şekilde, gerektiğinde deşifre edilmek üzere kodlanır.

Bilgi Sinir Hücrelerinde Depolanır

Her bir sinir hücresi öğrenme ve bellek süreçlerinde kazanılan bilginin organik temelde depolanması ile sonuçlanan bir dizi değişikliklerden geçer. Genel anlamda belleğe kaydedilecek yeni bilgiye ait hücrel kodu oluşturacak yeni organik moleküllerin (yapısal veya işlevsel proteinler) hücre tarafından üretilmesi, hücrede işlevleriyle ilgili bölgelere taşınıp, depolanması ve yeri geldiğinde diğer organik moleküller (protein yapıda enzimler) tarafından etkin hale getirilmesiyle öğrenilen bilginin depolandığı yerden çıkartılıp anımsanması hücre bazında sağlanır.

Bilgi Sinapslarda Depolanır

Öğrenme sürecinde bilginin sadece bir hücrede depolanması, her ne kadar hücre sayısı sınırlı bir sisteme daha fazla bilgi depolama ayrıcalığı sağlasa da, bilginin depolandığı hücrenin herhangi bir neden sonucu ölümü, "öğrenilmiş" bilginin sonsuza kadar "unutulmasına" neden olur. Bu sorunun pratik çözümü bilginin benzer biçimde birbirleriyle yapısal ilişki içinde bulunan birçok hücre tarafından kodlanması, kopyalanmasıdır. Sinir sisteminde, sinir hücreleri birbirleriyle sinaps adı verilen bölgelerde bir bilgi alışverişi içine girerler. Hücre dışı ile iletişim kurmak için özelleşmiş birer birim olan sinapslar benzer işlev üstlenen hücreler arasında işlevsel ritmi, işlevsel birlikteliği sağlamak amacıyla "öğrenme" süreci içinde etkin olarak oluşturulur ve iki hücre arasındaki "ritmin" bozulması (örneğin, öğrenilen bilginin

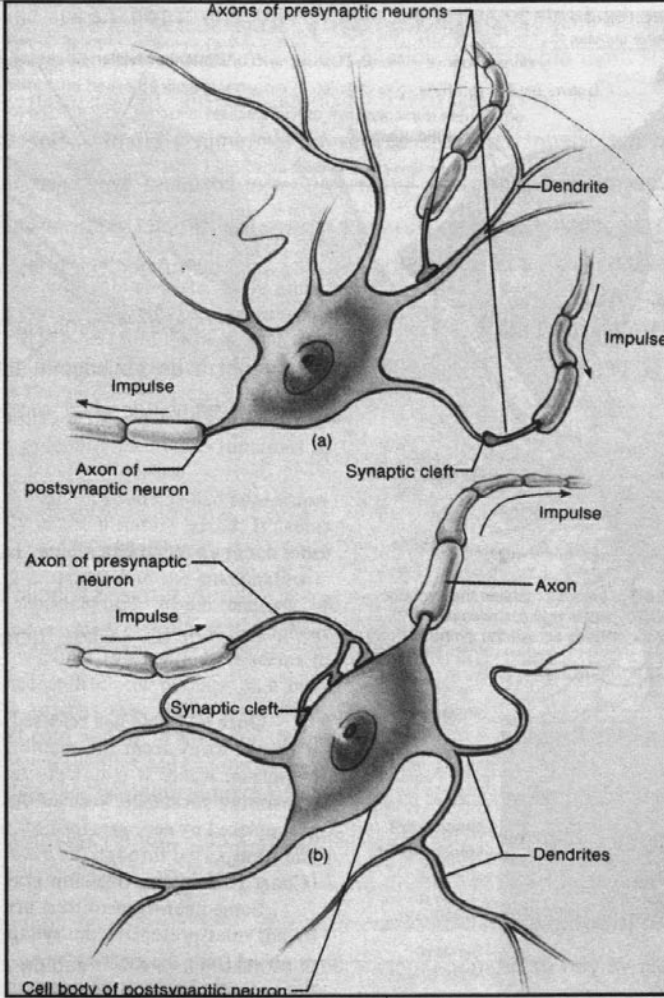
*Hücre bazında genel olarak insanlar, hayvanlar âleminde kendisine çok uzak olan akrabaları ile yapısal olarak karşılaştırılabilir kadar yakın olsa da, özellikle bilişsel işlevlerin çeşitliliği ve bunun sonucunda insanın ortaya koyduğu yeni işlevsel özelliklerin diğer hayvanlar tarafından "taklit" edilememesi nedeniyle onların ile karşılaştırıldığında daha ileri bir gelişim sürecini temsil eder.

unutulması) durumunda ise yıkıma giderler. Bu snaps yapım/yıkım dinamiği hem tek tek hücreler içinde depolanmış bilginin kaybolma olasılığını azaltması hem de hücrede depolanan bilginin çeşitlendirilmesini sağlaması yönleriyle tek hücre içinde depolanan bilgiden farklılık gösterir.

Bilgi Sinir Ağlarında Depolanır

Öğrenmenin organik, yapısal temelleri sinir hücrelerinin öğrenme sürecinde değişikliğe uğraması ile kabaca açıklanabilir de, hücre içinde yapısal olmayan fakat hücre işlevini etkin bir biçimde değiştirebilen süreçlerin (örneğin, sinir hücresinin elektriksel etkinliğinin zamansal özelliklerinin değişimi) "öğrenme" süreci ile gösterdikleri değişimi açıklayamazlar. Sinir ağlarını oluşturan ve birbirlerine uzaydaki konumları açısından yakın/uzak sinir hücreleri birbirleriyle uyum içinde ve belirli bir ritim dahilinde elektriksel etkinlik göstermeleriyle oluşan ritmik elektriksel etkinliğin öğrenme ve/veya bellek işlevlerine paralel olarak değişmesi sinir ağlarının bellek oluşumuna katkısında örnek oluşturabilir.

Şifreleme mekanizması ne olursa olsun, bilinen gerçek, bilimin bu makineyi anlamada yolun başında olmakla birlikte çok yol katettiği ve evrim süreci sonucunda işlevsel olarak karmaşık hale gelmiş olan bu aygıtın çok da uzak olmayan bir süreçte kendi kendini deşifre etmekle sonuçlanacak temel "kodu" bulacağıdır.

Mer'e

Yazma eylemi, bilginin kaydediliği bir süreçtir temel tanımla. Zaten yazını, büyük olasılıkla Mezopotamya'da tarımsal ticaret kayıtlarının/muhasebesinin tutulması için ortaya çıkmıştır. Önceleri resim yazısı ile nesnelere ve eylemler ikonik yapılarla tanımlanır, belgeler bu şekilde tutulurken yazının estetiği somut bir doğa gerçekliğiyle örtüşüyordu. Alfabetik yazının gelişmesi iki ayrılmaya neden oldu. Birisi yazınsal estetiğin soyut anlayışa dönüşmesi. Yazı sanatının/kaligrafinin estetik yansıması doğrudan geometrik bir etkileşimdir. Kağıt üzerinde mürekkep dağılımının güzelliği. Yazının anlattıklarının estetiği ise bu durumda tümüyle soyut ve bir bilinç deneyimidir. Diğer önemli ayrışım ardışık kodlamalarla bilgi saklanması/aktarımıdır. Bu bir anlamda da sınırlayıcı bir etmen olmasın? Belki anlatılabilecek, aktarılabilecek düşüncelerin ardışık ve sınırlı sayıda kodlayıcı simgeyle şekillendirilmesi düşünce evrenimizi kağıt düzlemine aktarımımızı sınırlıyor olabilir mi?

Kaligrafik estetik, güzel yazma eylemi gibi tasarımlar analitik bir dışavurumdur. Planlanıp kurgulanarak kağıda aktarılan geometrik dağılımlar. Ama bu güzellik, o yazıda konu edilen düşüncenin estetiği değildir. Oysa o yazı, doğrudan bilincimizde canlandırdığımız ve dillendirebildiğimiz düşüncelerin motor korteksimizde karşılığını bularak kağıda yansımasıdır. Yani yazma eyleminin kendisi bu düşüncelerin bir çeşit dansla/parmaklarımızın dansıyla görselleştirilmesidir. Bu nedenle daha güzel/daha çok bilgi ve öznel nitelikler içerir el yazıları.

Yazarın/çizerin kalemi kağıda bakışık bir düzlemde neyi tarar/çizer? Yani bakışık bir izdüşüm kümesinde neyi anlatır?

Bu sorunun yanıtını görselleştirecek bir makina ya da araç nasıl yapılabilir? Tarama kesitlerini alıp görselleştirebilecek bir yöntem, yazma aracı olan kaleme koştur bir ışık ışını kullanmak olabilir. Yazma/kağıda dokunma anında ışımaya başlayıp tarama işlemi yapan bir ışık ışını.

Bu amaçla tasarlanan düzeneği gözden geçirelim. Kalemin arkasına bir küçük laser ünitesi bağlanmıştır. İnce bir kırmızı ışık demeti yayan bu laser, kalemin kağıda dokunduğu anda çalışmaktadır (böylece yalnızca yazılan/çizilen şeylerle karşılık tarama yapılır). Kalemin, kağıt üzerindeki iki boyutlu devinimini dönme ve öteleme olarak iki bileşene ayırabiliriz. Yani bir yandan eğriler çizerken, diğer yandan bizim abacemizde soldan sağa doğru bir öteleme yapmaktadır. Laser ışını da bu devinimi kopyalar. Ancak bir temel farkla: ters simetri/bakışım ekseninde dönme devinimleri açışal izdüşüm nedeniyle abartılırken, öteleme devinimi aynı kalır. Bu da, yazı/çizimin örtüşen bileşenlerle yeniden ve bakışık oluşumuna neden olur.

Teknik tasarımın bileşenlerinden bir diğeri de, kalemin dokunmasıyla tetiklenen, dokunmaya duyarlı bir elektronik birimdir. Bu devre, kalemin kağıda dokunduğu anlarda lasere enerji vererek çalışmasını sağlar. Bir tür hızlı göz hareketi kipleme yapar. Aktarılan çizgilerin izdüşüm düzleminde kağıttaki bileşenlerle aynı olmasını ve boşluk geçişlerindeki bilgi içermeyen/mürekkep aktarılmayan alanların atlanmasını gerçekleştirir.

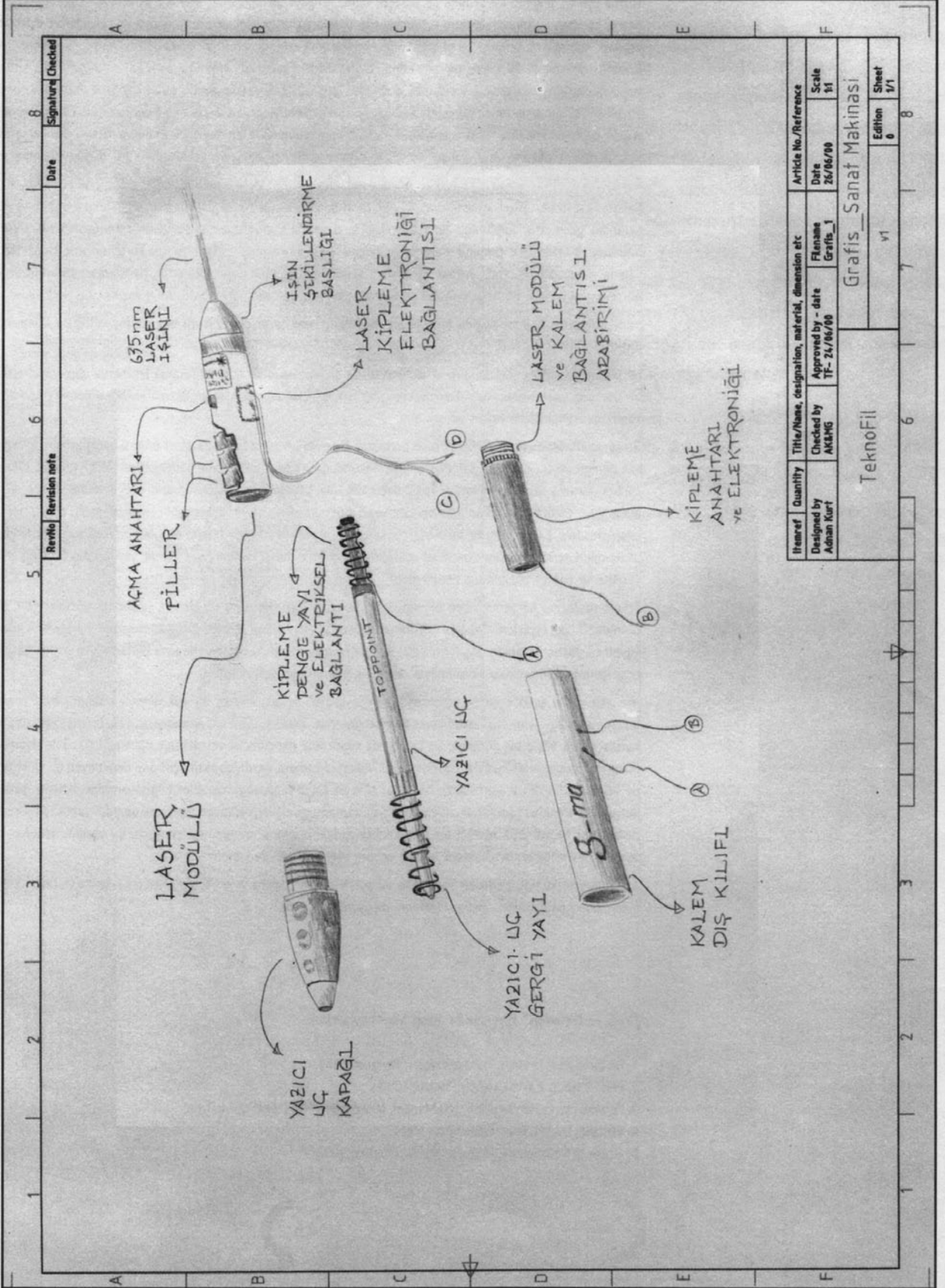
İşin kalemi bu şekilde yazıyı görselleştirmemizi sağlar. Ancak, kırmızı bir ışık demeti odanın beyaz tavanında iz bırakamayacağı için, bu taramayı kaydedebilmemiz gerekir. Sayısal kameralar gibi birçok değişik yöntemle kurulabilecek böyle bir düzeneğe, bu tasarımda elektronik denetimci ve mekanik düzeneği tümüyle değiştirmiş bir Polaroid fotoğraf makinasıyla gerçekleştirildi. Polaroid kamera, perde/objektif açıklığını denetleyen bir elektronik devre ile yönetilir. Bu devre, kameranın ne kadar süreyle kayıt yapacağını denetim bilgisayarından kızılaltı ışınlarla/optik iletilişimle öğrenir ve uygular. En uygun pozlama zamanı, gerekli açma/kapamalar, sesli uyarılar yani kayıt sürecinin tüm denetimini ise HP48GX modeli bir mikrobilgisayardaki pozlama yazılımı yüklenmiştir. Bu yazılım denetim bilgilerini kamera devresine kızılaltı ışınlarla aktarır ve tüm zamanlamayı da yönetir.

Artık yazarın kağıda çizdikleri fotoğrafa aktarılabilecektir. Acaba o artık, düşüncenin / kavramların / duyguların / eylemlerin / bağlaç-edat-zarfların resmini mi yazıyor dersiniz?

↓

"Yazı ve Biçimleri" konusunda güzel bilgi kaynakları:

1. Metamagical Themas, D.R.Hofstadter, Penguin 1985
2. Pen Pictures, P.West, London House 1999
3. Personality in Handwriting, A.O.Mendel, Newcastle 1990 (1946 tıpkıbasımı)
4. Writing, G.Jean, Thames&Hudson 1994
5. Discover Graphology, M.Gullan-Whur, Sterling 1993

Revizyon notları

Date

Signature

Checked

İtinerif	Quantity	Title/Name, designation, material, dimension etc	Article No./Reference
Designed by Adnan Kurt	Checked by AKEMG	Approved by - date TF- 24/06/00	Date 26/06/00
TeknoFil		Scale 1/1	Sheet 1/1
Grafis_Sanat Makinası		Edition 0	8

Revizyon / Revision note

Date

Signature / Checked

8

7

6

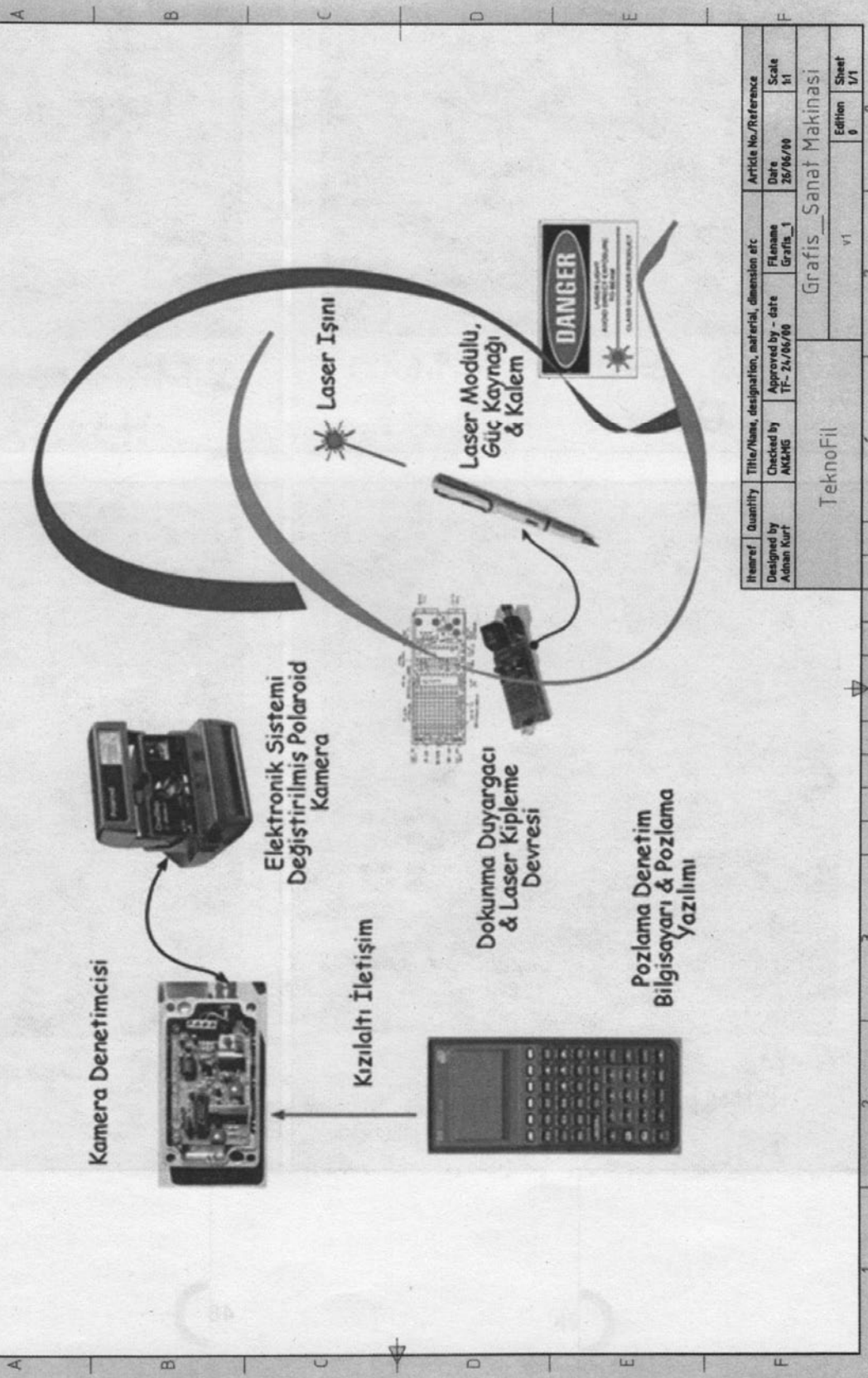
5

4

3

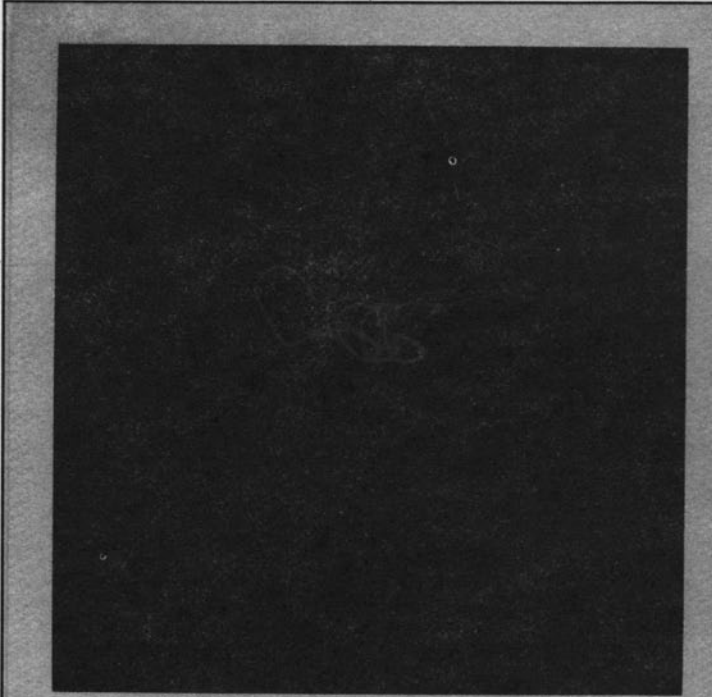
2

1

Item No / Quantity	Title/Name, designation, material, dimension etc	Article No./Reference
Designed by Adnan Kurt	Checked by AKMG	Date 25/06/00
	Approved by - date TF- 24/06/00	Flename Grafis_1
		Scale 1:1

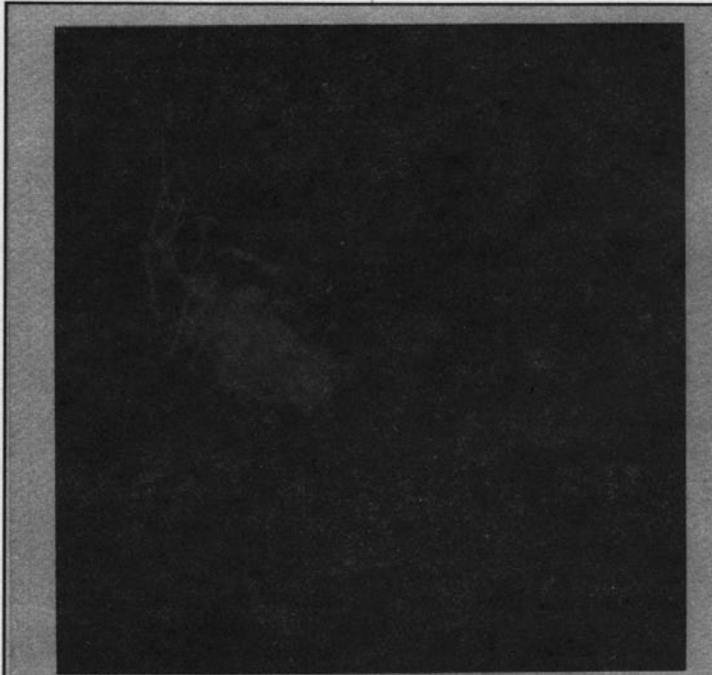
Teknofil		Grafis_Sanat Makinası	
	v1	Edition 0	Sheet 1/1

G-Ma Exp#4 29.6.00
Gece

G-Ma Exp#3 29.6
Hüzün

G-Ma Exp#5 29.6.00
AYIŞIĞI MARINA
AKIL Döğü & İNSAN

G-Ma Exp#2 27.6.0
Epişon

Pişmanlık Giderilir Bilinç Temizlenir (Alt/Üst)

Pinar Öğünç

pinar75@hotmail.com

İtalya'ya ilk gidişim olduğuna göre yıl 1975 olmalı; evet evet, üniversiteyi bitirip gittiğime göre kesinlikle 1975.

Nerede tanıştıklarını bilmiyorum ama bir akşam abim eve yanında İtalyan bir kızla geldi. Sakımlı bir nezaketle elini sıkıyan babam, hiç kimse farketmeden masaya bir tabak daha ekleyen annem, uzun kızıl saçlarına ve yosun renkli gözlerine hayran olduğum ben, bütün geceyi her göz göze gelişimde aptalca bir içtenlikle sırtarak o kızı, Angela'yı izleyerek geçirdik. Biraz Angela'ya duyduğum bu nedensiz ve coşkun sempati, biraz da ona sürekli bizim hakkımızda İtalyanca bir şeyler anlatan, sonra bize dönüp de sorularımızı yanıtlayan abimin gözüme bir başka görünmesinden, onlar evlenmeden çok önce, tam da o gece karar verdim İtalyanca öğrenmeye. Annemi, babamı, o evi başka bir dilde nasıl anlatacağımı merak etmiştim. Yeni bir dil insanı içine alan bir büyü gibiydi; sizden içinizde olmaktan başka hiçbir şey istemeden çalışacak koca bir makinenin her gün bir parçasını yutmak gibiydi dil öğrenmek.

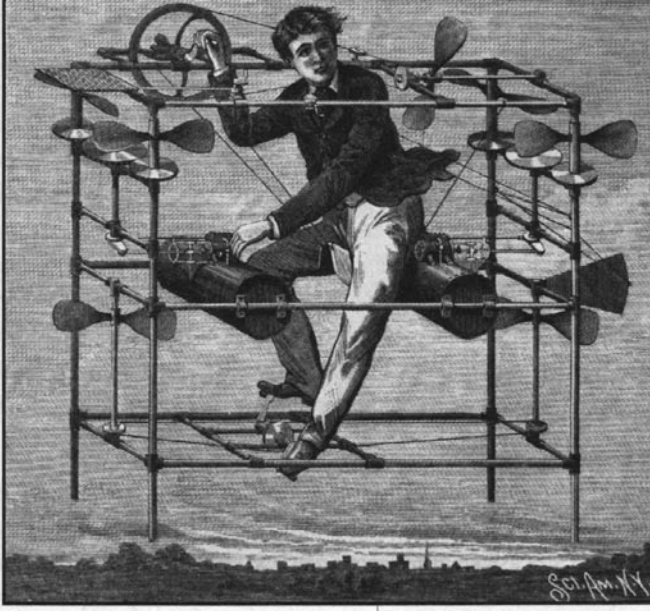
Beni Firenze'de haftada dört günümün yarısını alan bir dil okuluna yazdırdılar. Geri kalan zamanı ise sokaklarda dolaşarak, gözlerimi ve kulaklarımı açarak geçiriyordum. Ama lafı bu kadar dolaştırdıktan sonra size asıl anlatmak istediğim o akşamüstü, nedense yanımda abim de vardı. Hatırladım, Patrizia, Angela'nın ablası bizi yemeğe çağırmişti. Piazza Della Repubblica'dan (Cumhuriyet Meydanları'ndan biri işte canım) aşağı inerken, tam Dante'nin evinin karşı sokağında, 240 yıllık bir apartmanın girişinde, önce o tabelayı, sonra o dükkanı, sonra da o adamı gördük:

"RÜYA ÇÖZME, DUYGUSAL YALITIM, NEDEN BULMA, YABANCI DİL MAKİNESİ. PIŞMANLIK GİDERİLİR. BİLİNÇ TEMİZLENİR (ALT / ÜST)"

İçinden sadece üç sözcüğü anlasanız bile donup kalacağınız bir tabela. El kremi rengi tül içerisini göstermiyor. Şöyle bir birbirimize bakıp, dükkana doğru yürüdük; sanki buna mecburduk. Önce abim uzattı kafasını: "Buonasera!". Solda, üzeri karalanmış kağıtlar, üst üste dizilmiş kitaplar, boy boy cetveller, gönyeler ve belki otuz tane kalemler kaplı koca bir masanın arkasında oturan, gri pantolon, siyah ceket ve lacivert kravatlı sıska adam ayağa kalktı: "Buonasera!". Otuzunu aşmış olduğu kesindi ama gözlerindeki ışığa ve biçimsiz kesilmiş dağınık saçları onu biraz yaşsız kılmıştı. Az sonra hemen masanın yanındaki paravanın arkasına geçecek, bir sanayi ya da bir çağdaş sanat müzesini andıran o salonda bir kez daha göz göze gelecek olan bizler miydik?

Daha dört ay olmuştu ama konuşmalarını çat pat anlayabiliyor, hatta içimde üç kez prova ettikten sonra, kısa kalıplarla sorular bile soruyordum. Anlıyor muydum; "kısmen" diyelim. Paravanı açarken birden dönüp, istediğimizi sorabileceğimizi, asla anlatmaktan yorulmayacağını söylemişti Alfredo. Alfredo Rossi'ydi adı; hayatta unutmam.

Salonun ortasında bir yatak ve başucunda üzerinde renkli düğmeler, göstergeler ve kollar olan orta boy bir buzdolabı büyüklüğünde, benzetmek için hiçbir dilde uygun sıfat bulamayacağım bir aygıt duruyordu. Yaklaşınca ayrı ayrı beş bölümden oluştuğunu ve sayısız kabloyla birbirlerine bağlandığını görüyordunuz. Tamam adam her şeyi anlatacak da,

bakalım biz anlayabilecek miyiz?

Efendim, rüya çözme seansı dışında, tüm hizmetler için "müşteriye" aynı işlem uygulanıyormuş. Damardan verilen bir kimyasal bir karışımla "duygusal yalıtım" için 25, "neden bulma" için 30, "pişmanlık gidermek" için 35 dakikalığına uyuşturuluyorsunuz. Bilinç temizleme işlemi ise (alt/ üst) 40'ar dakikadan bir günde iki seans gerektiriyormuş. Bu sırada alnın iki yanına, ense köküne, kalbin ve göz kapaklarının üzerine, el ve ayak bilekleri, bir de göbek deliğine bir takım elektrotlar bağlanıyormuş. Meselenin

özünü ise şöyle anlattı Alfredo: doğrudan kana karışan bu sıvının etkisiyle beden bir takım titreşimler yaymaya başlıyormuş. Onun yaptığı ise, bunları kağıda dökmek ve "müşterinin" bedenine bir kısmı temizlenmiş, onarılmış ya da yenileri eklenmiş başka titreşim kodları yollamak. Üç yıl tıp, iki yıl psikoloji ve bir yıl da mühendislik okuyan, sonra hepsini bırakıp kendini hayatının buluşuna veren Alfredo Rossi, "insanın ana dili" ifadesini kullanmış bunun için; "Ben biliyorum!".

Gözleri bir büyüden söz eder gibi ışığıyordu. Arkadaşlarına yeni oyuncaklarını ballandıran bir çocuk gibi, aynı yöntemle insanın yabancı bir dili haftada dört seanstan bir ayda öğrenebileceğini iddia ediyordu. Tek farklı olan "rüya çözümü" içinse derin ve doğal uyku şartmış. Durmaksızın anlatıyor Signor Rossi; aslında ilk "icadı", insana karadayken uçuşa hissi veren başka bir aygıtıymış. 11. duyunun uyarılması gerekiyormuş bunun için. Onun için de... Efendim, herhangi birini denemek ister

miymişiz?

Bu üçüncü göz göze gelişimiz abimle. Geç kalmıştık, ikimiz de deliler gibi merak ediyor, ikimiz de deliler gibi korkuyorduk ama doğru işte, geç kalmıştık. Kimseye bir şey anlatmıyor, hiçbir şeyin cümlesini kurmuyor olmak özellikle bilinç temizletmek için gelenleri çok rahatlatıyormuş. E, kim rüyalarının dilini çözmek istemez ki! Neyse, avuçlarıminin içi terleyerek de olsa "Yabancı dil" dedim, "öğrenen oldu mu hiç?". O yıllarda beni en fazla ilgilendiren hizmet buydu çünkü. "Çalışıyoruz" dedi Alfredo, hem fiyatlar da o kadar uygunmuş ki... Hiç unutmuyorum, ifadesiz bir yüz ve kimliksiz bir tonlamayla, kendi dilimizde "Deli olabilir mi?" demiştim abime, sonra da "İtalyanca 'yan etki' nasıl denir?"

Bu bin yıllık hikayeyi niye mi anlattım? Angela'dan mektup aldım dün; Calvino'dan çevirdiğim üçüncü kitabımı kutluyor. Abim de sonuna bir not eklemiştir:

"Alfredo Rossi geçen hafta bir intihar makinesi icat etti; tıkr tıkr da çalışıyor. Ciao!"

↓

Krank Biyel Mekanizması

Hakan Toker

Wankel motorunda, 8 biçimli bölme içinde dönen, kenarları hafifçe yuvarlanmış bir üçgene benzeyen bir rotor bulunur. Rotor ile içinde bulunduğu bölmenin geometrik şekilleri, genel olarak "trokoid" diye adlandırılan bir eğri grubundan kaynaklanır. Bu eğriler, bir dairenin başka bir daire çevresinde döndürülmesi sırasında, döndürülen dairenin çevresinde ya da yarıçapının bir uzantısı üstünde bulunan bir noktanın izlediği yolun çizilmesiyle elde edilir. (...) Tek dengesizlik, rotorun yörüngesel hareketinden kaynaklanır ve yanma odaları ayrı olan iki rotorun, ortak bir krank mili üstüne, yörüngeyi karşıt noktalarına yerleştirilmesi yoluyla kolayca giderilir. (...) Alışılmış ileri-geri hareketli motorlardaki piston, piston kolu, krank mili, eksantrik mili ve supap dişlilerine karşılık, Wankel motorunda, yalnızca iki hareketli parça vardır: Rotor; krank mili.

Nasıl Çalışır, Cilt 7, Wankel Motoru maddesi, Gelişim Yayınları, İstanbul, 1980

Bana göre günümüzün yazarları hâlâ geçen yüzyılın o saçma itme-çekme prensibinden kurtulamadılar. Evet, anlatı dört zamanlı olmalı; ama itme-çekme tek yol değil. Wankel motoru da dört zamanlıdır. Üstelik geçen yüzyılın ilk yarısında icat edildi.

Andy Kaufmann, Anlatı Zamanında Sarsıntı Sorunları, s.254, çev. Metin Özdemir, Nüans Yayıncılık, İstanbul, 2049

Banyonun kapısını açık bırakayım da buhar eve yayılsın mı yoksa kapatayım da banyoda mı kalsın diye şapşal şapşal eşikte dikilmiş düşünürken birden saatinizin alarmı ötmeye başlayacak ve bu olağanüstü dakiklik sizi güne başlamak için tamamiyle hazır hale getirecek. Burada ikinci çoğul kişi kullanım sadece bir taktik. Aslında, elbette, kendi alışılmış sabahlarım söz konusu. Bu böyle olmadığına afyonumun iyi patlamadığına dair bir takıntım var. Zaman zaman banyoya çok erken girdiğimi ve çıkarken elim banyo kapısının kolunda, "çal ulan artık lanet olası saat!" diyerek dişlerimi gıcırdattığımı inkar edemem.

1. ÇEVİRİM

emme:

Saat sekizde alarm ötmeye başladığında hâlâ banyodaydım. Su gereğinden fazla sıcaktı ve on dakikadır suyu alıştığım sıcaklığa getirebilmek için uğraşıyordum. Aptal musluk suyun debisini elimin hareketiyle orantılı olarak ayarlayamıyordum. Sinirlenmişim ve küvetin içinde dengemi korumakta zorlanıyordum. Yerden kazanmak için tasarlanmış kademeli, yarım küvetlerden hoşlanırım aslında. Onun yüksek kısmına bir güzel oturursunuz ve altına serilmiş uygun bir plastik zimbirtı varsa kığınız kayacak, kafanız küvetin kenarına vurup patlayacak diye telaşa da kapılmazsınız. Elbette muslukta conta problemi olmayacak ve saatinizin alarmı ötmeye başlamadan önce bornozunuzu çoktan kuşanmış olacaksınız. Banyonun kapısını açtığınızda dışarıda hiç olmayan buharın içeride ne kadar fazla olduğunu göreceksiniz ve bu görsel şaşkınlıkla kendinizi daha bir arınmış hissederek uğurlu ayağınızla koridora bir adım atacaksınız. Banyonun kapısını açık bırakayım da buhar eve yayılsın mı yoksa kapatayım da banyoda mı kalsın diye şapşal şapşal eşikte dikilmiş düşünürken birden saatinizin alarmı ötmeye başlayacak ve bu olağanüstü dakiklik sizi güne başlamak için tamamiyle hazır hale getirecek. Burada ikinci çoğul kişi kullanım sadece bir taktik. Aslında, elbette, kendi alışılmış sabahlarım söz konusu. Bu böyle olmadığına afyonumun iyi patlamadığına dair bir takıntım var. Zaman zaman banyoya çok erken girdiğimi ve çıkarken elim banyo kapısının kolunda, "çal ulan artık lanet olası saat!" diyerek dişlerimi gıcırdattığımı inkar edemem. Kimileri de vardır ki kahveyle patlatır afyonunu. Ben - prensip sahibiyim - patlamamış afyonla asla kahve içmem.

Babam bu conta değiştirme işinde epeyce mahir bir adamdı. Birkaç kez onu dikkatle seyretmiş ve çok yorulmuş olduğumu hatırlıyorum. O, kimi zaman, ortada bozuk bir musluk

olmadığı halde, belki de sadece can sıkıntısından, conta değiştirdi. Sanırım yüzümde aptal bir ifadeyle seyredirdim yaptığı işi. Bana, "sen asla teknik bir adam olamayacaksın," derdi. "Teknik" kelimesini ihmal ettiği de olurdu ama küçüklüğümü hep bildim ve hiç uyardım babamı. Tabii, evin ufak tefek teknik işleri sadece conta değiştirmekle bitmiyordu. Televizyon da dahil olmak üzere hemen her şeyi kendisi tamir ederdi sevgili babam. Ansiklopedi okumak türünden önemli işlerim olmadığında onu seyrederek ama hep bir parça çekingen dururdum. Şimdi, "keşke," diyorum kendi kendime, "yaşıyor olsaydı da beni televizyonda ustalıkla şampanya patlatırken izleyebilseydi!"

Kendi kendime düşüncelere dalmış mırıldanırken mucizevi bir şekilde suyun sıcaklığını ayarlamışım. Nasıl yaptığımı bilmiyorum ama oldu. Suyu öylece bıraktım ve yatak odasına gidip saati susturdum. Zamanı on dakika geri alıp alarmı tekrar açtım. Döndüğümde parmağımı suyun altına soktum ürkerek. Hâlâ ayarladığım sıcaklıktaydı; yüzüm aydınlandı, gülümsedim. Bugün her şey tıkırında yürüyecekti.

sıkıştırma:

Tuvaletimi yaptım. Yarım şişe maden suyu içtim. Giyinip kuşandım.

Gerçekten de tüm bu detay kumkuması güvenlik giysileri vücudumu bütünüyle kuşatıyorlar. Sadece gözlerim açıkta kalıyor ki o da kaskımı kafama geçirip siperliği indirene dek.

Yedi televizyon kanalına konuştum ayrı ayrı. Hepsine aynı şeyi söyledim - kendimden emin ama mütevazı: "Sadece bir adım kaldı. O adımı, elbette, dikkatli atacağım." Kelimesi kelimesine aynı değil tabii ki. Her biri için farklı birer metafor çalışmışım. Neydi onlar şimdi hatırlayamıyorum.

Görüntüye bakacak olursak her şey hâlâ yolunda. Akşam bir de televizyonda izlemeliyim. Kameramanlardan biri incecik bir kızcağız. Yüzümde işe yarar bir ayrıntı avlamaya çalışırken kamerası hafifçe burnuma çarptı. "Kaydı," dedi ama zor taşıyor belki de. Başka bir yerde olsa gülümserdim; espri bile yapardım. Ama şu anda her şey yolunda gözükmeli. Kaşlarım hafif çatık - çok değil. Ara sıra, sanki farkında olmadan, ritmik nefes alıp vermeler yapıyorum. Komik herifim. Neredeyse hiç konuşmam gerekmiyor. "Tamam," diyorum dakika başı. Sakinim ve konsantrasyonum tam gözüküyor. Takım direktörümse kendini otomatik bağlamış hep aynı şeyi söylüyor: "İlk altıda çıkman yeterli. Kim hangi cehennemde çıkarsa çıksın. İlk altıda çık. Risk yok." Ya da benzer şeyler. Bir ara burnundan bir parça sümük akıyor. Ben nerede görmüştüm bu sahneyi? Hatırlayamadım. Çekiyor burnunu.

güç:

Gürültü ve sıcak, her ne kadar artık alışmış/kanıksamış olsam da, canımı sıkıyor. Bir an önce bitsin istiyorum. Bu dört-çeker canavarı kaydırabilmek başlı başına bir mesele. En güzeli frene geç basmak. Senna gibi tek başıma olsaydım ne kadar kolay olurdu! Ama Mike var; o masum. Hem zaten derdim ölmek değil; yarış dışı kalmak yeterli. İşte böyle, oğlum Hako, kendi kendine konuşmaya devam et; dağıt dikkatini!

Şu ağaç nasıl? Tamam. Şurdan girersem benim kapıdan çarparız. Kimseye de bir şey olmaz. Huaaaaaaahhhh! Hşşşşflapbrobrrrrk!

Hop!?! Nerdeyiz? Uff! Kendimi kaybetmişim. Ne diyosun? Anlamıyorum, Mike, kaskını çıkar! Ben de çıkarayım. Mike, take your helmet off! Tırtım sanırım birazcık. Ver şunu. İyi misin? Ulen, cavırın oğlu, sana bişey olcek diye korkmadım diil. Are you ok? Tamam, çikalım yavaş yavaş. Fuck, fuck, fuck, fuck! Başka küfür yok mu oğlum sizde ya! Yeter artık; kes şu kaportayı yumruklamayı. Mike! Mike! Stop that fuckin' thing!

Hop!?! Nerdeyiz?

Uff! Kendimi

kaybetmişim. Ne

diyosun?

Anlamıyorum,

Mike, kaskını

çıkarm! Ben de

çıkarmayım. Mike,

take your helmet

off! Tırtım

sanırım birazcık.

Ver şunu. İyi

misin? Ulen,

cavırın oğlu, sana

bişey olcek diye

korkmadım diil.

Are you ok?

Tamam, çikalım

yavaş yavaş. Fuck,

fuck, fuck, fuck!

Başka küfür yok

mu oğlum sizde

ya! Yeter artık; kes

şu kaportayı

yumruklamayı.

Mike! Mike! Stop

that fuckin' thing!

egzoz:

Sona erdi.

Beni en çok sıkıntıya sokan şey yardımcı pilotumun İngiliz olmasıydı. "Sağa dön, sola dön," diyen birini tercih ederdim; "turn right, turn left," çok mekanik geliyordu. Söylediklerini yapmak zorunda hissediyordum kendimi.

"Hemşire hanım, bakar mısınız, lütfen?"

"Efendim, Hakan Bey?"

"Sizden küçük bir ricam olabilir mi?"

"Elbette! Ne demek!"

"Birkaç tane boş kâğıt ve bir de kalem. Lütfen."

"Hemen getiriyorum."

Evet. Bu kadın bu işi becerebilir. Güvenilir birine benziyor.

2. ÇEVİRİM

emme:

"Sonra bu kâğıtları bana verdi ve internetten anlayıp anlamadığımı sordu."

"Eee? Sen ne dedin?"

"Eşim anlar dedim. Biliyormusunuz onun adı da Hakan Toker ve sizin hayranınızdır dedim ayrıca. Otomobil yarışlarından hiç anlamadığımı ama dünya çapında başarılı bir yarışçı olduğunu ve bu kaza olmasaydı dünya şampiyonu olacağını elbette bildiğimde söyledim. Hayalet Gemi'yi biliyormusunuz dedi ardından. Evet biliyorum dedim. Yazıyı internet yoluyla oraya gönderebilirsek sevineceğini söyledi."

"Sevgili adaşıma yazmış şapkaya lavuk."

"Ne yaptı sana adam ya! Niye böyle konuşuyosun?"

"Sana ne hediye etti? Çıkinca bi yemek yiyelim filan demiştir mutlaka!"

"Of Hakan saçmalama adam ölmüş gitmiş sen neler söylüyorsunuz ya!"

"Demek ölmese yemeğe de çıkacaktınız!"

"Ne?!"

"Neyse tamam. Ben bi okuyayım şunları."

"Kızacaksın ama bişiy daha söyleyicem."

"Söyle" dedim kafamı elimdeki paçavradan kaldırmadım. Mutlaka sarkmıştı hıyar herif.

"Yazdığı şey senin yazılarına benziyor sanki ama bence daha güzel."

"Dur daha okumadım" ki dedim kafamı iyice elimdeki saçmalığa gömüp dikkat kesmiş numarası yaparak.

sıkıştırma:

Sevgili dost Murat Gülsoy

Olağan üstü güzellikteki derginize yıllardır iki aydabir bir hikâye göndermekteyim. Bugüne kadar muvafak olamadım ama birgün adımı derginizin sayfalarında görebileceğimden katiyen ümidimi kesmedim. Bana verdiğiniz bir cevapta imla klavuzu edinmemi söylemişsiniz ya hiç unutmam ümitlerim artmıştı. Kısa kesip yeni hikayem Krankbiyel Mekanizmasını postallyorum.

Sağlıcakla kalın

Hakan Toker

Biliyormusunuz
onun adı da Hakan
Toker ve sizin
hayranınızdır
dedim ayrıca.
Otomobil
yarışlarından hiç
anlamadığımı ama
dünya çapında
başarılı bir yarışçı
olduğunu ve bu
kaza olmasaydı
dünya şampiyonu
olacağını elbette
bildiğimde
söyledim. O da
önce ne ilginç bir
tesadüf deyip
şapkasını çıkardı
imzalayıp bana
verdi ve sana
hediye ettiğini
söyledi. Hayalet
Gemi'yi
biliyormusunuz
dedi ardından.
Evet biliyorum
dedim. Yazıyı
internet yoluyla
oraya
gönderebilirsek
sevineceğini
söyledi.

güç:

Sayın Murat Gülsoy

Size bu mesajı bir arkadaşımın elektronik postasından gönderiyorum. Beni tanımazsınız ama eşimi mutlaka tanırırsınız: Hakan Toker. Saçma sapan yazılarını size gönderdiğini biliyorum. Son üç yıldır çalışmıyor, para kazanmıyor. Yaptığı tek şey bütün gün yazı yazmak. Ne yazık ki yazma konusundaki yeteneksizliğini bir türlü kabullenemiyor ve yaşı ilerledikçe en basit dilbilgisi kurallarını bile unuttuğu gibi inanılmaz şeyler de denemeye başladı. Son zamanlarda yazılarını benden gizli yazmaya başlamıştı ve nedense daha umutlu görünüyordu. Geçen ay size gönderdiği yazıyı o evde yokken okumak için bilgisayarın başına oturduğumda monitörün üzerinde duran bir kitaba takılmıştı gözüm. Kitabı karıştırmaya başladım ve öykülerden birindeki özel isimlerin kurşunkalemle daire içine alındığını gördüm. Pek üzerinde durmadım ve eşimin posta kutusunu açtım. Size gönderdiği hikayeyi okuyunca gözlerime inanamadım. Kitabı tekrar açıp özel isimlerin kurşunkalemle işaretlendiği öyküyü buldum ve size gönderdiği öyküyle kelime kelime karşılaştırdım. Sadece özel isimleri değiştirip aynen kopyalamıştı. Bu kadarını da beklemiyordum doğrusu. Bilgisayar ve kitaplık arasında yaptığım küçük bir araştırma sonucunda size gönderdiği son beş öykünün kopya olduğunu gördüm. Belki bu kopyalama işi daha öncelere de uzanıyor ama ben bu kadarına bile zor katlanabildim açıkçası.

Kocam olacak bu utanmaz herifin foyasını meydana çıkarmaya karar verdim ve beklenmedik bir tesadüf benimde bir şimşek çakmasına yol açtı. Duymuşsunuzdur: Eşimle aynı adı taşıyan bir otomobil yarışçısı vardı. Bir hafta önce geçirdiği korkunç kaza sonrasında benim çalıştığım hastaneye kaldırıldı ve birkaç gün sonra da, durumu iyi zannedilirken, hayatını kaybetti. Kabul ediyorum; yaptığım şey vicdanımı sızlattıyor. Bir anlamda o talihsiz otomobil yarışçısını kullanmış oldum ama artık kendimi çok çaresiz hissediyorum. Kocamı bu yazma saplantısından vazgeçirmem gerekiyor.

Tuhaf bir metin yazdım önce ve sonra bu tuhaf metni bir arkadaşıma verip aynen kopyalamasını söyledim. Gerçi benim yazdığım hiçbir şeyi okumaz kocam; el yazımı tanınması uzak bir ihtimaldi ama sağlama almak istedim. Metni kocama verdim ve bu metni otomobil yarışçısı Hakan Toker'in ölmeden önce yazdığını ve bizden Hayalet Gemi'ye iletmemizi istediğini söyledim. Bu kadar basit bir numaraya kanacak kadar salaktır aynı zamanda.

Tuhaf bir metin yazdım önce ve sonra bu tuhaf metni bir arkadaşıma verip aynen kopyalamasını söyledim. Gerçi benim yazdığım hiçbir şeyi okumaz kocam; el yazımı tanınması uzak bir ihtimaldi ama sağlama almak istedim. Metni kocama verdim ve bu metni otomobil yarışçısı Hakan Toker'in ölmeden önce yazdığını ve bizden Hayalet Gemi'ye iletmemizi istediğini söyledim. Bu kadar basit bir numaraya kanacak kadar salaktır aynı zamanda. Nitekim, beklediğim gibi, bugün posta kutusunun gönderilen mesajlar bölümünde size yazdığı mesajı ve ekteki, aslında benim yazdığım, kocam Hakan Toker'in otomobil yarışçısı Hakan Toker'in yazdığını zannettiği hikayeyi buldum.

Elbette siz bu hikayeyi kocamın yazmadığını anlamışsınızdır. Gönderdiği mesajlara bakmak bile bu adamın değil bir öyküyü, artık tek bir cümleyi dahi kotaramayacağını anlamak için yeterli. Belki siz sadece komik bulup gülüyorsunuz; belki de orada kendi aranızda "bakalım bu ay kimi kopyalayacak?" bahisleri açıp eğleniyorsunuz. Ancak her ne olursa olsun bu adam benim kocam ve ben onun artık kendine gelmesini istiyorum. Sizden isteğim hikayeyi, eşimin mesajını ve benim mesajımı Hayalet Gemi'de birlikte yayınlamanız. Belki bir süre insan içine çıkamayacak, belki bana düşündüğümünden çok daha fazla kızacak ama ben bu şiddetli darbeye yazma hastalığımın kurtulur umundayım.

Zamanınızı aldım. Kusura bakmayın.

İyi günler.

Firuzan Toker

egzoz:

Sayın Firuzan Toker

Ne yazık ki dileğinizi yerine getiremiyoruz. Derginin sayfalarını böyle bir amaçla kullanamayız. Ancak ben eşinize bir mesaj gönderip uyardıyım düşünüyorum. Daha önceki kopya öyküleri de fark ettiğimizi ve artık buna bir son vermesinin iyi olacağını yazacağım. Ayrıca bir de küçük oyun planladık. Eşinize yazacağım mesajı okuyunca eminim sizin de hoşunuza gidecek. Basitçe şöyle: Meğer yarışçı Hakan Toker bu öyküyü bize daha önce de göndermiş ve biz de ondan ufak tefek değişiklikler yapıp yeniden göndermesini istemiştik. Doğal olarak eşinizin gönderdiği öykünün aşırma olduğunu görür görmez anlıyoruz.

Umuyorum bu küçük numaranın eşinizin iyileşmesine katkısı olur.

Dediğiniz gibi, eşinizin son zamanlarda kopya metinler yazmakta olduğunu biz de fark ediyorduk. Ancak bu tür şeyler zaman zaman olur ve, yine tahmin ettiğiniz gibi, gülümser geçeriz. Bunlar naif insanlardır çünkü. Asıl tehlikeli olanlar gerçek kopyacılar. Öyle ki kopya çektiklerini kendileri bile bilmezler. Neyse, uzatmayalım ..

Bu arada kocanız Hakan Toker'in otomobil yarışçısı Hakan Toker'den aşırıldığını sandığı ama aslında sizin yazmış olduğunuz metnin dilini çok beğendiğimizi belirtmek isteriz. Belki kurgu biraz gevşek (özellikle "Güvenilir birine benziyor." cümlesiyle biten paragrafın ardından "Tören beklediğimden daha keskin kokulu çıktı." cümlesiyle başlayan yeni paragraf arasında bir boşluk var gibi) ama yazınız, genel olarak, isterseniz çok başarılı kurgular yaratabileceğinizin işaretlerini taşıyor. Sizi sonraki limanlarda aramızda görmekten mutluluk duyacağız.

Sevgiler.

hamiş: eşinize acil şifalar..

Murat Gülsoy

3. ÇEVİRİM

emme:

"Hayatım! Uyumadın mı daha?"

"Ha!? Evet. Ben de kapatıyordum şimdi. Sen uyumamış mıydın, Hakan?"

"Uyanıverdim birden. Yazıyor muydun?"

"Evet yeni bir öyküye başlıyorum. Daha pek bir şey yok."

"Hem okuyup hem yazıyorsun galiba. O kitap kimin," dedi ve klavyenin yanındaki kitaba uzandı. "Tomris Uyar sever miydin sen?"

"Bilmem. Fena değil gibi."

"En azından hemcinsin," diyerek hain bir gülümseme yaydı yüzüne.

"Ne demek istiyorsun yani?"

"Hiç. Paylaştığınız ortak duygular vardır en azından. Kadınlar birbirini anlar."

Cevap vermedim. "Bilgisayarınızı kapatabilirsiniz" yazısını bekliyordum. Tomris Uyar'ı kapağını bile açmadan aldığı yere bıraktı.

Dediğiniz gibi,
eşinizin son
zamanlarda kopya
metinler yazmakta
olduğunu biz de fark
ediyorduk. Ancak bu
tür şeyler zaman
zaman olur ve, yine
tahmin ettiğiniz gibi,
gülümser geçeriz.
Bunlar naif
insanlardır çünkü.

Asıl tehlikeli olanlar
gerçek kopyacılar.

Öyle ki kopya
çektiklerini kendileri
bile bilmezler.

sıkıştırma:

Sayın Hakan Toker,

Mesajınızı ve ekteki "Krank Biyel Mekanizması" adlı öyküyü aldık. İlk ağızda güzel bir öykü olduğunu söyleyebilirim. Yayınlamayı düşünebilirdik. Ne var ki siz, üzülerek söylüyorum, altına imzanızı attığınız öyküleri kendiniz yazmıyorsunuz artık. Bir süredir Kafka'dan Borges'e pek çok yazarın öykülerini sadece içindeki özel isimleri değiştirerek bize gönderiyorsunuz; farkındayız.

"Krank Biyel Mekanizması"nda bir parça kendinizi yenileyip çok tanınmış yazarlar yerine farklı bir seçim yapmışsınız. Ama, belki de kaderin garip bir cilvesi, biz "Krank Biyel Mekanizması" adlı öykünün Hakan Toker tarafından yazıldığını ama o Hakan Toker'in siz olmadığını biliyoruz. Bu öykü bize daha önce de gönderilmişti - iki hafta kadar oldu. Birkaç küçük değişiklik önermiştik öykünün sahibi olan otomobil yarışçısı Hakan Toker'e. Uygun görmezse bu haliyle de yayınlatabileceğimizi bildirmiştik. Ertesi gün beni telefonla arayıp eleştirilerimize hak verdiğini ve öyküyü düzelterek yeniden göndereceğini söylemişti. Dün nihayet öykünün düzeltilmiş hali geldi ama gönderen sizsiniz!

Açıkçası sizin gibi kopyacılar yanıt vermek pek hoşuma gitmez ama bu defa daha yeni hayatını kaybetmiş bir insanın öyküsünü çalmanız beni cidden üzdü. Bu öyküyü nereden nasıl ele geçirdiniz bilmiyorum - öğrenmek de istemiyorum. Ancak bu çalma işine artık bir son verebilerseniz hem sizin için hem de aileniz için (yaşınızı bildiğimden evli olduğunuzu varsayıyorum) daha iyi olacaktır diye düşünüyorum. Kimse böyle bir utanç damgasıyla yaşamak istemez, sanıyorum.

Sizi uyarıyorum: Bir kez daha teşebbüs ederseniz Hayalet Gemi'de geçmişteki hırsızlıklarınızı da kapsayan bir açıklama yazısı okumak durumunda kalacaksınız.

Herşeye rağmen sizi kırmamış olmayı dilerim.

Sevgiler

Murat Gülsoy

güç:

Tören beklediğimden daha keskin kokulu çıktı. Nereden yayıldığı konusunda ufacak bir fikrim var: Bütün bu kadınlar: Ya tümünden siyah giyinmişler ya da en azından siyah bir şapka, örtü, gözlük filan bulup yakıştırmışlar kendilerine. Üzgün ama mağrur bir yüz ifadesi nasıl takınılır konulu bitirme tezlerini veriyor her biri. Geçmişte sık sık maruz kaldıkları yalnızlık nöbetlerinin gelecekte de söz konusu olacağını bildiklerinden tören boyunca gözleriyle veremeyecekleri müphem işaretleri parfümlerine devretmişler.

Tankut'u onlardan biriyle konuşurken görüyorum. Zaman zaman derin nefesler alıyor, gözleri belli belirsiz kısıyor ama ailemizin hem annemden hem de babamdan gelen genetik yeteneği sayesinde kardeşime baktığımızda görebileceğiniz tek şey kesif bir üzüntü. Oysa ben, baş aşağı bakıyor olsam da, Tankut'un kadının parfümünü tattığını anlıyorum. Uzun simsiyah saçlı, birazcık karga burunlu bu orta yaşlı kadın da ara ara gereksiz kıpırdanmalarla aromasını daha da belirgin kılmak için çaba sarf ediyor.

Yaşarken hiç görmediğim ilginç bir düğüm metoduyla ayak bileklerime bağlanan beyaz halatı çelimsiz bir zebani tutuyor yukarıdan. Bu pozisyondayken vücudumu kullanarak halat yoluyla Mors mesajları göndermek epeyce zahmetli ama bu bile cehennemın sanılanın aksine eğlenceli bir yer olacağını düşündürüyor. Belki de ben tuhaf bir herifim ve bu yüzden

Açıkçası sizin
gibi kopyacılar
yanıt vermek pek
hoşuma gitmez
ama bu defa
daha yeni
hayatını
kaybetmiş bir
insanın öyküsünü
çalmanız beni
cidden üzdü. Bu
öyküyü nereden
nasıl ele
geçirdiniz
bilmiyorum -
öğrenmek de
istemiyorum.
Ancak bu çalma
işine artık bir
son verebilerseniz
hem sizin için
hem de aileniz
için (yaşınızı
bildiğimden evli
olduğunuzu
varsayıyorum)
daha iyi olacaktır
diye
düşünüyorum.
Kimse böyle bir
utanç damgasıyla
yaşamak istemez,
sanıyorum.

eğlenceli buluyorum. Kim bilir!

Zebanim mesajı alıyor ve evimin geniş bahçesinin üzerinde, yerden iki buçuk metre yükseklikte, baş aşağı, kardeşimle karga burunlu kadının tam yanında konuşmakta oldukları bahçe şamdanına doğru kaymaya başlıyorum. İlerlerken zebanimin cevabı mesajını ayak bileklerimde hissediyorum: "Beş dakikan kaldı"

Tam üstlerine geldiğimde Tankut'un tok sesini duyuyorum:

"Bu garip şamdanları özel olarak yaptırmıştı," diyor kadının elini üzerine koyduğu oksitlenmiş metal şamdana bakarak. Sonra kafasını yukarıya kaldırıyor ve göz göze geliyoruz: "Koca koca mumları yakıp bahçenin ortasına oturur ve gökyüzünü seyrederdi."

Bunu sadece bir kere yapmıştım aslında; Tankut burada taktik gereği geniş zaman kullanıyor. Üniversiteden tanıdığım bir kız arkadaşım gelmişti o gece ve çılginca bir şeyler yapmak istediğini söylemişti. Öylece oturmuştuk ikimiz bahçenin ortasında. Sonraki saatler için yaptığım/ız planları aniden çıkıp gelen Tankut neredeyse bozuyordu. Karşımıza oturup uzun uzun gülmüştü bize. Her neyse...

Muzipliğim tutuyor ve "Tankut! Çek kuyruğunu!" diyorum ama, elbette, duymuyorlar beni. Kimse duymuyor. Hızla yukarıya çekiliyorum. Konuşmayı denemiş olmam zebanımı kızdırdı mı acaba? Bilmiyorum. Belki yukarıya vardığımda bir açıklama yapar. Belki de kendisini ürkütücü bir şekilde sokup beni korkutmaya çalışacaktır. Umursamıyorum. Dünyayı son defa görme hakkımı kullandım ve huzur içinde cehennemime gidiyorum artık.

Kuyunun ağzında beni bekleyen sürpriz zebanimin görüntüsüyle ilgili değil. Halatı ustaca çözdükten sonra sinsî bir gülümsemeyle konuşuyor:

"Hepsi kendi cenaze törenlerini görmek için kullanırlar haklarını!"

Bozuluyorum ama belli etmemek için, "nasıl yani," diyorum, "birkaç günlükken ölen bebekler de mi?"

Cevap vermeyi gereksiz bulduğunu söylüyor masmavi gözleri ve büzülen iğrenç dudakları. Benim için hafifçe kaldırdığı kuyruğunu tutuyorum ve uzak bir gezegendeymiş izlenimini veren bu renkli topraklarda, o önde ben arkada olmak üzere, ağır ağır cehennemimize doğru yola çıkıyoruz.

egzoz:

İşte! Başlıyoruz. Bu gürültüyü artık çok iyi tanıyorum. Hakan çalışma odasını dağıtıyor. Hiçbirini okumadığı dergiler, kitaplar, ansiklopedi ciltleri odanın karşılıklı iki duvarını kaplayan raflardan çekilerek yere atılıyor. Murat Gülsoy'un mesajı gelmiş olmalı.

Keyfimi kaçırmaya değmez. On beş dakika dağıtmakla uğraşır, sonraki yarım saati de dağıttıklarını yeniden raflara yerleştirmekle harcar. Sonra da yanıma gelecek, başını dizlerime koyacak ve "seni seviyorum, bebişkom," diyecek. "Yazmaya devam et, bebişkom. Bir gün anlayacaklar değerini mutlaka," diyeceğim. Ağlamaya çalışacak ama ağlayamayacak. Sonra kalkıp İbrahim'i arayacak ve içmeye gidecekler. Sabaha doğru bir yerden telefon edecekler ve gidip onları alacağım. Arabanın arka koltuğuna yığılacaklar sessizce ve açık pencereden giren rüzgârla gözlerini açıp son bir gayretle kafalarını arabanın iki yanından dışarıya sarkıtacaklar. Duymamak için sabahın köründe Rammstein ya da benzeri bir şeyi harekete geçireceğim arabamın teybinde.

Cevap vermeyi
gereksiz bulduğunu
söylüyor masmavi
gözleri ve büzülen
iğrenç dudakları.
Benim için hafifçe
kaldırdığı
kuyruğunu
tutuyorum ve uzak
bir
gezegendeymiş
izlenimini veren bu
renkli topraklarda,
o önde ben arkada
olmak üzere, ağır
ağır
cehennemimize
doğru yola
çıkıyoruz.

ARIZA:

Nurhan! Dişli kadınmışsın doğrusu. Burnun biraz kargaburun taklidi yapıyor; onun dışında kusursuzsun. Arada görüşürüz.

Ben ne zaman vazgeçeceğim bu aynayla konuşma hastalığından? Deli miyim? Hakan kadar değildir ama ırsî bir durum var mıdır ki.. Şu evin haline bak. İnsan bu kadar ıvır zıvırı ne diye toplar? Kıpırdayacak yer yok adamın evinde. Ne olacak şimdi bunlar. Müze filan mı yapsak? Oğlum Tankut saçmalama. Kıçıyla güler ulan millet. Neyse biz işimize bakalım.

Evet, işte bilgisayar.

Bir bilgisayarda ne olabilir. Vasiyet? Define haritası? Neden o kadar ısrar etti? Belki de şaka yaptı. Öleceğine dair hiçbir işaret yoktu ki ortada. "Bilgisayarımı sana bırakıyorum. Belgeler var." Ne demek ulan bu?

Niye iki saatte açılır bu makinalar? Muz kabuğu var yahu monitörün üstünde!

Galiba şu ikonu tıklatmam gerekiyor. "belge" yazdığına göre..

Word belgesiymiş.. Bu ne ulan? Motor dersi mi? Yok krank, yok wankel.. Öykü gibi bir şey mi yoksa? Ne? 2049 mu?

Saat sekizde alarm ötmeye başladığında hâlâ banyodaydım. Su gereğinden fazla sıcaktı ve on dakikadır suyu alıştığım sıcaklığa getirebilmek için uğraşıyordum. Aptal musluk....

Al bakalım. Cozmuş bu bizim oğlan. Hakan, kusura bakma abi ya, sıkıldım ben. İşim gücüm var. Bu taraklarda hiç bezim yoktur zaten. Bilirsin.

Nasıl yapıyorduk? Ha, tamam, önce klasörü bulalım. İşte, burda. Zaten başka dosya da yokmuş bunun içinde. Dursa kime ne zararı var? Durmasın. Aklıma takılır bir gün. Öküz altında saman aramaya kalkarım. Buzağı mıydı o? Neyse.

<delete>

Hayalet Gemi Her Seferinde Ayrı Bir Limanda...

Eylül-Ekim 2000: Tiksinti

Kasım-Aralık 2000: Denge

Posta Adresi: Teknofil Ltd. Şti., Boğaziçi Üniversitesi, KOSGEB-TEKMER, Kuzey Yerleşkesi, Rumeli Hisarüstü, İstanbul.
Çalışmalarınızın sayısal ortamda (disket, e-mail vb) her Seferden bir ay önce Gemi'ye ulaşması gerekmektedir.

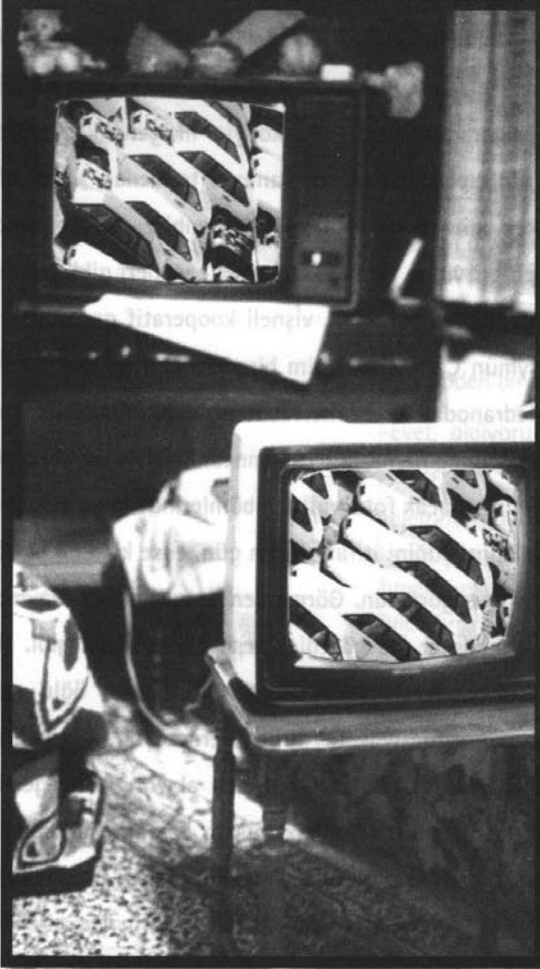
Elektronik Posta: gulsoy@boun.edu.tr

İnternet Adresi: <http://www.hayaletgemi.com>

İmkansız Bir Makine

Derya Erkenci

seytanminaresi

Fazlaca eziyet edilmiş bir aradenizin, artık video kayıtlarına gömülmüş eski mendireğe baştankara demirlendikten sonra korsankumcu tayfalarınca terkedilmiş, ölmek için evini bırakmış bilge kedi enkazı görüntülü mavnanın, gergin kendir urganına tırmanmak suretiyle gasp edilmiş, parşömeni küflü derinlik haritası gibi; topuk taşından yapıma modern tuğlalarla gediği örülmeden önce puslu Beşiktaş manzaralı pencere olan sağır duvarda, yaş çam ağacı rutubetten dönmüş çerçevemin içerisinde, buruşuk yuvarlanarak için için ağlıyorum. Şimdi eziyet kelimesinin fakir sözcüğününkine benzeyen ruhu hiçliğe çeken melodisi, gizemli vapur seyahatlerine alışkın yürüme engelli sarışın kızların, gezinti güvertesinden iple bağlanmış tekerlekli sandalyeleriyle sarkıtılarak rıhtıma indirilmelerinin temsili fotoğrafı gibi, bütün yaşamsal özularımla toplamıyla birlikte, suda durmaktan denizci cesedi ayağına dönüşmeye başlamış ayaklarımın mor tırnakları arasından, oksijen yutan likenlerle kaplı mavi granitlere sızıyor. O, manasızlığı yeryüzüne indiren büyük güç, yani yazarların ve yıldızların şerifi geleceği tılsımları yoksul krallığımın yollarına döşediğinden, serinlik dendiğinde halâ çininin üzerinde kuytu bir köşede duran sızdırmalı toprak testi düşlüyorum. Gözlerim haricindeki her şey, bir cinayete ortak olabilecek kadar hırslı. Başarı, sağlaması yapılmış bir matematik probleminin sigara mavisini çökmüş dersaneye sinen

ispirotolu kalem kokusu kadar uçucu. Adım neonlara zargana kılçıklarıyla yazıldığından, şöhretim zifiri karanlıkta ortaya çıkıyor. Sahne sıram gelmiş; elimde şarj edilebilen tırtıllı plastik yapay bir penis, aynalarla meşk etmekten boşuldum. Oysa ruhunun muhteviyatında rahatsızlık olan her şey gibi, aynanın da kendini anlayabilme merakı çok erken yaşlarda başlamıştı. Bu merakı hissettiğim gün, işe yaramadıkları savıyla arka bahçedeki bütün toprak saksıları dipleri delik oldukları için kırdım. Deliksiz kaptaki kendir yetişmeyince anladım, yaşam kendimi anlamaya yarayan imkânsız bir makineymiş.

Bu aygıt, parmağının ucunda insan eli formu verilmiş, paslı metal bir anahtarlık çeviren birinin çatallaşmış sesiymiş gibi, işleyişi demode ve küstah. Hafıza ünitesinin veri bolluğundan beyni sultanmış. Çalışüpürgesi, yoksa oklukirpi mi? Vapur. Serçe, şahin, kartal. Belki de arabanın radyotörüne yapışmış, kanlı kanatlarıyla Bolu dağına tırmanıyor; her durumun arşivlerde basit bir şarkısı var. Sarıkanat, artık Yeniköy'lü bir telekizinin kod ismiymiş gibi. Dökme tunç top; müzenin bahçesi dar, yolcular ayakkabı bağlasın paça düzelsin diye. İhlamur eski bir av köşkü, son günlerinde bir Albatros tarzına denk düşen. Bağırsan; şeftali yapraklarını kusturucu birer kozaya dönüştürdü. Kumru üveyikle karıştırıldı, sigara paketleri melankoliyle. İlk gençlik gündüz doğum günlerinde saksaçanları vurdu çıplak diskoteğin yanında tarlacılar, kanat altlarında musaf yok diye. İlham ürkek mizaçlı bir delikanlı; birdenbire sol omuzunda hazır yemekçi içeceği pipetlerinden bir yuva. Yanık susam, pire cesetleri gibi, tabanı gazete kaplı tablada birikmişleri sıyırarak yeme adeti, vişneli kooperatif gazozunun bu naif anı destekleme gayreti. Maymun Çarlı, ben, bizim birader, üçlü bir gençlik fotoğrafı çektiğimiz İtalyan sirk Medranoda. Keten helvacıların ocak altlarında kakalaklar uyuyor. Çağanoz. Usturmaça. Ölümüne namazla hazır anneanneler, adet görüyorlar diye midye dolma yemiyor. Hepsinin atılacak fotoğraflar albümlerinde, develerle çekirilmiş bir kaç poz. Onbeş yaşında, tütün içtiğini itiraf ettiğin gün, ense kökünü hafif meşrep bir uskur parçalamış yaralı yunus görürsün. Görmezsen de gez dolaş. Plymouth; ön camı direkli, petrol yeşili. Helikopter kız böceği kulesi. Feliks, Ajan gibi. Her yağlı boyada, siyah beyaz ev kedilerinin çehreleri değişir. İki köpek, öğle okunurken Kalkedon meydanında çatır çatır çiftleşiyor, taş tirübünlerde oyuna ilgisiz otuzbeşbin kişi. Otomobil konvoyları oturma odası monitörlerinden akıyor. Atın eğersiz çıplak sırtında, faytoncu özentisi slip mayolu bir çocuk, bütün bayram harçlığını panayır beygirlerine harcadığını düşünüyor. Rita; Harbiye dolmuşunda askeri inzibat topuklarını süzüyor. Apartman topuk; yetmişler şimdi bir bilmece. Yağmur yağarken ormanda bir hissetti duyulmuş, Tarzan imperteksini giyiyormuş. Triko dendiğinde teyzesini anımsayanlar kulübüne bu yoldan gidiliyormuş. Öldürülmüş, Adem elmalı saçları arkadan tek örgü kızlar, milenyumda görüntü estetiğini bozmasınlar diye. Deli Selim, Kadir Ürün, Domuz Orhan, Sema Özcan yakın planlarda biraz kan şekeri düşük, atmışların gece kulübü dans sahnelerinde. Mine Soley esas kızdan daha güzel her filmde. Aşk, şakak. Çöpçüler kolay gelsine şaşırırmaktalar. Son nefesini veren fener balığının, uzun bir yükselişle yüze gönderdiği bir kaç baloncuklu son sözleri. Zembereği boşalmış köstekli saatin, donakalmış dişlicikleri. Yokuştan yuvarlanan bozuk bir diresel aygıt gibi, bulvardan aşağı düşünceli yürürken kavradım, hayat kendimi anlamaya yarayan imkânsız bir makineymiş.

Çevirmeni
çağırdılar. Pahalı
bir restoranda
beyaz örtülerin
altında bacak
bacak üstüne atsın
diye. Bir şarapta
aradığı özellikleri
iştahla anlatsın
diye. Papyonunu
düzeltsin,
müzikallerden
çalan orkestraya
kaçamak bakışlar
fırlatsın diye.
Aslında bunların
hiçbiri için değil.
Çevirsin diye
yalnızca.

1.

Çevirmeni çağırdılar. Pahalı bir restoranda beyaz örtülerin altında bacak bacak üstüne atsın diye. Bir şarapta aradığı özellikleri iştahla anlatsın diye. Papyonunu düzeltsin, müzikallerden çalan orkestraya kaçamak bakışlar fırlatsın diye.

Aslında bunların hiçbiri için değil.

Çevirsin diye yalnızca.

2.

Çevirmen papyonunu düzeltilti ve ceketine, şişesini hafifçe kendisinden uzakta tuttuğu parfümden bir miktar sıktı. Aynı anda telefon çalıyor.

-Evet, gidiyorum, dedim ya dün. Çok önemli bir iş bu benim için. Seni yarın ararım, konuşuruz, olur mu?

Telefonu kapattı. Bir vitamin hapi attı ağzına. Saçına jöle sürmeyi unutmuş. Olmaz. Aynanın karşısında, jöleyi saçlarına orantılı bir biçimde dağıtmakla uğraştı bir süre. Dişlerini fırçaladım mı? Aynada dişlerini inceledi. Anlayamadı fırçalayıp fırçalamadığını. Belki de biraz önce fırçalamıştır. Bu kadar fazla sigara içmemeliyim. Dişlerini fırçaladı. Macununun kapağını kapattı, yerine koydu. Şişeyi kendisinden hafifçe uzakta tuttu; ceketine bir miktar parfüm sıktı. Hazır.

Heyecanlıydı. Biraz tedirgin. Sakinleştirici de alsaydım keşke. Nè düşüneceğini bilemedi. Bir süre, düşünebileceği şeyleri listelemekle geçti. Sözcüklere takıldı. Son anda ne yapabilir ki. Dil, birikim işi. Bir biçimde toparlarım. Konuşulacak konuyu bilmiyorum. Huzursuzluğunu yaratan da bu. Beynimi canlandırırım biraz. Bildiği tüm balıkları, otları, askeri ünvanları ve resmi daire adlarını çevirmeye çalıştı. Ya ekolog ise? Belki de doktordur. Tarihçiye daha kötü. Belki de bir müzisyendir. Aklından bunları geçirirken not defterini yanına alıp almadığını merak etti. Çantasını açıp aramaya koyuldu. Buldu. Yerine koydu. Bu da tamam. Kalem almış mıyım? Baktı; almış. Her şey yolunda.

-Tamam, dedi şoföre. Şoför devam ediyor.

-Burada kalalım, beyefendi.

-Durur musun, kardeşim?

Şoför arkasından kornaya basıyor.

-Kaleminizi unuttunuz.

Ne zaman düştü kaşla göz arasında? Kalemi çantasına koydu. Restorana doğru yürürken birden dişlerini fırçalamadığını anımsadı. Hay aksi. Keşke naneli sakız alsaydı yanına. Birkaç kez çiğner atardı hiç değilse girmeden.

-Efendim?

-Tek mi geldiniz, diye soruyorum.

Çevirmen çevresine bakındı. Tüm masalar dolu olabilir. Ama böyle bir yerde başkasının masasına ilişmek beklenmez ki. Bir bit yeniği olmalı. Çevirmen bir anlığına kendisini çağırınların bu iki genç olduğunu varsaydığıında korkunç bir düşkırıklığına kapıldı. Bu kadar parfüm bunun için miymiş

-Pardon. Evet, tek geldim, evet.

Sonradan aklına geldi.

-Tek değilim, hayır. Dördüncü masa ayırtılmıştı.

-Peki efendim, buyrun.

Masa boş. Daha gelmemişler. Ne garip. Kim olduklarını söylemediler. Belki tekstilci iki işadami. Deri teknolojisiyle ilgili konuşacaklar. Çevireceği tümceler belki de son yılların en büyük ihracatına olanak sağlayacak. Bunları aklına getirince kendini önemli hissetti. Gururlandı. Bari teklemesem, özgüvenimi kanıtlasam.

Restoranı incelemeye koyuldu. Neden burayı seçtiler acaba? Kahverengi çevre iç karartıyor. Gereğinden fazla ciddi. Önemli bir ana tanık olacağı kesinleşti birden. İşin şakaya gelir yanı yok.

Bekleme süresi uzadıkça nasıl oyalanacağını şaşırdı. Bir şeyler karalayayım. Defteri çıkarırken kalemi düşürdü. Almayacağım onu. Garson fark etsin, alsın. Bir kere de biri bana kendiliğinden bir iyilik yapsın. Böyle düşünüp yazmaktan vazgeçti. Garsonu çağırıldı. İçten içe kalemi fark etsin de yerden kaldırsın istiyor. Bir kadeh beyaz şarap söyledi. Söylerken de yere baktı. Garson oralı değil.

-Emredersiniz.

Yarım saattir bekliyordu. Gelmediler. Sıkılıyor. Kalem de yerde. Bir şey de yazamıyor. Böyle resmi ortamlardan da hiç hazzetmem. Bu yaptıkları gavur eziyeti değil de nedir. Papyon sıkıyor, ayakkabılar sıkıyor. Bunları da hesabıma eklemeleri gerek. Sıkıcı restoranlarda rahatsız giysiler giymek.

İki genç geldi. Çevirmenin yanına oturdular.

-İyi akşamlar.

-İyi akşamlar.

Bunlar da kim.

İyi giyimli, parıltılı gözler. Bol balık, bol protein. Çevirmen kafasındaki kategorileri harekete geçirdi. Durumları hiç de fena değil. Bu genç yaşta bu kadar pahalı bir mekana geldiklerine göre. Oğlan yirmi-yirmi beş yaşlarında vardır. Kız daha büyük duruyor. Yirmi sekiz-yirmi dokuz. Belki de kırk yılda bir düşüyordur yolları. Belki de oğlan kıza evlenme teklifi edecek. Bilinmez. Çevirmen o gece önemli bir olayla karşılaşacağı inancından kurtulamıyor bir türlü.

Çevirmen çevresine bakındı. Tüm masalar dolu olabilir. Ama böyle bir yerde başkasının masasına ilişmek beklenmez ki. Bir bit yeniği olmalı. Çevirmen bir anlığına kendisini çağırınların bu iki genç olduğunu varsaydığıında korkunç bir düşkırıklığına kapıldı. Bu kadar parfüm bunun için miymiş.

Nedense genç çift çevirmenle ilgilenmiyor. Neden onu çağırıldıklarını anlatmaları gerek oysaki. Meraklandı.

-Bazı şeyler var ki içine atıyorsun. Hani hep bir şeyler akar gider, tutamazsın. O içine attıkların yüzünden ben de seni tutamıyorum işte.

-Ne demek istediğini anlamıyorum, dedi kız.

-Sizinle daha çok şey paylaşmak istiyor, dedi çevirmen.

Ona baktılar.
Çevirmen ansızın kendine geldi. Ne dedim ben demin.
Hiç fark etmeden dinliyormuş.
Masanın üstündeki kalemi alıp parmakları arasında döndürmeye başladı. Kalem.

Ona baktılar. Çevirmen ansızın kendine geldi. Ne dedim ben demin. Hiç fark etmeden dinliyormuş. Masanın üstündeki kalemi alıp parmakları arasında döndürmeye başladı. Kalem.

-Bu kalemi siz mi aldınız yerden?

-Hayır, dedi kız. Birkaç dakika önce siz aldınız ya.

-Ben almış olamam.

Ama utandı; garsonun almasına yönelik ısrarcı tavrından hiç söz etmedi.

-Gerçekten ben mi aldım.

-Evet, tabii ki.

Oğlana döndü:

-Sen de gördün değil mi?

-Gördüm.

Çevirmen eğer konuyu uzatırsa yanlış anlaşılacağına ayırdaydı hemen. Kimbilir ne diyecekler. Bunamış daha bu yaşta.

-Tabii, tabii, ben aldım. Haklısınız.

Böyle de dedi gerçi; ama eğer genç çift birlik olup onu oyuna getirdiyse enikonu gülünç bir duruma düşecek.

Oğlan, kalem bahsini tamamen unutmuş görünerek:

-Evet, dedi. Seninle daha fazla şey paylaşmak istiyorum. Ama bunlar yalnızca benim paylaşımlarım olmamalı. Sen de anlatmalısın.

-İyi de, sen anlat, derken burada bana dayatma yapmış oluyorsun. Ben senin kadar konuşkan değilim ki.

-Ne demek istediğini anladınız, dedi çevirmen. Konuşma sürelerini ölçmekten bahsetmiyor arkadaşınız.

Çevirmen burada da birden kendine geldi. Ben ne dedim demin? Niye karıştı. Nasıl diyebilirdim. Başkasının işine nasıl burnumu sokabildim.

Kız herhangi bir tepki göstermedi. Sustu. Size ne bundan, diyebilirdi; ya da haksızsınız. Birinin bana dur demesi gerek, dizginlemesi, dedi çevirmen kendi kendine.

-Biz, dedi oğlan, seninle herkesin ilişkisinden çok daha farklı bir ilişkiye sahip olduk her zaman. Belki aynı şeylerden zevk almadık. Ama ikimizin de tutkuları vardı ve nasıl tutku duyulacağı en büyük ortak ilgi alanımızdı.

-Ama tutku duymak zorunda değiliz ki. Kendini bir şeye fazlasıyla kaptırmak iyi değildir.

-O sizin tutku duyduğunuzu sanıyordu. Bunun üzerine temellendirmiş size olan sevgisini, dedi çevirmen. Öyle ya da değil, bırakın kafasında sizi tutkularınızla canlandırmaya devam etsin.

Sinirlenmeye başlıyor artık. Şarabından bir yudum aldı. Garson ne zaman gelip gitti. Şimdi teşekkür etmeyi unuttuysa başılamaz kendini.

-Garson ne zaman geldi, diye sordu çevirmen.

Çevirmen bu genç çiftin konuşmalarına kulak misafiri olmanın rahatsızlığını da papyonun ve tabanları sürekli kayan rujan ayakkabılarına ekleyerek bir daha bu çifti dinlememeye karar verdi. Ayrıca iş adamlarımız da gelmedi. Çevirmenlik de ne menem iş. Böyle diyerek etrafını incelemeye koyuldu yeniden. Acaba masa numaralarını mı karıştırdı.

-Biraz önce, dedi oğlan.

Onu biliyorum. Anlaşıyor. Tam olarak ne zaman.

-Anladım, diye devam etti. Ama tam bir süre verebilir misiniz?

Kızla oğlan bakiştılar. Çevirmen, kendisi için yaşamsal olan bu soruyu sormadan edemedi; ama çevresindekiler tarafından nasıl algılandığının da bilincindeydi.

-Siz tutkular, temellendirme filan derken...

Kızın bu yanıtı çevirmeni çileden çıkardı. Orada o kadar güzel bir laf sarf etmiş, kızın özetleyişine bak. İncindi. Öyle ki, garsona teşekkür edip etmediğini de sormadı. Ama en azından, kalemi, gelen garsonun yerden almadığını kesin olarak anlamış oldu. Bununla da yetinebilir.

Çevirmen bu genç çiftin konuşmalarına kulak misafiri olmanın rahatsızlığını da papyonun ve tabanları sürekli kayan rujan ayakkabılarına ekleyerek bir daha bu çifti dinlememeye karar verdi. Ayrıca iş adamlarımız da gelmedi. Çevirmenlik de ne menem iş. Böyle diyerek etrafını incelemeye koyuldu yeniden. Acaba masa numaralarını mı karıştırdı. Evden çıkarken aynanın kenarına iliştiği notta yazanları gayet net anımsıyor. Doğru yerde, doğru saatte. Biri bana oyun mu oynuyor diye düşünecekti; ama kumpastı, komploydu derken nasıl bir ruh hali içine düşeceğini kestirdiğinden o fikirden derhal vazgeçti. Yan masaya göz attı. Üç kişi, biri epey yaşlı, yetmiş yaşlarında; diğer ikisi kadın. Bir başka masaya geçti. Yedi kişilik bir grup da orada var. Çevirmen artık sıkıntıdan öyküler üretmeye başlasa yeridir.

Birden yine ayıldı. Vallahi yakaladım, demin bir ezgi mırıldanıyordum. Ezgiyi, yakaladığı yerden tekrarladı birkaç kez. Ne olduğunu çıkaramıyor. Nerden takıldı. Çok geçmeden tahmin edeceği kaynağı buldu. Restoranda çalışanlardan biridir olsa olsa. Çevirmen dalıp gitmiş, o sırada kimbilir kaç şarkı geçmiştir üzerinden.

-Eskiden senin yanında kendimi şu an hissettiğim kadar rahat hissedemezdim, her şeyi paylaşamazdım. Bu yüzden sen benim yalnızca bir yüzümü tanıdın. Oysa şimdi sana her şeyimi anlatabiliyorum. Beni en iyi şekilde tanıyorsun.

-Öyleyse sen bana kendini tam olarak tanıtmamışsın. Bu şartlar altında sana güvenmemi nasıl bekleyebilirsiniz ki?

-Ama artık anlatıyor işte, dedi çevirmen.

Yine mi araya girdim.

-Biliyorum, konuştukça batıyorum, dedi oğlan.

-Susmak boyun eğmektir, dedi kız.

Çevirmense bundan sonra oğlanın hangi eylemde bulunacağını kestiremedi.

3.

Ertesi sabah uyandığında çevirmen başından geçenleri tam olarak toparlamakta uzun süre güçlük çekti. Birden fark etti ki bir önceki gece dişlerini iki kez fırçalamış. Mırıldandığı ezgiyi de buldu: Bolero. Nerden geldiyse aklına. Şaşıtı kaldı.

Belki de bu çok
işlenmiş, fazla
oyunanmış,
mıncıklanmış
dünyanın artık
boyalarla yeniden
söylenebilecek bir
saflığı yok gibi
geldiğinden, ya
da çağdaş
dünyamızın
görüntülerinden
kola şişesinin ya
da pilli cihazlar
satan
işportacıların sulu
boyanın arkasında
şeffafça da olsa
iflah olmaz bir
uzlaşmazlık
yaşayacağına dair
katı ön
yargımdan olsa
gerek bu anlar
arasında fazla
değişmeyen
görüntülü zamanı
sadece
acimasızca, hem
de
gülümsetmeden
dondurur
olmuşum.

Benim doğumumun ikinci elden sebebi anneannem ve dedem tam şu üzerinde durduğum, katlarını çıkıttığım, tuvaletini kullandığım binada yaşarlarmış. Ben onları bilmesem de onlar benim doğumumun eski, çok eski sebepleriymiş. Kıyımdan köşemden benzermişim de onlara aslında. Gözlerimin iriliği, saçlarımın anlamlı birleştiği yerdeki kıvrımlar ve hayata bardağın boş yerinden attığım bakışlar anneanneminkini tutarken, sokaklara gideceğim yeri baştan kendime bile belli etmeden serkeşçe fırlayırlarım, şehirleri aylakça koklayışlarım dedeme çekmiş.

Dedeme çeken, dedemi bana çeken bir yönüm de şu imiş, annemin çok geç edilen fazla güneşli bir sabah kahvaltısında çayını yudumlarken söylediğine göre; yanımda her fırsatta taşıdığımız görüntü kayıt cihazı, an dondurma kutusu. Hoş dedem paleti, fırçaları ve şövalesini de taşırmış yanında. Görüntünün donuk halinden tatminsiz olsa gereken anlarda daha yayararak, daha südürerek, dinleyerek kaydetmek istediğinde zamanı. Şimdi ne değişti bilmem ki, artık kocaman kara silindirik ucuyla devasa ve çağdaş cihazımı omzuma oturtup güneşle yoğrulan sokaklara, şehirlere, kıyılara çıktığımda tam bir ikna hissediyorum içimde zamana hükmedebileceğime, kayıp akıp duran estetik birikimimle hayatı süsleyip, ama en sade haliyle dönüştürmeden tutabileceğime dair. Belki de bu çok işlenmiş, fazla oynanmış, mıncıklanmış dünyanın artık boyalarla yeniden söylenebilecek bir saflığı yok gibi geldiğinden, ya da çağdaş dünyamızın görüntülerinden kola şişesinin ya da pilli cihazlar satan işportacıların sulu boyanın arkasında şeffafça da olsa iflah olmaz bir uzlaşmazlık yaşayacağına dair katı ön yargımdan olsa gerek bu anlar arasında fazla değişmeyen görüntülü zamanı sadece acimasızca, hem de gülümsetmeden dondurur olmuşum.

Dedem bir kırmızı hırka almış anneanneme. Modelinden mi, "yerinden" mi, fiyatından mı ikna oldu anlaşılmayacak kadar sıradan bir hırka imiş ve özel bir gün olamayacak kadar da sıradan bir günmüş o gün. Anneannem gözünün önünde saman kağıt paketin içinden açılan sıradanlık ve bu sıradanlığa rağmen varolan sürprizle şaşkın koyu renk sesiyle teşekkür etmiş dedeme. E hanım bi giy bakalım demiş dedem hanımına sabırsız. Bu sabırsızlığa ters bir ağırlıkla üstündeki sabahlığı kalınlık yapmasın diye çıkartmış anneannem, pamuklu geceliğinin üstüne ağır ağır ağır geçirmiş kırmızı hırkayı. Tablosuna bakar gibi gerilemiş dedem, tablo gibi sabitlemiş anneannem. Kafasını bir o yana bir bu yana hafifçe kırarak seyretmiş dede anneanneyi. Beğeniyle bakakalmış dede. Oysa ki hırka darmış. Orta yaşı geçtiği için hızla şişmanlayan anneannenin kollarını, göğsünü, karnını sarabildiği yerde fazlasıyla sarıp, saramadığı yerde vazgeçen asi bir darlıkla kırmızı hırka ve anneanne uyumsuzca odanın ortasında durmuşlar. Bir terslik olduğunu farkedenden anneanne koridora ilerlemiş ve hediyedir diye bardağın dolu yerinden aynaya yöneltmeye çalıştığı bakışlarının karşılaştığı boşlukla somurtmuş. E bu daar... Olsun demiş dede. Çıkar bakayım omzuna al. Kızmış anneanne. Canım niye alayım omzuma, dar işte. Son cümlelerini duymamış dede, içeriye odasına seyirtmişim çünkü o esnada. Onsuz da onunla bakmaya alıştığı, camdan dondurucu gözlerini, takma gözü cihazını almaya... Ama bir şey değişmişmiş o gözlerin ardında. O hırkayı da artık hakkıyla görebilecek birşey, bir nevi göz açıklığı. Bak hanım demiş

elinde üzerinde gavurca yazılar ve grafiklar bulunan renkli kutuyu göstererek: Renkli film... Hırkayla şişmiş kollarını uzatmamış bile annee: E napiyim. geç bakayım şu koltuğa, omzuna al hırkanı. Hırkam değil o benim, dar bu. Hırkaya olan kızgınlığı ve ortada dönen olayın tuhafılığıyla bardağını iyice boşaltmış annee, boş boş bakmış hiç de objektif olmayan objektifin ardındaki dedeye. Senin nene lazım omzuna al şu hırkayı, geç koltuğa.

O gün hırkanın yakıcı kırmızılığıyla iyice renklenmiş renkli film, köklerimi ve bugünümü defalarca boyamışken ve boyamaya devam ederken düşündüm ki; Dede anneanneyi yaz kış aynı kırmızı hırka omzunda resimleyip ama o anı dondururken değil de resimler kartonlandığında gördüğü kırmızıya hayran olduğu anda kırmızı hırkanın aksi bizi yaşadığımız andan uzaklaştırmaya başlamıştır. O günden beridir ki teknoloji bize bir boy küçük gelir, kırmızı hırka teknolojilerinin içinde somurturuz. Ama bir vampirin kandan aldığı zevk ve şevkin coşkusuyla sonsuza uzatırız boyunlarımızı. Anneanneler ve dedeler geçer. Paletler ve üzerindeki şeffaf kırmızılar pütürlü kağıtlara akamaz zamanı yavaşça öperek.

↓

ATLILAR

ben ey derim ve severim ey demeyi bilenleri

Bağımsız Edebiyat Dergisi

Batur Sk. 8/1 Tepebaşı, Keçiören, Ankara
e-mail: atlilar@hotmail.com web: www.atlilar.8m.com

Bir avuç gönüllü denektik. Gelişen teknolojinin eli, sonunda bize kadar ulaşmış ve öyle böyle yoluna koyduğumuz yaşamlarımıza dokunmuştu. Sihirli bir değnek vaadedilmediğini biliyorduk elbet. Denek grubunun başkanlığını yapan doktorun, "Amacımızı canlı organizmayla makineyi barıştırmak olarak düşünün" şeklindeki yapış yapış ifadesini ciddiye alacak kadar bilim aşkıyla yanıp tutuşuyor da değildik. Bir maceraydı bizimkisi; 'neden olmasın'dı.

[Okuyacağınız metindeki renkler ve sesler tamamen kurgudur ama her şeye karşın kurgu da bir gün boşalır.]

Doktor sargılar içindeki bedenime baktı.

-Şikâyetiniz nedir?

-Aynı şeyler; birkaç eklemim daha zedelendi, kimbilir nerelerimdeki bağlarımdan birkaç daha koptu.

-Ağrıkescici yapalım muayeneden önce.

-Sabah, verdiğiniz ampullerden ikisini yaptırđım.

-Peki o zaman, üçüncüye akşama ihtiyacınız olur... Uzanabilecek misiniz?

Oturduğum tekerlekli iskemleden, gözalcı derecede parlak beyaz örtüsüyle gururla bekleyen muayene bankosuna baktım. Yapabilir miydim? İhanet konusunda kararlı ve ısrarlı bedenime değil, haftalar önce 'basit' bir operasyonla ensemble sağ omzum arasına yerleştirilen çipe ve onun emrine sunulmuş kaslarımın arasında gezen kablolarla güvenebilip güvenemeyeceğimi düşündüm. Sol dizkapağım çatladı. Sağ ayak bileğimde ve sağ dizimin liflerinde ciddi zedelenmeler vardı. Kollarımın durumu daha vahimdi ama şimdilik karbeyaz bankoya ulaşmak için bacaklarımla yapabileceklerimi düşünüyordum. Ağrıkescicilere ve dudaklarımı ısıрма yeteneğime güvenerek ayağa kalktım.

Bir avuç gönüllü denektik. Gelişen teknolojinin eli, sonunda bize kadar ulaşmış ve öyle böyle yoluna koyduğumuz yaşamlarımıza dokunmuştu. Sihirli bir değnek vaadedilmediğini biliyorduk elbet. Denek grubunun başkanlığını yapan doktorun, "Amacımızı canlı organizmayla makineyi barıştırmak olarak düşünün" şeklindeki yapış yapış ifadesini ciddiye alacak kadar bilim aşkıyla yanıp tutuşuyor da değildik. Bir maceraydı bizimkisi; 'neden olmasın'dı. Ne için, neyin, ne kadarını göze alabileceğimizi düşündük. Birbirimizle konuştuk. "Sen, hasta, bu çipi ve kabloları kendi organlarıymış gibi sevip koruyacağına, hastalıkta sağlığta..." Uzun seminerler dinledik; yarısını anlamadık ama diğer yarısını anladık. Kimse 'korkacak bir şey yok' demedi. Hoş, deseler de inanacak değildik ama kulaklarımız böyle yalancı bir güvence duymak istiyordu; yalanlar duymak istiyorduk. Doktorlar da eşimiz dostumuz da yalan söylemeye yanaşmadı.

Çalıştığımız işyerlerinden ücretsiz ve sınırsız izin aldık; evde çalışanlarımız telefonu fişten çekip bilgisayarın düğmesini kapatarak işleri 'tasfiye' etti. Ameliyat öncesi ve sonrası hastanede geçireceğim günler boyunca kocama annesinde kalmasını önerdim. Bana çok güldü ve neden böyle bir şey yapmasını istediğimi sordu. Ağlamaya başladım. Uzun zamandır ilk kez ağlıyordum.

'Basit' operasyonlarımız çok başarılı geçti. Kocama ameliyatı videoya çekmesini söylediğimde bana 'sadistlik etme' demişti ama doktorlar ameliyat öncesinde de sonrasında

Beynimden
bedenime
gönderdiğim
sinyallerin bir
kısmı, istemli
kaslarıma gitmesi
gerekkenler, sağ
köprücük kemiğim
dolaylarındaki çipe
yönlendirilmişti.
Çip, sinir
sistemimin
yapamadığını,
kendine bağlı
renkli kablolar
marifetiyle yaparak
kaslarıma doğru
mesajları
iletecekti. Daha mı
mutlu olacaktım
bilmiyordum ama
daha güçlü
olacağım kesindi.

da gerek ve yeter bilgileri verdiler. İncecik, yüzeyi başparmağın ilk boğumu kadar olan, daha önce defalarca gördüğümüz, mikroskopla üstündeki devrelere baktığımız, anlamasak da merak ve ısrarla baktığımız çip, sağ köprücük kemiğimiz çevresinde bir boşluğa yerleştirilmişti. Kalp ameliyatlarında kullanılan teknolojiye benzer bir şekilde tüm bedenimize bu çipten uzanan renkli kablolar döşenmişti; üstünde gezdirdiği bir kamerayla dolaşan robotçuk, doktorların kumandasıyla emredildiği gibi kabloları taşımış ve döşemişti. Anesteziyle sersemlemiş durumda kendime geldiğimde bedenim artık eskisi gibi değildi. Artık hiçbir şey eskisi gibi değildi.

Beynimden bedenime gönderdiğim sinyallerin bir kısmı, istemli kaslarıma gitmesi gerekenler, sağ köprücük kemiğim dolaylarındaki çipe yönlendirilmişti. Çip, sinir sistemimin yapamadığını, kendine bağlı renkli kablolar marifetiyle yaparak kaslarıma doğru mesajları iletecekti. Daha mı mutlu olacaktım bilmiyordum ama daha güçlü olacağım kesindi.

Sağıma soluma takılı iğneler ve bedenimi ağır ağır ele geçirmeye başlayan türlü çeşit ağrıyla ziyaretçilerimi kabul ettiğim aynı günün akşamı, annem refakatçi olarak yanımda kaldı. Rehabilitasyon aşamasına geçebilmem için iyi uyumalıydım; kimbilir ne kadar ağrıkesiciyle yükledim ve hava kararırken, nasıl olduğunu anlayamadan uykuya daldım. Feci bir gürültüyle uyandım. Serum şişeleri devrilmiş, sağıma soluma bağlı hortumların ucundaki aletler düşmüştü. Sersem gibiydim. Aslında sersem gibi değildim de, tam olarak bir sersemdim. Annem, hemşireler, nöbetçi doktorlarla birlikte bir kargaşa yaşadık. Sağ dirseğim, kanımda gezen ağrıkesicilere karşı dayanılmaz derecede ağrıyordu. Alnım morarmıştı. Geç de olsa fail bulundu: Sağ avcumdaki sinek.

Alnıma konan bir sineği öldürürken kemiklerimi kırmak istemiyorsam, çipe gönderdiğim iletileri denetlemeyi öğrenecektim. O gece yalnızca bağlarım zedelenmişti ve alnım çürümüşü ama sonraki günler, boynumda, kollarımda, bacaklarımda ciddi sakatlıklar oluştu. Bardağı elime almak istediğimde avcuma cam kırıkları doluyordu. Arkamdan seslendiklerinde boynum tutuluyordu, yürürken kendimi hep yerde buluyordum. Geceleri yataktan düşüyordum ve dişlerimi fırçalarken neredeyse yanağımı deliyordum. Bıçağı öyle sıkı kavırıyordum ki parmaklarım ağrıyordu ve ekmele birlikte ekmele tahtasını da kesiyordum. Çipe giren ve çıkan sinyallerin ölçümünde hiçbir hata yoktu. Düşüncemi denetleyebildiğimde her şey yoluna girecekti.

Kusursuz bir kontrolle muayene bankosuna uzandım. Çok acı verici bir muayenenin ardından her zamanki egzersizlere başladık. Basitten karmaşığa giden komutlarla 'hastalıkta sağlıkta' benim olan çipimi ve kablolarımı gözden geçirdik. Deneklerden bazılarının durumu benden iyiydi. Bir hastanın iki gün önce bedenindeki fazlalıklardan gene 'basit' ve başarılı bir operasyonla kurtulmayı seçtiğini öğrendim. Doktorum, "Boynunuzu koruyun, dizinizdeki çatlak iyileşinceye kadar bacak hareketlerinizi uzanarak yapın ve şimdilik tekerlekli işkemenizi kullanın; kollarınız için ne diyeceğimi şaşırdım, çok zorlamışsınız", dedi. Evime döndüm.

Yalnız Uçmayı Seven Çimbiçme Makineleri

Umud Kapıdan

Yalnız uçmayı seven
çimbiçme
makineleriyle, daldan
dala konan koca koca
çim topakları arasında
bir yerdeydim. Son
kalan eleştiri
kırıntılarıyla ne
yapacağını bilemeyen
bir "yeni aç"
konumunda,
kulaklarımı havaya
dikmiş, suratsız
güzelliklerin geçit
töreni yaptıkları bu
alandan dizimi
kanatmadan kaçmayı
planlıyordum.
Bataklığın dibinden
gelen bir kol, beni
nereye çektiğinden
kendi de habersiz,
sanki bana çok
bağlıymışçasına beni
bırakamıyordu. Oysa
sadece "biri"si
gerekliyordu ona, benim
şanssızlığım, o an
orada kendi isteğimle
bulunmuş olmak belki
de. Yukarıdan gelen
çimbiçme
makinalarının sesi bana
hafif, uyuşturucu bir
zevk verirken, aynı ses
ona çığlıklar
attırıyordu.

Yalnız uçmayı seven çimbiçme makineleriyle, daldan dala konan koca koca çim topakları arasında bir yerdeydim. Son kalan eleştiri kırıntılarıyla ne yapacağını bilemeyen bir "yeni aç" konumunda, kulaklarımı havaya dikmiş, suratsız güzelliklerin geçit töreni yaptıkları bu alandan dizimi kanatmadan kaçmayı planlıyordum. Bataklığın dibinden gelen bir kol, beni nereye çektiğinden kendi de habersiz, sanki bana çok bağlıymışçasına beni bırakamıyordu. Oysa sadece "biri"si gerekliyordu ona, benim şanssızlığım, o an orada kendi isteğimle bulunmuş olmak belki de. Yukarıdan gelen çimbiçme makinalarının sesi bana hafif, uyuşturucu bir zevk verirken, aynı ses ona çığlıklar attırıyordu. Sanki biçilen çimler onunmuş gibi davranıyordu. Bir çimsever olarak, kendini herşeyi sevdiğine inandırdığından, hissiz kaldığını hissettiğinde, karıncalanan bacaklarını bir o yana bir bu yana ya da ileri geri hızlıca sallıyordu. Buna "koşmak", diyordu. Sadece koşmak. Hız, hissetmenin önleyicisi olarak gülümsüyordu.

Terapiye katılan kelimeler hızla kağıda doğru zıplıyorlardı. Görmemiş olmak beni zora sokardı. Farketmemiş olmak belki de beni kurtarırdı. Trajedi yaşanmayan her gün için bir çentik atan akıl hastalarıyla dolu bir sokaktan geçmek geçmek zorunda kalmıştım bir gün. Herşeyin normal olduğu, öyle olmasının gerektiği öngörülen bir yerde sıkışıp kalmışlardı. Düzenin sıkışıklığı. Daha neyin içinde sıkışıp kaldıklarının bile farkında değillerdi. Eline büyük bir hızar alıp onu çalıştırmayı başarabilen birinin, rahatça içinden çıkabileceği, önceden açılmış bir yarık içindeki sıkışıklıktı bu. Herkes birbirini sıkıyordu. Patlamak üzere göğşe dönmüş bir huninin içinden, çığlıklar göğşe, tam göğşe yükseliyordu. Kapkara bir bulut huninin ağzını tıkadı birden. Kokusu insanı hasta ediyordu. Ben koku alamıyordum, belki sözedilen hastalık buydu. Herşeye rağmen mutluydum.

İçimden çıkan koca kulaklı cüceye bakıp gülümsedim. "Bırak o zaman!" dedi bana. Kendimle birlikte onu da bırakacağımı tahmin ediyordu sanırım. Fazla mutlu olan beyaz dişli atıklar, arıtma merkezine giden yolun içinde bulduklarını farkedemiyorlardı sanırım. Ben, kehanetlerimle yolumu bulmaya çalışıyordum. Her yere çarpıp duruyor, sıkılıyordum. Etrafım karanlık, karanlığımın etrafı çok aydınlıktı. İksini de denemeden uyum sağlamak mümkün değildi.

Burnum koku almaya başlamıştı. Ama, başkalarının benimle aynı kokuyu almaları tehlikeli olurdu. Ben bile nasıl koku aldığımı bilmezken, onların bu kokuyu almaları zordu zaten. Burnumu tıkayıp açarak çok eğlenceli saatler geçirmeye başladım.

İtiraf yoksunu insanlarla tanışırken kendimi kaybetme aşamasına geldiğim anlar yok değildi. Vardı. Var olmasına ramak kalmış anlarla bezenmiş hayatlarla barışmayı deneyecektim bundan sonra.

Az sonra, bir sandalyenin üstünde bir ara sokaktaydım. Yüzünü yitirip, gözlerini yanıma aldığım biri, kolumdan tutmuş beni yerden yere vuruyordu. Şimdi, itirafsız kalan hayatı yaşama sırası benimdi. Zaten çok fazla hayat yaşıyor olduğumdan, nasıl bir şeyin içine girdiğimi farkedemedim. Yitik yüzlü gözler, sanki üzerime dikilmişlerdi ama, bana bakmıyorlardı. Bana bakmalarını sağlamak için kendimi yırttığımı düşlerken, tamamen hareketsiz kalan vücudum, hareket etmeye zorluyordu beni.

Bir daha nasıl hareket edeceğimi bilemeden oturdum kaldım.

"Buraya bak," dedi Tıp Adamı. "Kesinlikle ciddi misin? Yoksa bu da bir numara mı –geçen Noel'de bize gösterdiğin hayalet gibi?"

"Bu makine sayesinde," dedi Zaman Gezgini, lambayı yukarıda tutarak, "zamanı keşfetmeye kararlıyım. Yeterince açık mı? Hayatımda hiç bu kadar ciddi olmamıştım."

H.G. Wells, *Zaman Makinesi*

10 Haziran

Manisa'ya doğru yola çıktım. Yanıma çok az şey aldım. Ne düşünmek, ne de yazmak istiyorum. Bu tatilde tek istediğim farklılık. Yanıma sadece bu not defterini aldım. Adres, telefon numarası gibi şeyleri not etmek için. Fakat huylu huyundan vazgeçmiyor. İşte, henüz yola çıkmalı iki saat oldu, deftere aklımdan geçenleri yazmaya başladım bile. Yolculukta not tutmak bana göre değil. Değil.

11 Haziran

Adresi bulmam zor olmadı. Manisa, Göl marmara Bucağı, Ahmet Üstel'in Çiftliği. Bana verilen odaya yerleştim. Küçük bir oda. Şimdiden sıkılmaya başladım gibi. Keşke yanıma birkaç kitap alsaydım. Bu defter de çok küçük. Bir kurmacanın, hikâyenin sığmayacağı kadar küçük. Belki notlar almali.

Çiftlik iki büyük evden ve birkaç küçük kulübeden oluşuyor. Çevrede fazla hayvan yok. Mutfağa bakan bahçede bir kümes var. Sanırım içinde de bir tavuk kolonisi. Off, neden yazıyorum ki bunları. En iyisi uyumak.

Aynı gün, gece, zamanı bilmiyorum.

Ahmet Bey (kendisine ısrarla Ahmet dememizi istiyor) ve diğerleri ile tanıştım. Benden başka üç kişi daha var. Burada ne mi arıyorum? Bir bilsem. Sözüm ona farklı bir tatil amacıyla buraya gelmişim. Belli ki diğerleri de bu amaçla gelmişler. Çiftlikte yapılacak işler karşılığında bedava kalacak yer ve öğleden sonraları sınırsız zaman. Sabah erken kalkılıyor. Dolayısıyla akşamları da erken uyunuyor. Çiftlik işleri öğlene kadar sürüyormuş. Hayvanların bakımı (kulübe sandığım yer bir inek ahırımı), süt sağılması, yumurtaların toplanması, toprakla ilgili işler vb. Her sabah altıda kalkış. Öğleden sonraları da herkes istediğini yapmakta serbest.

12 Haziran

Sabah, denilen işleri yaptıktan sonra çevreyi keşfe çıktım. Göl kenarında yürüyüş yaptım. Gerçekten huzur verici bir yer. Akşamüzeri Bozdağlarına vuran güneşin yaptığı renk oyunları insanı alıp götürüyor. Biraz yüzdüm. Sonra güneşte kurumaya çalışırken uyuyakalmışım. Ahmet'in üzerime düşen gölgesi uyandırdı beni. Sohbet ettik. Garip bir adam. Durgun. Söyleceklerini bir süzgeçten geçirip, bir çoğunu söylemekten vazgeçer

Adresi bulmam zor
olmadı. Manisa,
Göl marmara
Bucağı, Ahmet
Üstel'in Çiftliği.
Bana verilen odaya
yerleştim. Küçük
bir oda. Şimdiden
sıkılmaya başladım
gibi. Keşke yanıma
birkaç kitap
alsaydım. Bu
defter de çok
küçük. Bir
kurmacanın,
hikâyenin
sığmayacağı kadar
küçük. Belki notlar
almali.

gibi konuşuyor. Neler yaptığımı sordu. Anlattım. Sorgular gibi değildi. Fakat ilgiliydi. Mühendislik okuduğumu duyunca ilgisi arttı. Akşamüzeri atelyesinde beni bekleyeceğini söyledi. Bana sormak istediği şeyler varmış.

Gece

Ahmet'in atelyesinde gördüklerime inanamadım. Bunları daha ayrıntılı yazmak istiyorum.

Soruşturmayı Özel Dedektif Haluk Caner yürütüyordu. Haluk Caner kaybolan insanları, evinden kaçanları, kaçırılanları bulmak, araştırmak konusunda uzmanlaşmış bir özel dedektifti. İçinden böyle düşünüyordu. Oysa kapısında hiçbir şey yazmayan bir ofisi vardı. Avukatların, muhasebecilerin çalıştığı bir işhanının, gri karanlık odalarından birini tutmuştu ofis olarak. Emekli öğretmendi. Hiç evlenmemiş, zamanının çoğunu polisiye romanlar okuyarak geçirmişti. Harbiye'deki (eski Beşiktaş dolmuş durağının arkasındaki) sahafa düzenli olarak gider, bir daha okumayacağına emin olduğu kitapları, okuduklarıyla değiştirir, hafta boyunca aldıklarını okur, bir de okula giderdi. Emekli olduktan sonra başlayan garip özgürlük ve işyaramazlık duygusu onu bir iş açmaya zorlamış, bir süre emlak komisyonculuğuna soyunmuş, dikiş tutturamayınca profesyonel apartman yöneticiliğini denemişti. Sıkıcı ve parası az olduğu için bir süre sonra (bir tanıdığının evden kaçan kızlarını bulmakta yardımcı olmasının hemen ardından) 'neden olmasın?' demişti. Gereksinimi olan tek şey müşteriydi. Çünkü polisiye okumaktan kaynaklanan muhteşem bir dedektiflik deneyimi vardı. Gerçi o romanlardaki özel dedektiflerin hemen hepsi polislikten geliyordu, ama olsun. Yapabilirdi, yapmıştı.

Bir süre sonra müşteriler kapısını aşındırmaya başladı. Yine de bastırıldığı kartvizitte hiçbir ibare yoktu. Sadece, adı, telefonu ve ofisin adresi. Bu yeterliydi.

Ziya Saruhan kendisini aradığında bir aylık işsizlik dönemi sona erdiği için çok sevinmişti. Hemen ön bilgileri edinmek için, Ulus sirtlarındaki Saruhanlar'ın oturduğu Zeynep Hanım Konakları'nın yolunu tuttu. Açıkcası bu kadar varlıklı olduklarını tahmin etmemişti. Oğulları Necat ortadan kaybolmuştu. Necat üniversiteyi (İTÜ, Makine Müh.) yeni bitirmiş ailesinden ayrı yaşayan, sessiz, edebiyat ve resim merakı olan bir gençti. Cihangir'de bir arkadaşı ile yaşıyordu. Fakat artık orada değildi ve kendisinden bir aydır haber alınamıyordu. Evi paylaştığı arkadaşı (sevgilisi?) şüpheliler listesinin başındaydı. Tülin Kozan'a ulaşması zor olmadı. Necat ile ayrılmışlardı ve Tülin bir kız arkadaşının yanına taşınmıştı. Necat'tan haberi yoktu. Haluk Caner'e çok yardımcı oldu. Her zaman ailesi ile ters düşmemesi yönünde telkinlerde bulunduğunu fakat Necat'ın ailesinden kopuk bir yaşam sürdürmeye kararlı olduğunu söyledi Tülin. Yakın arkadaşlarının bütün adres ve telefonlarını bir bir verdi.

Ön bilgileri topladıktan sonra işe yarar bir plan yapması yarım gününü aldı. Tülin, Necat'ın son altı aydır bir roman üzerinde çalıştığını, tek arzusunun bu romanı yayınlamak olduğunu söylemişti. Haluk Caner, bu çocuk her nereye gittiyse bunu çevresindekilerden birinin bilebileceğini düşündü. Listenin en başındaki, Necat'ın en yakın arkadaşı olduğu bilinen Burak Kuşcu'yu arayıp, yayınevinden aradığını, Necat Saruhan'ın kendilerine bir süre önce bırakmış olduğu roman dosyası ile ilgili konuşmak istediklerini, dosyada sadece bu telefon numarasının yazılı olduğunu söyledi. Belli ki Burak Kuşcu bu güzel habere sevinmiş, söylenen yalanın zayıf noktalarını görememiş, hemen Necat'ın nerede olduğunu söyleyivermişti: "Necat tatile çıktı. Manisa'da bir çiftliğe gitti."

Böylece Haluk Caner, ikinci günün ilk yarısında işin tamamlandığını sanmaya başlamış, aceleyle Ziya Saruhan'ı aramıştı. Baba, sevinç ve heyecanla teşekkür etmiş, son bir ricada

Soruşturmayı Özel
Dedektif Haluk
Caner yürütüyordu.
Haluk Caner
kaybolan insanları,
evinden kaçanları,
kaçırılanları
bulmak, araştırmak
konusunda
uzmanlaşmış bir
özel dedektifti.
İçinden böyle
düşünüyordu. Oysa
kapısında hiçbir
şey yazmayan bir
ofisi vardı.
Avukatların,
muhasebecilerin
çalıştığı bir
işhanının, gri
karanlık
odalarından birini
tutmuştu ofis
olarak. Emekli
öğretmendi. Hiç
evlenmemiş,
zamanının çoğunu
polisiye romanlar
okuyarak
geçirmişti.

bulunmuştur. "Acaba kendisinin tahsis edeceği bir araba ile Manisa'ya gidip Necat'ın iyi olup olmadığını öğrenebilir miydi?" Bu çabaları karşılıksız kalmayacaktı.

Fakat işler yolunda gitmedi. Necat Saruhan, Gölmmarmara'daki çiftlikte değildi. Çiftlikte kimse yoktu.

14 Haziran

İki gündür not almaya fırsatım olmadı. Ahmet ile çalışmaya başladım. Zeki, Gökhan ve Aliye de zaten projenin içindeler. İnanılmaz ama gerçek. Mucizevi bir proje üzerinde çalışıyoruz. Olmayacak gözıyla bakılan, yapımı imkansız bir makine: Zaman Makinesi! Evet, bildiğimiz zaman makinesi.

Projeyi ilk dinlediğimde bu adamın bir çılgın olduğunu sanmıştım, fakat değil. Fizik, matematik, mekanik ve elektronik konusunda bilmediği bir şey yok gibi. Stanford'da doktorasını iki yıl gibi kısa bir sürede tamamlamış. Üstelik kiminle çalışmış? Kip Thorn'la. Bu isim hakkında çok şey duydum. Zaman yolculuğunun olası olduğunu söyleyen fizikçilerin başını çekiyor. Ahmet makinenin çalışma ilkelerini anlattı. Kendine o kadar güveniyor ki, başka birilerinin bu makineyi yapamayacağından o kadar emin ki. Aslında bu kadar basit olabileceğine ben de inanmıyorum. Makine ışık hızında dönebilen bir dönmedolaptan ibaret. Işık hızına çıkmak bir sorun. Fakat asıl sorun bu hıza dayanabilmek. Uzay gemisi ile çizgisel olarak bu hıza ulaşmak bir yol. Fakat bunu gerçekleştirmek zor. İşte Ahmet'in dehası, buluşu, tutkusu bu noktada başlıyor. Bir eksen etrafında dönerek bu hıza ulaşmak. O durumda uzay-zamanda oluşacak olan bir kurt kapanından geçerek istenen zamana gidilecek. Geçmişe ya da geleceğe. Her şey hıza bağlı.

15 Haziran

Aliye benden hoşlanıyor galiba. Bu gün göle gideceğini söyledi. Bir fırsat yaratıp ben de gitmeye çalışacağım.

Gece

Çok tuhaf bir durum ortaya çıktı. Ben başbaşa kalırız diye umuyordum. Fakat göle vardığımda diğerlerinin de gölün kıyısında olduklarını gördüm. Komik bir durum. Belki böylesi daha iyi oldu. Zaman yolculuğu üzerine konuştuk. Wells'in romanını benden başka okuyan olmaması tuhaf. Herkesin dönmek istediği bir zaman dilimi var. Ben, hangi zaman dilimine gitmek istediğimi henüz düşünmemiş olduğumu fark ettim.

Haluk Caner, Gölmmarmara'ya doğru yol alan Ziya Saruhan'ın cipinin arka koltuğunda düşüncelerini toplayıp bir plan yapmaya çalışıyordu. Burak Kuşcu'nun dediğine bakılırsa Necat tatile çıkmıştı. Adresini sorduğunda, üniversitenin ilan panosundan çekip alınmış ilanı baştan sona okumuştur: "Gölmmarmara'da tatil ve çalışma! Göl kenarında bedava tatil! Çiftlik işlerine yardım etmekten zevk alan üniversite öğrencileri aranıyor. Manisa, Gölmmarmara Bucağı, Ahmet Üstel'in Çiftliği".

Büyük bir olasılıkla Necat Saruhan, sıkıntılı bir dönem geçirmişti ve kimseye haber vermeden bir tatile çıkmıştı. Yazdığı romanı yayınevlerine göndermiş, henüz olumlu bir yanıt alamamış, Tülin'den de ayrılınca iyice sıkılmış ve bir süre için yaşadığı yerden uzaklaşmak istemişti. Ve olayların bu şekilde akması Haluk Caner'e bin dolar kazandırmıştı. Şimdi Necat'ın fotoğraflarını çekip, her şeyin yolunda olduğuna dair raporu babasına teslim ettiğinde de

Projeyi ilk dinlediğimde bu adamın bir çılgın olduğunu sanmıştım, fakat değil. Fizik, matematik, mekanik ve elektronik konusunda bilmediği bir şey yok gibi. Stanford'da doktorasını iki yıl gibi kısa bir sürede tamamlamış. Üstelik kiminle çalışmış? Kip Thorn'la. Bu isim hakkında çok şey duydum. Zaman yolculuğunun olası olduğunu söyleyen fizikçilerin başını çekiyor. Ahmet makinenin çalışma ilkelerini anlattı.

fazladan bir bin dolar daha kazanacaktı. Belki kısa bir tatil yapabilirdi. Havalara ısınmaya devam ediyordu. Ofisteki telefonu cep telefonuna yönlendirir ve...

Çiftliğe vardıklarında karşılaştıkları manzara hiçbir şeyin kolay olmayacağını gösteriyordu. Birincisi, çiftlikte kimse yoktu. İkincisi ve daha kötüsü, Necat'ın buraya gelmiş olduğuna dair bir ipucu yoktu. Bir an yanlış bir yolda boşuboşuna debelendiğini sandı. Ziya Beyin şoförü (adı neydi, Hamdi mi?) ile gözgöze geldiklerinde, endişesini saklayamadı. Biliyordu, evi kontrol etmek için içeri girdiğinde şoför Ziya Beyi arayıp durumu bildirecekti. Bin doların parmaklarının arasından kayıp gittiğini hissetti. Sinirlenmişti. Boşu boşuna, "kimse yok mu!" diye beş dakikadır orada bağıırıyordu. Hangi özel dedektif böyle salak durumuna düşerdi? Hızla çiftlik evine daldı. İçeride de işe yarar bir iz yoktu. Büyük sofa daha çok üçüncü sınıf bir otelin lobisine benziyordu. İkinci katta odalar vardı. Odaları tek tek araştırdı. Bir tanesinde bir kızın kaldığı anlaşılıyordu. Diğer odalardan birinde yatağın altında bir not defteri buldu. Kimi sayfalarına notlar alınmış, kimi sayfalarına imza denemeleri yapılmış bir defter. Necat'a ait olduğunu anladığı anda kaybettiği bin dolarını tekrar bulmuş gibi sevindi. Gözünün önüne inmiş olan perde hafifce aralandı. Hemen dışarı çıkıp şoförü bulup durumu anlattı. Ona Ziya Beyin vekili gibi davrandığını farkettiğinde durumu toparlamak için, "Burada kalıyor. Belli ki bir yerlere gitmişler, dönmelerini beklememiz gerekli. Ziya Beyi arayıp gecikeceğimizi, gerekirse bu gece burada kalacağımızı söyle."

Beklemeye başladılar.

16 Haziran

Bu gün çok yorulduk. Dibek Dağı'na tırmandık. Ahmet burada titanyum bulunduğunu iddia ediyor. Zaman makinesinin eksenini ve çatısını oluşturan malzemeyi bu madenden sağlıyormuş. Hafif ve dayanıklı bir malzeme. Bütün gün çalıştık. Yüz gram maden için altı saat uğraştık.

17 Haziran

Bu gün Ahmet ortalarda görünmedi. Öğleden sonra verandaya yayıldık. Zeki ile Gökhan zaman yolculuğu ile ilgili bir tartışmaya girdiler. Klasik zaman paradoksları. Geçmişe dönüp olmuş olan olayları etkilemek meselesi. 'Büyükbabam ile büyükannemin evlenmesine engel olursam ben ne olurum?' sorusu. Bence cevabı çok basit ama ikisi de kendi bildiklerini okuyorlardı. Görmüş oldukları filmlerden aşırıdıkları bilgilerle konuşuyorlardı. Bilimsel bir altyapıları yok. Bir tanesi iktisat öğrencisi (Zeki), diğeri (Gökhan) sosyoloji. Aliye ise sinema televizyon okuyormuş. Çok akıllı bir kız. Tartışmayı sonlandırmak için ortaya attığı soru sayesinde onları daha iyi tanıdım. Soru şuydu: "Kendi geçmişinizde nereye ve ne zamana dönerdiniz?" Uzun bir suskunluktan sonra Zeki annesi ile babasının ayrıldıkları tarihe dönüp bu ayrılığa engel olmaya çalışacağını söyledi. Gökhan ise daha basit bir şey istiyordu: üniversite sınavının bir gün öncesi gidip yaptığı tercihi değiştirmek. Sıra bana geldiğinde işi şakaya vurdum: "1410 yılına dönmek isterdim! Hepsi şaşkınlık ve merakla bana baktılar. Tarihte görülecek küçük bir hesabım var arkadaşlar. 1410 yılına dönüp Hızırşah'ın ölümüne engel olacağım."

Onlara anlattıktan sonra bu düşünce bana da çekici gelmeye başladı. Gerçekten de 1410 yılına dönsen ve Hızırşah'ın öldürülmesine engel olsan ve Saruhanoğulları Beyliği'nin Osmanlılara katılmasını önlesen... Evet belki de Osmanlı İmparatorluğu yerine Saruhanlı

Zeki ile Gökhan zaman yolculuğu ile ilgili bir tartışmaya girdiler. Klasik zaman paradoksları. Geçmişe dönüp olmuş olan olayları etkilemek meselesi. 'Büyükbabam ile büyükannemin evlenmesine engel olursam ben ne olurum?' sorusu. Bence cevabı çok basit ama ikisi de kendi bildiklerini okuyorlardı. Görmüş oldukları filmlerden aşırıdıkları bilgilerle konuşuyorlardı. Bilimsel bir altyapıları yok.

Yıllardır bu makinenin hayalini kurduğunu, bunun üzerinde çalıştığını ve bir gün bunu gerçekleştirdiğinde geçmişe dönüp umutsuzluğa kapılmış olan kendisi ile karşılaşacağını, geleceği geçmişindeki kendisine müjdeleyeceğini. Yorucu günlerden sonra şu göle bakarak hep gelecekte gelecek olan kendisinin hayal edermiş. Öyle ki bu yüzden bir günlük tutuyormuş. En mutsuz olduğu güne dönüp kendine yardım edebilmek için. Nedense, Ahmet'in anlattıkları çok dokunaklı geldi. Geleceğe doğru bakan, bekleyen, kendi dönüşünü bekleyen yalnız bir adam. Belli ki çok yalnız. Belki de eşcinsel. Bunu neden düşündüğümü bilmiyorum.

İmparatorluğu kurulacaktı. Tarihte yapacağım küçük bir değişiklik geri döndüğümde bir imparatorluk olarak karşıma çıkabilir. Babamın yüzünü görmek isterdim. Başarısız romanlar yazmak dışında bir işe yaramayan oğulları Necat'in şehzade olarak karşısına dikilmesi ne muhteşem olurdu!

18 Haziran

Aliye ile ilk kez bugün yakınlaştık. Hem beni heyecanlandırıyor, hem de Tülin'e hiç benzemiyor. Tahta çıktığımda onu haremin başına getirmeye karar verdim.

19 Haziran

Ahmet ile başbaşa kaldığımızda ona çılgın planımı anlattım. Saruhanoğulları Beyliği'ni tarihte gömülü olduğu yerden çıkarmak! Bir şey söylemedi. Ciddiye aldığı sanmıyorum. O da bana bambaşka bir şey anlattı. Yıllardır bu makinenin hayalini kurduğunu, bunun üzerinde çalıştığını ve bir gün bunu gerçekleştirdiğinde geçmişe dönüp umutsuzluğa kapılmış olan kendisi ile karşılaşacağını, geleceği geçmişindeki kendisine müjdeleyeceğini. Yorucu günlerden sonra şu göle bakarak hep gelecekte gelecek olan kendisinin hayal edermiş. Öyle ki bu yüzden bir günlük tutuyormuş. En mutsuz olduğu güne dönüp kendine yardım edebilmek için.

Nedense, Ahmet'in anlattıkları çok dokunaklı geldi. Geleceğe doğru bakan, bekleyen, kendi dönüşünü bekleyen yalnız bir adam. Belli ki çok yalnız. Belki de eşcinsel. Bunu neden düşündüğümü bilmiyorum.

20 Haziran

Yarın büyük gün. İlk denemelere başlıyoruz. Israrla 1410 yılına dönmek istiyorum.

Not defteri bu noktada bitiyordu. Dedektif Haluk Caner okuduklarına inanamıyordu. Bir an tansiyonun yükseldiğini hissetti. Şakaklarındaki ağrı sağlıklı düşünmesine engel oluyordu. Şoförle gözgöze geldiler. Bir şeyler söylemek istedi. Çünkü başından beri şoförün kendi hakkında düşüncelerini hissediyordu. "Üçkağıtçı bunak! Ziya Beyin kendi adamları varken bu kendini dedektif sanan salağa..." Hızla yerinden kalktı. Atelyeyi kontrol etmeliydi. Necat'in yazdıkları doğruysa, Ahmet kaçığın tekiydi ve büyük bir olasılıkla çocuklar şu anda tehlike içindeydiler. *Zaman makinesiymiş. H.G.Wells misin sen, eşoğlusu!* Kazık kadar olmuş, üniversite görmüş çocukların buna nasıl kapıldıklarını ise hiç anlamıyordu. Kilidi kırarken elini sıyırdı. Atelye denilen yerde iş makineleri, marangozluk aletleri dışında bir şey yoktu. Titanyumdan yapılmış dönmedolabın yerinde yeller esiyordu. Peki olabilir miydi böyle bir şey? Eli kaniyordu. Yara oldukça derindi. Zaman makinesinin bir zamanlar durduğu zemin üzerinde bir iz bulurum ümidiyle yere eğilmişti. Yere kendi kanının damladığını gördü. Kendinden geçerken, birkaç ay önce gazetelerin baş sayfalarından verilen haber gözünün önüne geldi: **Işık hızının 300 katına ulaşıldı. Zamanda yolculuk yapılabilecek!**

Kendine geldiğinde verandadaki yastıkların üzerinde yattığını, elinin sargılı olduğunu fark etti. Ziya Bey elinde oğlunun not defteri sinir içinde bir ileri bir geri gidip geliyordu. Doğrulmaya çalıştı. Evin önüne inmiş olan helikopteri görünce bir an için Necat'in zamanda yolculuğu başarmış olabileceğini düşündü. Karşısındaki adam Ziya Bey değil, belki de Saruhan İmparatoru IV. Ziya'ydı. Zihnini toparlamaya çalıştı. Belli ki şoför (neydi adı herifin, Hamit mi?) çiftliğe geldiklerinde, belki o, evi araştırırken ya da atelyeye koştuğunda (evet, evet, mutlaka öyle olmalıydı, not defterini verandada bırakmıştı, Hamit defteri okur okumaz) Ziya Beyi arayıp bir aksilik olduğunu ve gelmesi gerektiğini söylemişti. O da helikoptere

Her öğlen
yemeğinden
sonra yaptıkları
gibi verandaya
yayılmışlardı.
Ahmet bir çift
kağıt sarmıştı,
onu döndürmeye
başlamışlardı.
Uzaktan siyah bir
cipin çiftliğe
doğru tozu
dumana katarak
yaklaştığını
görünce ne olur
ne olmaz diye
Necatları göle
yollamıştı.
Ortalığı hızla
toparlayıp
kendisi de göle
doğru koşmuştu.
Gölün kıyısında,
evi
görebilecekleri
bir yere saklanıp
olup bitenleri
izlemeye
başlamışlardı.
Gelenlerin sivil
polis olduğuna
emin olduktan
sonra ortaya hiç
çıkılmaya karar
verdiler.

atlayıp gelmişti işte ve bir açıklama bekliyordu. Paniğe kapılmasına gerek yoktu. Sonuçta suçlu olan kendisi değildi. İşte defter ortadaydı. Başarmıştı. Necat'ın izini bulmuştu. Şu Ahmet denilen adamı da bulsalar...

"Haluk Bey, konuşabilecek durumda mısınız? Ziya Bey ciddiydi. Bu defterde yazarlar hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Şey, sanırım, oğlunuz buralarda bir yerde."

"Peki bu Ahmet denilen adam? Makine hikayesi? Gerçek olabilir mi?"

"Bilemiyorum. Hayır sanmıyorum. Ahmet keçileri kaçırmış biri halinde."

"Deli yani?"

"Evet. Öyle olmalı. Ya da bir hayalperest."

"Böyle bir şey mümkün olamaz, değil mi?"

"Onu bilemem. Fakat birileri bir zaman makinesi yapacaksa da onu burada yapamayacağı kesin. Yani, en azından bir çiftlikte olmaması gerekir."

"Peki, oğlum nerede sizce?"

"Bil.. bilmiyorum. Gerçi Ahmet denilen adamın tehlikeli olduğunu sanmıyorum."

"Peki ya böyle bir aleti yaptıysa ve hep birlikte havaya uçtularsa?"

"Yani? Yok olamaz. O zaman bir iz bırakmış olmaları gerekirdi. Yani bir patlama olsaydı... Yok hayır. Mümkün değil."

Ve o sırada beklenmedik bir şey oldu. Ahmet Üstel aniden ortaya çıktı. İnek ahırının köşesinde birdenbire belirmişti sanki. Saçı sakalına karışmış, üzerinde eski bir atlet ve kot şort, elinde balık oltasıyla sahneye arkasından itilmiş bir palyaço gibiydi. Ağır adımlarla verandaya doğru yaklaşırken göz ucuyla rüzgârda hafif hafif dönmekte olan helikopterin pervanesini izliyordu. O an herkes ona bakıyordu: Verandada durmakta olan Ziya Saruhan, yastıkların üzerine yayılmış olan Haluk Caner, Helikoptere dayanmış olarak olanları izleyen pilot, cipin arkasına sotalanıp sigara içen şoför... Tabii Ahmet'in zihninden geçenleri kimse tahmin edemezdi. Sakin görünmeye çalışıyordu fakat beti benzi atmıştı. Verandaya çıkıp tok bir sesle onlara kim olduklarını, çiftliğinde ne aradıklarını sordu. Ziya Bey bir deliyle konuştuğunun bilincinde olarak Necat'ın babası olduğunu, ortadan kaybolunca endişelendiklerini, araştırmanın onları bu çiftliğe getirdiğini söyledi. Gençlerin burada tatil yaptığını bildiklerini de eklemeyi ihmal etmedi. Ahmet'in yüzünü önleyemediği bir sevinç dalgası yalayıp geçti. Oltası ve boş kovayı yere bıraktı.

"Gençler gölde yüzüyorlar. Necat'ı hemen çağırırım. Siz dolaptan soğuk bir şeyler alın. Birazdan dönerim."

Ahmet, hızla, göle doğru yürümeye başladı. İçinden gülüyordu. *Ulan, ben de sanmıştım ki...* Her öğlen yemeğinden sonra yaptıkları gibi verandaya yayılmışlardı. Ahmet bir çift kağıt sarmıştı, onu döndürmeye başlamışlardı. Uzaktan siyah bir cipin çiftliğe doğru tozu dumana katarak yaklaştığını görünce ne olur ne olmaz diye Necatları göle yollamıştı. Ortalığı hızla toparlayıp kendisi de göle doğru koşmuştu. Gölün kıyısında, evi görebilecekleri bir yere saklanıp olup bitenleri izlemeye başlamışlardı. Gelenlerin sivil polis olduğuna emin olduktan sonra ortaya hiç çıkmamaya karar verdiler. Ahmet bir biçimde sıyrılırdı da, bu gençlerin orada ne aradıklarını açıklamak uzun sürebilirdi. Birkaç saat sonra çiftliğin ortasına bir helikopterin

İlk 1984'te gelmişlerdi. O zamanlar Ahmet yalnız değildi. Oniki kişi kadar vardılar. Bir yıl bile geçmeden herkes birbirine girmişti. Sonra da herkes geldiği gibi şehre geri dönmüştü. Bir tek Ahmet kalmıştı. Dönecek bir yeri yoktu nasılsa. Ötekiler gibi üniversiteyi bitirmemişti. Şehirde aylaklık yapacağına, Gölarmara'da çiftçilik yaparım diye düşünmüştü. İyi de yapmıştı. Her yaz böyle üniversite öğrencilerini konuk ediyor, yalnızlığını birazcık olsun unutupordu. Bu meret yalnız çekilmiyordu.

indiğini görmeleri üzerine artık Ahmet gelenlerin polis olduğuna emin olmuştu. Üstelik operasyon tüm hızıyla sürüyordu. Çiftlik evinin arka bahçesine ve daha birçok yere ekmiş olduğu hint kenevirlerinin keşfedildiğini, polisin gelip hepsini tutuklayacağını anlamıştı. Mutlaka bu gençlerden biri ihbar etmişti. Necat'tan kuşkulandı. Çünkü ot içmeyen bir tek oydu. Diğerleri dumanlı hayallere dalarken o odasına çekilip bir şeyler yazıyordu. Belki o da bir polisti. Zaten dün telefonla konuşurken gördüğünde içine bir kurt düşmüştü. Belli ki, araştırmasını tamamlamış ve merkezi aramıştı. Madem her şey bitmişti, hiç olmazsa diğer ikisini kurtarmalıydı. Ahmet o sırada ortaya çıkmaya karar vermişti. Oysa şimdi anlıyordu ki Necat vesveseli bir ailenin, zengin bir ailenin çocuğuymuş. Bir dahaki sefere çalışmak için gelen çocuklarla mülakat yapmaya karar verdi. Yıllardan beri bu çiftlikte komünal bir yaşamı gerçekleştirmeye çalışıyordu. İlk 1984'te gelmişlerdi. O zamanlar Ahmet yalnız değildi. Oniki kişi kadar vardılar. Bir yıl bile geçmeden herkes birbirine girmişti. Sonra da herkes geldiği gibi şehre geri dönmüştü. Bir tek Ahmet kalmıştı. Dönecek bir yeri yoktu nasılsa. Ötekiler gibi üniversiteyi bitirmemişti. Şehirde aylaklık yapacağına, Gölarmara'da çiftçilik yaparım diye düşünmüştü. İyi de yapmıştı. Her yaz böyle üniversite öğrencilerini konuk ediyor, yalnızlığını birazcık olsun unutupordu. Bu meret yalnız çekilmiyordu.

Ahmet ortadan kaybolunca Ziya Bey şoföre Ahmet'i izlemesi emrini verdi. Necat'ı sağ salim görmeden hiç kimseye güvenemezdi. Haluk Caner, sessiz bekleyişe dayanamadığı için, *İşte Beyefendi her şey aydınlandı. Buradalar...* gibisinden bir şeyler mırıldandı. Ziya Bey ise, sadece homurdandı. Haluk Caner'in gözü Ahmet'i hiç tutmamıştı. Bir bilimadamına benzer bir yanı yoktu. Hirpani bir adam. Şivesi, yürüyüşü, bakışları... Tuhaf.

Plaj giysileri ile gölden dönen gençler bir helikoptere ve bir Necat'a bakıyorlardı. Hepsinin kafası bulanmıştı. Ahmet gençlerin yanına döndüğünde, gelenlerin Necat'ın babası olduğunu, önemli bir şey olmadığını söylemişti. Herkes rahat bir nefes almıştı. Necat hariç.

Babasını soğuk bir biçimde selamlayıp orada ne aradıklarını sordu. Ziya Bey endişelerini dile getirdi. Necat bunları sonra konuşuruz, diyerek kesip atmak niyetindeydi fakat Ziya Bey birdenbire not defterini sallayarak "Burada yazanlar ne demek oluyor, açıklayabilir misin?" diye sordu. Necat başından beri bu soruyu bekliyormuş gibi, yılların getirdiği başarısızlıktan artık kurtulduğunun, kendi başına bir şeyler yaptığının kanıtlarından biri olan o mütevazı deftere gururla bakarak, "yayınlandığında okursunuz", dedi. Gözucuyla da sofada durmuş olup bitenleri izleyen Ahmet ve Aliyelere bakıyordu. Duysunlar istiyordu. "Yeni romanımın notları. Ha, bu arada ilk romanım kabul edilmiş. Dün İstanbul'la konuştum. Yayınevinden sözleşme yapmak için beni arıyorlarmış..." Babasının şaşkın bakışları altında odasına çıkarken kendinden emin bir sesle devam etti: "Geldiğiniz iyi oldu, ben de sizinle dönerim, yol gözümde büyüyordu."

İşte o andan itibaren *Özel Dedektif* Haluk Caner aydınlanmaya başladı. Aslında her şey başından beri ortadaydı. Şimdi zihninde eksik parçaları birleştiriyor, ortada kendi yol açtığı karmaşadan başka bir şey olmadığını üzüntüyle izliyordu. Tabii ya, her şeyi başından düşününce... Necat, Ziya Saruhan'ın geç yaşta sahip olduğu tek çocuğuydu. Büyük, çok büyük servetinin tek varisi. Fakat akıllı bir karış havada olan bu çocuk bir biçimde ailesinden (ve servetinden) uzak kalmaya özen gösteriyor, kendine alternatif bir yaşam kurmaya çalışıyordu. Belki de Tülin'le de bu yüzden ayrılmışlardı. Tabii ya, Tülin Necat'a ailesi ile görüşmesini telkin ettiğini söylememiş miydi? Çünkü Tülin başından beri Necat ile zengin olduğu için birlikteydi. Hangi kız Saruhan'ların gelini olmak istemezdi ki? Fakat Necat'ın inadı Tülin'in sabrını taşırılmıştı ve onu terk etmişti. Necat kötü hissediyordu. Yayınevlerine gönderdiği roman dosyasından hiç bir haber çıkmamıştı. Zaten şu deftere yazdıklarına bakılırsa olumlu bir yanıt alamayacağı da açıktı. Ve mezuniyet belgelerini almak için (ya da

Peki ya kendisi?
Yıllarca roman
okuduktan sonra
yapılacak hata
miydi? Necat'ın
tuttuğu notları
gerçek sanmak
salaklığına nasıl
düşmüştü? Belki
de yıllarca roman
okuduğu için
düşmüştü. Zaten
o romanları
okuya okuya
kendini dedektif
sanmaya
başlamamış
miydi? Keşke
geriye dönüp
bazı şeyleri
düzeltbilseydi.
Kendisi için çok
geçti belki; fakat
hiç olmazsa
Necat'ın
hayalkırıklığına
engel olabilirdi.

başka bir nedenle) üniversiteye uğradığında reklam panosundaki ilanı gördü: Manisa'da tatil. Manisa! Belki bilerek, belki bilinçaltından gelen bir dürtüyle Saruhanoğulları Beyliği'nin merkezi olan Manisa'ya gitmeye karar verdi. Belki sonra Burak'a gidip planlarından söz etti, belki de Burak o an yanındaydı. Sonra Manisa'ya, çiftliğe geldi. Günlüğünün başında söylediği gibi yanına hiç bir şey almamıştı. Gelir gelmez büyük bir hata yaptığını anladı. Çok sıkıcı bir yerdi. Ahmet ve diğerleri... Uyduruk çiftlik işleri... Hepsi sıkıntısını artırıyordu. Hayaller kurmaya başladı. Ya da yeni bir roman yazmaya başladı. Günlük olarak tuttuğu notları daha sonra romanında aynen kullanacaktı. Sözde Ahmet deha bir fizikçiydi ve bu çiftlikte zaman makinesi yapmaya çalışıyordu ve bu gençler de ona yardım ediyorlardı. Kafasında büyüttüğü (zaten yeterince büyük olan) babası Ziya Bey karışısındaki eziklik romanına da yansdı ve yaptığı kurgu bir kahramanlık hikayesine dönüştüme başladı. Zaman makinesini kullanarak tarihi değiştirecek Osmanlılara karşı kaybettikleri tarihsel savaşı kazanacak, Saruhanlı İmparatorluğunu kuracak ve babasının karışısına dikilecek, "Bak baba, ben ne yaptım!" diyecekti. Çocuk işte. Fakat devreye hesapta olmayan biri karışmıştı. *Özel Dedektif Haluk Caner!* Kitaplardan öğrendiği dedektiflik numaraları ile Necat'ın peşine düşmüştü. Ve hayatının hatasını yaparak, Necat'ın yerini hemen öğrenebilmek için Burak'a roman dosyasının kabul edildiği yalanını atmıştı. Sonra buraya gelmiş, evi araştırmış Necat'ın not defterini bulmuş, yazılanları okuyunca paniğe kapılmıştı. Oysa tek yapacağı beklemektir. Aptal şoförün (Ümit miydi, neydi herifin adı?) o deftere bakmasına, kendisini deliler gibi ordan oraya koşarken görmesine asla izin vermeyecekti. Böylece Ziya Bey helikoptere atlayıp çiftliğe gelmemiş olacaktı. Off, Haluk Caner'in içi sıkışmıştı. O bunları düşünürken, Necat çoktan eşyalarını toplamış, arkadaşlarıyla (genç bir yazar olarak) vedalaşmış, babasının helikopterine (başarmış bir oğul olarak) binmişti. Bir süre sonra yayınevini arayıp gerçeği öğrendiğinde dünya başına yıkılacaktı oysa ki. Bu arada Ziya Beyin sesi çıkmıyordu. Onun hikayesi de tam bir hayalkırıklığıydı. Tek varisinin durumu ortada. O da bir ara yazılanlara inanmıştı üstelik. Peki ya kendisi? Yıllarca roman okuduktan sonra yapılacak hata miydi? Necat'ın tuttuğu notları gerçek sanmak salaklığına nasıl düşmüştü? Belki de yıllarca roman okuduğu için düşmüştü. Zaten o romanları okuya okuya kendini dedektif sanmaya başlamamış mıydı? Keşke geriye dönüp bazı şeyleri düzeltebilseydi. Kendisi için çok geçti belki; fakat hiç olmazsa Necat'ın hayalkırıklığına engel olabilirdi. (O yalanı hiç söylemezdi. Fakat bu sefer de Necat babasının helikopterine binip dönmezdi.)

Emekli öğretmen Haluk Caner sızlayan elini tutarak cipe doğru ağır ağır yürürken helikopterin pervanesi dönmeye başlamıştı bile. Döner dönmez ilk iş olarak Wells'in *Zaman Makinesi*'ni okumaya karar verdi.

lütfeñ şifreyi girin
zaten iyi okur, doğru olması
gereken şifreyi cebinde taşıır.

parça/bütün
her bütün bir başka bütünün en
küçük parçasıysa eğer...

n Locke Stanley Kubrick Ea
gles Deep Purple Beatles F
aust Can Yücel Corto Malte
se Hugo Pratt Fight Club C
huck Palahniuk Stephen Kin
g Charles M.Schultz Snoopy

elinizdeki

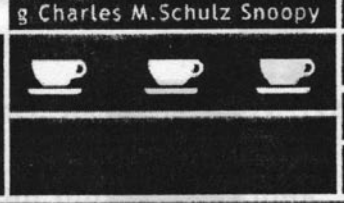
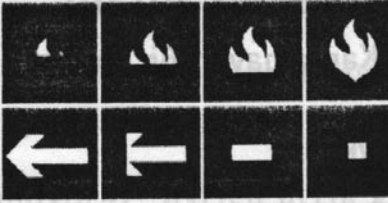
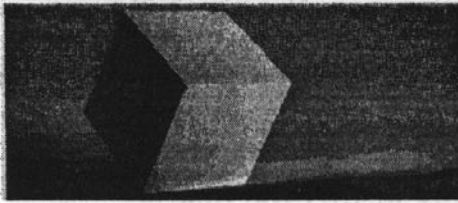
dergilyi

ters

okuyorsun

lütfeñ

düzeltilin.

@LT.ZiN@

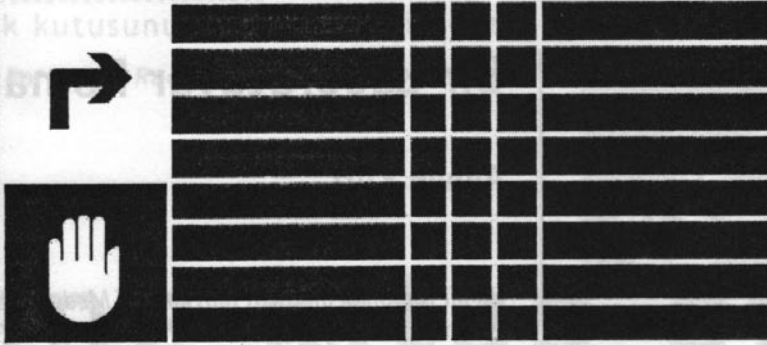
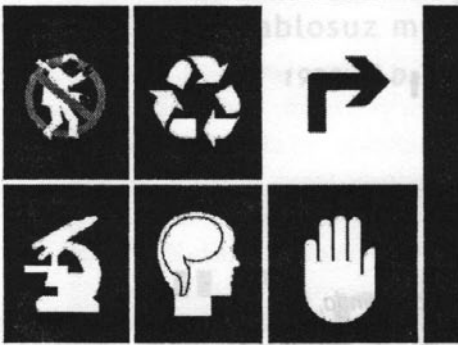
ağustos'00

<http://plustasarim.com/altzine>

29

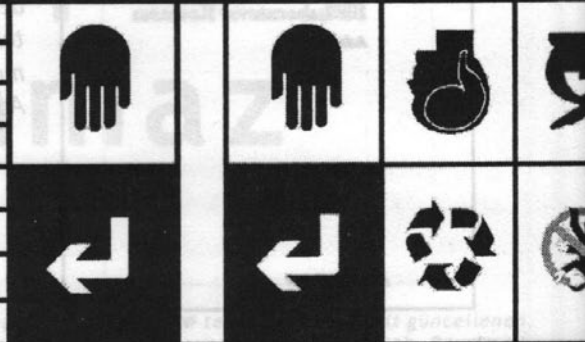
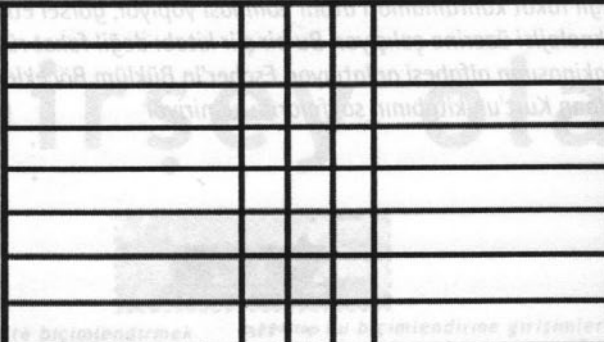

29

Aldous Huxley Camille Pa
Caz David Byrne Douglas
pland Gerald Scarfe Jacq
Riguat Jack Kerouac Lara
oft Prodigy Roland Topor
pé Tuli Kupferberg Zati Sung
ur Henry David Thoreau
Jarmusch Smashing Pump
Nusret Fatih Ali Khan Je
ckley Tim Burton Portish
Tricky Alien J. R. R. Tolkie
rilyn Manson Patricia Hig
ith Tom Ripley Star Wars

lith Tom Ripley Star Wars Joh
rilyn Manson Patricia Highsm
Tricky Alien J. R. R. Tolkien Ma
ckley Tim Burton Portishhead
Nusret Fatih Ali Khan Jeff Bu
Jarmusch Smashing Pumpkins
ur Henry David Thoreau Jim
pé Tuli Kupferberg Zati Sung
oft Prodigy Roland Topor Sem
Riguat Jack Kerouac Lara Cr
pland Gerald Scarfe Jacques Cou
Caz David Byrne Douglas Cou
Aldous Huxley Camille Paglia

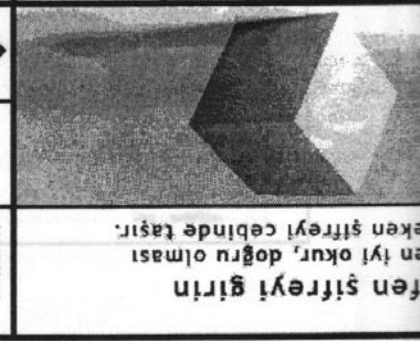
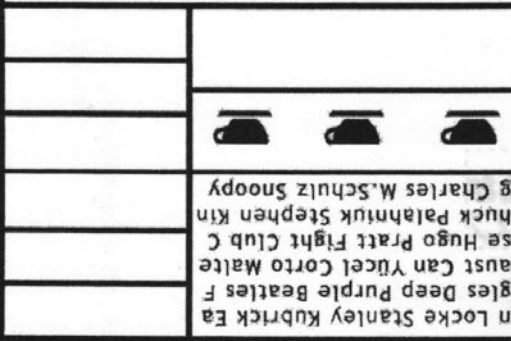
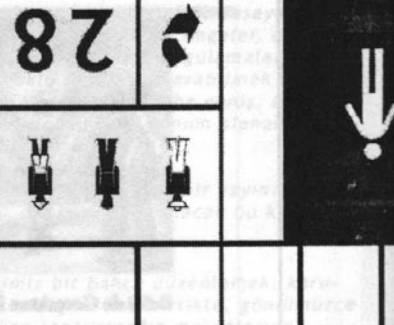

28

temmuz'00

@LT.ZiN@

<http://plustasarim.com/altzine>

n Locke Stanley Kubrick Ea
gles Deep Purple Beatles F
aust Can Yücel Corto Malte
se Hugo Pratt Fight Club C
huck Palahniuk Stephen Kin
g Charles M.Schultz Snoopy

parça/bütün
her bütün bir başka bütünün en
küçük parçasıysa eğer...

lütfeñ şifreyi girin
zaten iyi okur, doğru olması
gereken şifreyi cebinde taşıır.

**HAYALET GEMİ'NİN
SİMGELER SÖZLÜĞÜ**
her perşembe saat 16:30
AÇIK RADYO 94.9

Teşgul ile dikkat çeken **Murat Gülsoy**, genç kuşak öykü arasında yetkin üslubu, özgün konularıyla, kendisine yığının işaretlerini vermişti. **Murat Gülsoy**'un ikinci kitabı *Kitabı Çalın*, yine birbirinden özgümsüz görünen öykülerde, bir bütünlük duygusu yaratıyor. Klasik öykü tadını sunan **Murat Gülsoy**'un öyküleri, olaysız gelişen çağın durgunluğunu taşıyor. Öyküler tam tersine o gerçeğe kuruluyor. Gerçekliğin artık kurgusal bir şeye dönüştüğü, kurguların da hayatımızın her alanında yayıldığını varsayar, kurgusal alanın sınırlarını zorluyor ve okurdan öykülerin katılımını bekliyor. Pek çok öyküsünde gerçekle iç içe geçiyor, yazar elindeki izlekle oyunlar oynuyor sürekli şaşırtıyor. Öyküler, gerçekten gerçeküstüne, fantastik anlatıma açılıyor. Postmodern denebilecek anlatımları ise yaptığı göndermelerde, öykülerin içine oturttuğumuz metinlerde buluyoruz: örneğin *Edip Cansever*'in şiiri ya da *Atay*'in öyküleriyle kurduğu bağlanılarda. Zekice kurulan bu öyküler, bir dolambacın gizemli yollarında dolaştırıyor. İlk kitapta olduğu gibi 'oyun' izleği yine öykülerin parçası da öne çıkıyor. Öykülerinin ortak öğesi olan ironi, zahid öykü kişilerinin ve durumlarının son derece basit

